

ΑΚΤΙΝΕΣ

ΟΡΓΑΝΟΝ ΤΗΣ «ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΗΣ ΕΝΩΣΕΩΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΩΝ»

ΕΤΟΣ ΙΓ'

ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1950

ΑΡΙΘ. 103

ΤΟ ΔΕΜΑ ΕΠΑΝΑΠΑΤΡΙΣΜΟΥ

Τὸ κήρυγμα τῆς ἐπιστρατεύσεως τῆς ἀγάπης (ἴδε «Ἀκτίνες» 1949, σελ. 257-281) τὸ ὁποῖον ἐξέπεμψε καὶ ἀπὸ τῶν σπηλαίων τῶν «Ἀκτίνων» τὸ παρελθὸν θέρος συνήρτησε ἰξαιοετικὴν ὑποδοχὴν. Ἐξ ἄλλου, ἡ ἐπιστρατεύσις τῆς ἀγάπης ἔγινε σύνθημα πανελληνίου ἀληθῶς συναγεμιοῦ. Ἀπὸ τοῦ Βασιλέως μὲ τὴν ἐμπνευσμένην ἔκκλησίαν του ὡς καὶ τοῦ Ἀρχιεπισκόπου, μέχρι καὶ τῶν μικρῶν παιδιῶν, ὅλοι οἱ Ἕλληνες ἔκριναν ὅτι εἶναι ἐπιστρατευμένοι εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀγάπης :

Ἐνα ἀπὸ τὰ ἀποτελέσματα τῆς ἐπιστρατεύσεως αὐτῆς ἦτο ἡ προσπάθεια τοῦ «Δέματος τοῦ ἐπαναπατρισμοῦ», σύντομον ἀπολογισμὸν τῆς ὁποίας εἴμεθα εὐτυχεῖς νὰ παραθέσωμεν κατωτέρω.

Ὅταν, διὰ πρώτην φοράν, διευτυλώθη ἡ σκέψις νὰ γίνη ἡ προσπάθεια τοῦ Δέματος τοῦ Ἐπαναπατρισμοῦ, μερικοὶ εἰδικοί πού τὸ ἤκουσαν, ἀπεφάνθησαν ὅτι μία τοιαύτη ἐργασία δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ ἀποφέρῃ περισσότερα ἀπὸ 10.000 δέματα. Ἀκόμη καὶ ὀλίγας ἡμέρας πρὸ τῆς ἐξορμήσεως, πρόσωπα, κατέχοντα ὑπευθύνους θέσεις εἰς τὴν κοινωνικὴν μας πρόνοιαν, ἀπεφαίνοντο ὅτι τὸ «Δέμα» δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἀποφέρῃ εἶδη ἀξίας μεγαλύτερας τῶν 500.000.000 δραχμῶν. Πόσον εἶχον ἄδικον οἱ εἰδικοί εἰς τὰς προβλέψεις τῶν αὐτῶν, τὸ ἀπέδειξαν τὰ πράγματα.

Ἡ προσπάθεια τοῦ «δέματος» δὲν ἐστηρίχθη εἰς οικονομικοὺς ὑπολογισμοὺς. Ἐβασίετο εἰς ἓνα μεγάλο κεφάλαιον: τὴν δύναμιν τῆς πίστεως τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ καὶ τὸ μέγεθος τῆς ἀγάπης καὶ τῆς ἀλληλεγγύης του. Ἡ δύναμις αὐτὴ ἔδωσε τὰ ἀποτελέσματα, τὰ ὁποῖα ἐν πολλοῖς εἶναι γνωστά, διὰ τὴν ἱστορίαν ὅμως, καταχωροῦνται κατωτέρω.

1. **Μερικὰ ἀπὸ τὰ προβλήματα.**

Ὅτι τὸ ἐγχεῖσμα ἦτο δύσκολον, δὲν ὑπάρχει καμμία ἀμφιβολία. Καὶ ὅτι εἶχον δίκαιον ὅσοι ἔκαμαν τὰς ἀνωτέρω προ-

βλέψεις, εἶναι ἐπίσης βέβαιοι. Καὶ μόνον ἡ ἀπαριθμησις μερικῶν προβλημάτων τῆς ἐργασίας αὐτῆς πείθει ὅτι ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐχρειάζετο τεραστίαν προσπάθειαν διὰ νὰ ἐξασφαλισθῇ.

Ἐπελογίσθη ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ κινηθοῦν περὶ τὰ 400 αὐτοκίνητα καὶ ὅτι ἦσαν ἀπαραίτητα περὶ τὰ 800 συνεργεῖα συλλογῆς τῶν «Δεμάτων». Ἐὰν ὑπολογισθῇ ὅτι κάθε συνεργεῖον ἔπρεπε ν' ἀποτελεῖται ἀπὸ 50 ἄτομα κατὰ μέσον ὄρον, ἐχρειάζοντο μόνον διὰ τὰ συνεργεῖα συλλογῆς πού θὰ συνῴδευον τὰ αὐτοκίνητα, 40.000 πρόσωπα. Εἰς τὸν ἀριθμὸν αὐτὸν πρέπει νὰ προστεθοῦν καὶ ἄλλαι 4.000 περίπου πρόσωπα, πού θὰ εἰργάζοντο διὰ τὴν καταμέτρησιν, καταγραφὴν περιεχομένου, ἀποθήκευσιν κλπ. τῶν δεμάτων. Καὶ μόνον αὐτοὶ οἱ ἀριθμοὶ δεικνύουν πόσον δύσκολος ἦτο ἡ ὁργάνωσις τῆς ὅλης ἐργασίας.

Ἀρμοδιώτατοι παράγοντες, ἔχοντες πείραν καὶ εἰδικότητα ἐπὶ ὀργανωτικῶν ζητημάτων, εἶχον συμβουλευθεῖσι ἐντόνως, ὅπως ἡ προσπάθεια μὴ γίνη κατὰ τὴν ἰδίαν ἡμέραν εἰς ὀλόκληρον τὴν περιφέρειαν τῆς τέως Διοικήσεως Πρωτευούσης, ἀλλὰ τμηματικῶς. Καὶ ἐδῶ, δὲν εἶχε πάλιν ὑπολογισθῇ ὁ παράγων τῆς δυνάμεως τῆς πίστεως καὶ τῆς ἀγάπης.

Τὰ ἀνωτέρω ἀφοροῦν μόνον ἓνα πρόβλημα: τὴν ἐξεύρεσιν καὶ τὴν ὀργάνωσιν τῶν καταλλήλων προσώπων· ἀλλ' ὑπῆρχον καὶ ἄλλα προβλήματα.

Ἡ ἐξεύρεσις τόσον μεγάλου ἀριθμοῦ μεταφορικῶν μέσων διὰ μίαν καὶ τὴν αὐτὴν ἡμέραν, ἢ ἀποθήκευσις τῶν δεμάτων, ἢ φρούρησις τῶν, ἢ συσκευασία τῶν εἰς μεγάλα δέματα καὶ σάκκους, ἢ ταχεῖα μεταφορά τῶν εἰς τοὺς τόπους τοῦ προσορισμοῦ, ἢ ἐκεῖ διανομή τῶν, ἢ ἐξασφάλισις τῶν καθ' ὁδόν, κλπ. κλπ.

Καὶ μόνον ἓνα ἕκαστον ἀπὸ τὰ προβλήματα αὐτὰ ἀπῆται πολλές προσπάθειαι διὰ νὰ λυθῇ. Πολὺ περισσότερον, ὅλα τὰ προβλήματα μαζί. Τὴν λύσιν τῶν, ἰδίως ὅσον ἀφορᾷ τὴν συνοδείαν, μεταφορᾶν καὶ διανομὴν εἰς τὰ συμμοριολήπτα χωριά, ἐδυσχέρανε τὸ γεγονός ὅτι εἶχεν ἀρχίσει ἤδη ὁ χειμὼν. Τὴν ἐπομένην ἡμέραν τῆς συλλογῆς ἤρχισαν εἰς τὰς Ἀθήνας αἱ βροχαί. Χαρακτηριστικὸν τοῦ μεγέθους τῶν ἀνωτέρω δυσκολιῶν ἦτο ἡ δήλωσις κυβερνητικοῦ ἐκπροσώπου, ὅτι τὸ κράτος, διὰ τὴν ὀργάνωσιν καὶ διεξαγωγὴν τοῦ ἔργου τοῦ «δέματος», ἐχρειάζετο διάστημα ἑνὸς ἔτους, μὲ τὴν προϋπόθεσιν ὅτι θὰ ἐχρησιμοποιοῦντο ὅλαι αἱ ἀρμόδιαι ὑπηρεσίαι. Καὶ πράγματι ἀπῆται καὶ πολυάριθμον καὶ ἔμπειρον ἐπιτελικὸν προσωπικόν. Προσωπικὸν ἐλοπιείας καὶ ἐλέγχου, λογιστηρίου, γραμματείας, μεταφορῶν ἐπαρχιῶν, ἐκτυπώσεως ἐντύπων καὶ ὁδηγιῶν, διαφωτίσεως, ἐν γένει, στατιστικῆς, διεκπεραιώσεως κλπ.

Ἀπ' ὅλα αὐτά, ὅμως, δὲν ὑπῆρχε τίποτε ἢ μᾶλλον, ὑπῆρχε τὸ πᾶν: ὑπῆρχεν ἡ δύναμις ἐκείνη ἢ ὅποια θὰ τὰ ἐδημιούργει, καὶ τὰ ἐδημιούργησε.

2. Τί ἔγινε.

Τὸ τί ἔγινε, εἶναι εἰς ὅλους γνωστόν.

Μετὰ τὴν ἔκκλησιν τῆς Α.Μ. τοῦ Βασιλέως, ἔγινε ἡ σχετικὴ μελέτη καὶ κατηγοτήσθη τὸ σχέδιον ἐργασίας, ἢ ὅποια θὰ ἀπετέλει τὴν ἀπάντησιν τῆς Ἐκκλησίας εἰς τὴν βασιλικὴν ἔκκλησιν. Ἐκτὸς τῶν μέτρων τὰ ὅποια ἔλαβεν ἡ Ἱ. Σύνοδος, ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος κ. Σπυριδίων ἀπεφάσισεν ὅπως ἡ 30ῆ Ὀκτωβρίου ὀρι-

σθῆ ὡς ἡμέρα ἐξορμήσεως τῆς ἀγάτης. Προηγουμένως, ἐγένετο εἰς περιορισμένην κλίμακα δοκιμαστικὴ ἐφαρμογὴ τοῦ σχεδίου ἐντὸς τοῦ κύκλου τῶν μελῶν τῶν Συνεργαζομένων Χριστιανικῶν Σωματείων. Ἡ δοκιμὴ ἐπέτυχε συλλεγέντων περὶ τὰς 5.000 δεμάτων μὲ πλουσιώτατον περιεχόμενον. Κατόπιν τῆς ἐπιτυχοῦς αὐτῆς δοκιμῆς ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος ἔκρινεν ὅτι ἠδύνατο νὰ προχωρήσῃ ἡ ἐφαρμογὴ τοῦ σχεδίου. Ἐπεστρατεύθησαν τότε περὶ τὰς 35.000 μαθηταὶ καὶ μαθήτριαι τῶν κατηχητικῶν σχολείων ἐνῶ περὶ τὰς 10.000 μέλη ἐπιτροπῶν, αἱ ὅποια θὰ εἶχον τὴν εὐθύνην τῆς συλλογῆς, ἐπλασιώωναν τὰ παιδιά τῶν Κ.Σ.

Ἐξευροθήσαν καὶ ἐχρησιμοποιήθησαν ἄνω τῶν 400 φορητῶν αὐτοκινήτων ἐκ τῶν ὁποίων τὰ 314 διετέθησαν ὑπὸ δημοσίων, κατὰ τὸ πλεῖστον, ὑπηρεσιῶν.

Αἱ ἐπιτροπαὶ ἤρχισαν νὰ συγκροτοῦνται ἀπὸ τὰς 16 Ὀκτωβρίου. Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ἔγινε τὸ σχετικὸν μάθημα εἰς τὰ παιδιά τῶν κατηχητικῶν σχολείων, ὅπου τοὺς ἀνεπτύχθη ἡ ἀνάγκη τῆς βοηθείας τῶν συμμοριολήπτων καὶ ὁ ρόλος, τὸν ὁποῖον θὰ ἔπρεπε ν' ἀναλάβουν τὰ παιδιά τοῦ Κ.Σ. Εἰς τὰς 17 Ὀκτωβρίου 1949 ἔγινεν ἡ συγκέντρωσις ὄλων τῶν κληρικῶν τῆς περιφέρειας, 400 περίπου τὸν ἀριθμὸν, εἰς τοὺς ὁποίους ἀνετέθη ὑπὸ τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἡ πνευματικὴ καθοδήγησις, ἡ ἐμπνευσις καὶ ἡ τόνωσις τῆς ὅλης προσπάθειας.

Τὴν Κυριακὴν, 23 Ὀκτωβρίου ἡ περιφέρεια τῆς Πρωτευούσης, ἐξημέρωσε διακοσμημένη μὲ εἰδικούς διαφωτιστικούς πίνακας. Αἱ προοθηκαὶ μερικῶν καταστημάτων εἶχον διακοσμηθῆ καταλλήλως μὲ εἰδικὰ συνθήματα, μὲ δείγματα διαφόρων τύπων δεμάτων πού ἔπρεπε νὰ ἐτοιμάσῃ κάθε οἰκογένεια, ἐνῶ εἰς τὰς προοθηκὰς ὄλων τῶν ἄλλων καταστημάτων εἶχον τοποθετηθῆ δίχρωμοι διαφωτιστικοὶ πίνακες.

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν εἰς ὅλους τοὺς Ναοὺς τῆς περιφέρειας ἔγινεν εἰδικὸν κήρυγμα τὸ ὅποῖον ἐκάλει ὅλους νὰ βοηθήσουν μὲ τὸ «δέμα» τῶν.

Τὴν ἰδίαν ἐπίσης ἡμέραν ὁ Ραδιοφωνι-

κὸς Σταθμὸς Ἀθηνῶν, κατὰ τὴν θείαν λειτουργίαν μετέδωκε τὸ εἰδικὸν κήρυγμα ἀπὸ τὸν καθεδρικὸν ναὸν τῶν Ἀθηνῶν. Ταῦτο χρόνως ἀπὸ τὰ παιδιά τοῦ Κ.Σ., τοὺς κατηχητάς ὡς καὶ τὰς κυρίας τῶν ἐπιτροπῶν ἤρχισε ἡ διανομὴ εἰς ὅλας τὰς οἰκίας τῆς περιφέρειας τοῦ εἰδικοῦ διαφωτιστικοῦ ἐντύπου, ὡς καὶ σχετικοῦ ἐντύπου τῶν ὀδηγῶν, βάσει τοῦ ὁποίου ἔπρεπε νὰ ἐτοιμασθῇ τὸ «δέμα».

Τὴν ἰδίαν ἡμέραν ὀλόκληρος ὁ Τύπος ἐδημοσίευσε ἐμπνευσμένην ἔκκλησιν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου καὶ ἤρχιζε, μὲ πολλὴν θέρηγν, διαφωτιστικὴν ἐκστρατείαν βάσει εἰδικοῦ προγράμματος. Χωρὶς τὴν ὀλοπρόθυμον αὐτὴν συμβολὴν τόσον ὀλόκληρον τοῦ Τύπου ὄσον καὶ τοῦ Ραδιοφώνου, (τοῦ Κρατικοῦ Σταθμοῦ καὶ τῶν Σταθμῶν τῶν ἐνόπλων μας δυνάμεων), δὲν θὰ ἦτο δυνατόν νὰ δημιουργηθῇ ἡ ἐνθουσιώδης ἐκείνη ἀτμόσφαιρα, ἡ ὁποία τὰ μέγιστα ἐξησφάλισε κατόπιν τὴν ἐπιτυχίαν.

Ἐννοεῖται, ὅτι διὰ νὰ γίνονιν αὐτά, ἐχρησιάσθησαν νὰ προηγηθοῦν εἰδικαὶ κατατοπιστικαὶ συγκεντρώσεις τῶν ἀρμοδίων καὶ τῶν στελεχῶν, εἰς τὰς ὁποίας μετέσχον περὶ τὰς 8.000 ἄτομα.

Ἐν τῷ μεταξύ, ὅλα τὰ σπῆτια ἐτοίμαζαν τὸ δέμα μὲ ἀγάπην: ἐκαρύκωναν, ἐμπάλωναν, ἐκαθάριζαν τὰ δῶρα διὰ τὸν πρόσφυγα-ἀδελφόν. Εἰς τὴν ἀγορὰν τὰ καταστήματα δὲν ἐπρόφθιναν νὰ ἱκανοποιοῦν τοὺς πελάτας τῶν. Τὰ «καρροτσάκια» ἀδειαζάν μία καὶ δύο φορές τὴν ἡμέραν. «Πᾶστε γιὰ τὸ δέμα σας!» ἦταν ἡ χαρακτηριστικὴ φρεῖσις.

Μέσα εἰς τὴν ἑορταστικὴν ἀτμόσφαιραν τῆς ἐθνικῆς ἐπετείου, χοροὶ τῶν Κ.Σ., ἐπιβαίνουσαι εἰδικῶν αὐτοκινήτων, εὐγενῶς παραχωρηθέντων ὑπὸ τοῦ Ε.Ε.Σ., καὶ διακοσμημένον μὲ καλλιτεχνικοὺς πίνακας τοῦ κ. Κλ. Κλώνη, τοῦ γνωστοῦ καλλιτέχον τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου, περιέρχον τὰς ὁδοὺς καὶ μετέδιδον συνθήματα καὶ τραγοῦδια σχετικὰ μὲ τὴν προσπάθειαν τοῦ Δέματος.

Ἀπὸ τὴν Παρασκευὴν, 28 Ὀκτωβρίου ἤρχισαν νὰ καταφθάνουν εἰς τοὺς ναοὺς, τὰ πρῶτα δέματα: «Ξέρετε, τὴν Κυριακὴν θὰ εἶμαι σὲ ἐκδρομὴ, γι' αὐτὸ πάρτε τὸ

δέμα μου».

Τὴν Κυριακὴν, κατόπιν εἰδικῆς δεήσεως, ἐνῶ ὅλοι οἱ κώδωνες τῶν Ἐκκλησιῶν ἐκρούοντο χαρμωδῶς, εἰς τὰς 10.30' ἤρχισεν ἐκεῖνο τὸ θαῦμα τοῦ συναγεροῦ τῆς ἀγάτης ποῦ ὅλοι ἐνθουσιώμεθα μὲ συγκίνησιν. Τὰ τραγοῦδια τῶν παιδιῶν χαρούμενα ἀντηχοῦσαν μέσα εἰς τοὺς δρόμους, καθὼς ἐκάλουν τοὺς κατοίκους νὰ παραδώσουν τὸ δέμα τους.

Τὰ δέματα ἐντὸς ὀλίγου ἀρχίζον νὰ γεμίζον τὰ αὐτοκίνητα, ποῦ ἔσπευδαν νὰ ἀποθηκεύσουν εἰς τοὺς ναοὺς τὸ πολύτιμον φορτίον των.

Εἶναι τόση ἡ συγκομιδὴ, ποῦ τὰ παιδιά ἀναγκάζονται νὰ τὰ συγκεντρῶνουν εἰς ὠρισμένα σημεῖα τῆς συνοικίας μέχρις ὅτου περάσουν τὰ αὐτοκίνητα διὰ νὰ τὰ φορτώσουν.

Κανεὶς δὲν ὑστερεῖ εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ἱεροῦ χρέους πρὸς τοὺς πονεμένους ἀδελφούς μας. Καὶ τὸ πλουσιόσπιτο μὲ τὰ πελώρια δέματά του, ἀλλὰ καὶ ἡ φτωγογειτονιά μὲ τὸ ὑστέρημά της καὶ ἡ γρηούλα καὶ τὸ παιδάκι προσφέρουν μὲ τὸ Δέμα ἕνα κομμάτι τῆς καρδιάς των.

Χιλιάδες εἶναι τὰ δέματα ποῦ καταφθάνουν. Οἱ ἐντεταλμένοι διὰ τὴν ἐκφόρτωσιν τῶν αὐτοκινήτων δὲν προφθάνουν νὰ κουβαλοῦν τὰ δέματα μέσα εἰς τοὺς ναοὺς. Καὶ παιδιά τῶν Κ.Σ. ἀλλὰ καὶ ἱερεῖς, ποῦ ἔχουν βγάλει τὸ ράσο των καὶ δοηθοῦν, προσπαθοῦν ν' ἀνταποκριθοῦν εἰς τὸν χεῖμαρον τῆς πλουσίας ἐσοδείας.

Ἐν τῷ μεταξύ, ἔχει ἤδη ἀρχίσει ἡ ἐργασία τῆς καταγραφῆς τοῦ περιοχόμενον τῶν «δεμάτων» εἰς εἰδικὰς καταστάσεις. Ἀπαιτεῖ καὶ αὐτὴ κόπον καὶ προσοχὴν. Πρέπει νὰ μεταφερθοῦν τὰ δέματα κοντὰ εἰς αὐτοὺς ποῦ ἔχουν ἀναλάβει τὴν λογιστικὴν αὐτὴν ἐργασίαν νὰ καταγραφῇ τὸ περιεχόμενον των, νὰ ἀριθμηθοῦν, νὰ μονογραφηθοῦν ἀπὸ τὸν προϊστάμενον τῆς ἐνοριακῆς ἐπιτροπῆς καὶ ἀπὸ τὸν ἱερέα καὶ νὰ μεταφερθοῦν κατόπιν εἰς ἰδιαιτέρον χῶρον τοῦ ναοῦ.

Κύριοι, κυρίαί, ἀγόρια καὶ κορίτσια, ὅλοι βοηθοῦν μὲ ἐνθουσιασμόν καὶ εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτὴν.

Ὁ Μακαριώτατος Ἀρχιεπίσκοπος, μὲ

νεανικήν ὄντως ζωτικότητα, ἀπὸ τῶν πρώτων ὥρων τῆς ἐνάρξεως τῆς ἐργασίας τῆς συλλογῆς μέχρι ἀργὰ τὸ βράδυ, ἀκούρατος, παρακολουθεῖ ἀπὸ ναοῦ εἰς ναὸν καὶ ἀπὸ συνοικίας εἰς συνοικίαν τὴν ἐθνικὴν αὐτὴν μυσταγωγίαν τῆς ἀλληλεγγύης καὶ τῆς ἀγάπης.

Χάρις εἰς τὸν ἐνθουσιασμόν καὶ τὴν αὐτοθυσίαν ὄλων ὅσοι ἔλαβαν μέρος εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτὴν τοῦ Δέματος, κατορθώθη ἐντὸς τῆς ἰδίας ἡμέρας νὰ συλλεγῶν καὶ νὰ καταμετρηθοῦν 240.000 δέματα. Εἰς πολλοὺς ναοὺς αἱ ἐπιτροπαὶ ἐξενόκησαν καὶ τὸ πρωὶ ἔφθασαν εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν αἱ καταστάσεις μὲ συμπληρωμένον ὄχι μόνον τὸν ἀριθμὸν τῶν δεμάτων, ἀλλὰ καὶ μὲ τὸ περιεχόμενον τῶν. Πρωτοῦ παρελθόντων 24 ὥρα ἀπὸ τῆς συλλογῆς, ἡ στοιχειώδῶς συγκροτηθεῖσα αὐτὴ ὑπηρεσία τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς ἦτο εἰς θέσιν ν' ἀνακοινώσῃ ὄχι μόνον ὅτι προσεφέρθησαν περὶ τὰς 240.000 «δέματα», ἀλλὰ, καὶ διὰ πολλὰς δεκάδας χιλιάδας ἐξ αὐτῶν, νὰ δώσῃ καὶ λεπτομερῆ στατιστικὴν ἐκθεσὶν τοῦ περιεχομένου τῶν.

Ἐντὸς 8 ἡμερῶν ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς συλλογῆς ὑπῆρχεν εἰς τὴν Ἀρχιεπισκοπὴν, πάλιν χάρις εἰς τὴν ἐθελοντικὴν ἐργασίαν, μελῶν χριστιανικῶν σωματείων, πλήρης στατιστικὸς πίναξ τῶν συλλεγέντων εἰδῶν.

Μεταξὺ τῶν προσφερθέντων εἰδῶν, σημειωτέον ὅτι ὑπῆρχον καὶ πολλὰ κοινώματα, τραπέζια, ντουλάπια, γεωργικὰ ἐργαλεῖα, κρεβάτια, δοκοί, ἀκόμη καὶ τρακτέρ ὀλόκληρα.

3. Συσκευασία.

240.000 δέματα! Εὐτυχῶς τὰ περισσότερα ἀπὸ αὐτὰ εἶναι περιποιημένα, καλῶς συσκευασμένα, εἴτε μέσα σὲ κοφίνια καὶ καλάθια, εἴτε μέσα σὲ κιβώτια ἢ σὲ τσουβάλια. Μερικὰ ὅμως ἀπ' αὐτὰ, μάλιστα τὰ μικρότερα, ἔπρεπε νὰ τοποθετηθοῦν μέσα σὲ σάκκους ἢ σὲ πισσόχαρτο καὶ νὰ γίνωνται μεγαλύτερα δέματα (μπάλλες). Ἀλλὰ καὶ διὰ τὴν ἐργασίαν αὐτὴν ἐχρηιάζοντο καὶ πάλιν πρόσωπα, ὕλικά καὶ χρόνος.

Τὸ ὑλικὸν συσκευασίας, ἦτοι σάκκοι, χαρτοκιβώτια, χαρτόνια ὀντουλέ, πισσόχαρτο, ἐχορηγήθησαν ἀπὸ τὸν Ὄργανι-

σμὸν Διαχειρίσεως Συμμαχικοῦ ὕλικου, τὸ Π.Κ.Π.Α., τὸ ΜΤΣ, καὶ ἀπὸ τοὺς ἐπὶ μέρους ναοῦς, καθὼς καὶ ἀπὸ ιδιώτας, οἱ ὅποιοι παρεκλήθησαν πρὸς τοῦτο ὑπὸ τῶν ἐνοριακῶν ἐπιτροπῶν. Τὰ πρόσωπα ἐξενερέθησαν καὶ πάλιν ἐθελοντικῶς μεταξὺ τῶν μελῶν τῶν χριστιανικῶν σωματείων καὶ μεταξὺ εὐσεβῶν ἐνοριτῶν, οἱ ὅποιοι προσεφέρθησαν προθύμως πρὸς τοῦτο. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο πρέπει νὰ ὑπογραμμισθῇ ἡ πολὺτιμος συμβολὴ σημαντικοῦ ἀριθμοῦ κληρικῶν τῆς Ἀρχιεπισκοπῆς, οἱ ὅποιοι συχνότατα ἔκαμαν καὶ ἀχθοφόρου χρεῖ.

Ὅσον ἀφορᾷ τὸν χρόνον καὶ διὰ τὴν ἐργασίαν τῆς συσκευασίας, ὅπως καὶ διὰ τὰς ἄλλας ἐργασίας, μὲ κανονικὸν ρυθμὸν ἀπασχολήσεως, θὰ ἀπαιτοῦντο ἐβδομάδες ὀλόκληραι. Χάρις ὅμως καὶ πάλιν εἰς τὴν ἐνθουσιώδη συμβολὴν τῶν ἐθελοντῶν συνεργατῶν, καὶ τὴν ταυτόχρονον ἀπασχόλησιν χιλιάδων προσώπων, ὁ ἀπαιτούμενος χρόνος συνεμήθη εἰς μίαν μόνον ἐβδομάδα καὶ εἰς τινὰς περιπτώσεις, εἰς ἓν δεκαήμερον. Τοιοῦτοτρόπως ναοὶ εἰς τοὺς ὁποίους ὑπῆρχον τρεῖς, τέσσαρες, καὶ ἕξ καὶ ἑπτὰ χιλιάδες δέματα, κατέστη δυνατόν ὥστε ἐντὸς τοῦ βραχέος αὐτοῦ χρονικοῦ διαστήματος νὰ ἔχουν τὰ δέματα τῶν ἠοιμημένα με καταγεγραμμένον τὸ περιεχόμενον τῶν καὶ συσκευασμένα εἰς μπάλλες, ἀπὸ δὲ τῆς 8 Νοεμβρίου, δηλαδὴ μόλις 9 ἡμέρας μετὰ τὴν ἡμέραν τῆς συλλογῆς τοῦ δέματος νὰ ἔχουν ἤδη μεταφερθῇ ἐπὶ τοῦ πλοίου καὶ νὰ εἶναι ἔτοιμα πρὸς ἀναχώρησιν.

4. Ἀποστολή.

Ἡ ἐπιτυχία τῆς ἐξορηγήσεως τοῦ συναγεροῦ τῆς Ἀγάπης θὰ ἐξηνεμίζετο ἐὰν δὲν κατορθοῦτο ὄχι μόνον νὰ ἀποσταλοῦν, ἀλλὰ καὶ νὰ φθάσουν τὰ δέματα ἐγκαίρως καὶ ἀσφαλῶς, εἰς τοὺς συμμοριοπλήκτους ἀδελφούς μας, διὰ τοὺς ὁποίους καὶ προωρίζοντο. Πρὸς τοῦτο, ἦτο ἀραιήτηρον νὰ λυθοῦν τεράστια προβλήματα ὀργανώσεως τῆς ἀποστολῆς.

α) Ἡ ἐξέυρεσις τῶν ἀπαραιτήτων μεταφορικῶν μέσων. Τὸ πρόβλημα τοῦτο, δταν ληφθῇ ἐν' ὄψει ὁ τεράστιος ὄγκος τοῦ ἀριθμοῦ τῶν 240.

000 δεμάτων, γίνεται φανερόν ποίας δυσκολίας παρουσίαζε διὰ τὴν λύσιν του. Εὐτυχῶς, ἀφ' ἑνὸς μὲν τὸ Γενικὸν Ἐπιτελεῖον Στρατοῦ μὲ τὴν κατανόησιν τὴν ὁποίαν ἐπαδεικνύει εἰς πᾶσαν ἐθνικὴν προσπάθειαν καὶ μὲ τὴν προθυμίαν νὰ πράξῃ πᾶν τὸ δυνατόν πρὸς χάριν τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ, διέθεσε τρία ἀρματαγωγὰ συνολικῆς χωρητικότητος 30.000 τόννων καὶ ἔδωσε διαταγὴν ὅπως ὅλα αἱ ἀνά τὴν χώραν στρατιωτικαὶ μονάδες παράσχουν πᾶσαν εὐκολίαν διὰ τὴν εἰς τοὺς τόπους τοῦ προορισμοῦ των μεταφορὰν τῶν δεμάτων. Ταυτοχρόνως τὸ Συνδικατὸν Χερσαίων Ἐμπορικῶν Μεταφορῶν ἐτέθη εἰς τὴν διάθεσιν τοῦ Μακ. Ἀρχιεπισκόπου καὶ προσεφέρθη νὰ ἐνεργήσῃ ἄνευ οἰασοῦ ἁμοιβῆς πᾶσαν μεταφορὰν ἀναφερομένην εἰς τὸ δέμα. Πρὸς τὸν σκοπὸν τοῦτον διέθεσε 96 αὐτοκίνητα χωρητικότητος 3 ἕως 4,5 τόννων ἕκαστον ἧτοι συνολικῶς 400 τόννων περίπου. Διὰ νὰ εἶναι πλήρης ἡ εἰκὼν τῆς προθυμίας καὶ τοῦ ἐνθουσιασμοῦ μὲ τὸν ὁποῖον τὸ συνδικατὸν ἔκαμε τὴν χειρονομίαν αὐτὴν, πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι προσέφερε δωρεὰν ὄχι μόνον τὰ αὐτοκίνητα, τὴν καύσιμον ἔλην καὶ τὰ λοιπὰ ἔξοδα τῶν αὐτοκινήτων, ἀλλὰ καὶ τὰς ὑπηρεσίας τῶν ὀδηγῶν τῶν αὐτοκινήτων μετὰ τῶν βοηθῶν των καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἔξοδα τῆς ἐν τῇ ἐπαρχίᾳ διαμονῆς των. Παρὰλλήλως τὸ Γ.Ε.Σ. διέθεσεν, ἐκτὸς τῶν ἀπὸ τῶν ἐπαρχιακῶν κέντρων πρὸς τὰ χωρία, καὶ ἕτερα 20 αὐτοκίνητα διὰ τὰς ἀπὸ Ἀθηνῶν εἰς τὰς ἐπαρχίας μεταφορὰς. Τὸ αὐτὸ ἔπραξεν ὁ Ε.Ε.Σ. Καὶ τὰ ὑπουργεῖα Προνοίας καὶ Συντονισμοῦ, διαθέσαντα ἀνὰ 5 αὐτοκίνητα καὶ τὸ ὑπουργεῖον Ἀνοικοδομήσεως 2. Ἀφ' ἑτέρου, τὸ ὑπουργεῖον Μεταφορῶν ἐνέκρινεν ὅπως ἡ Ἑπιθεώρησις Ἐκμεταλλεύσεως Κρατικῶν Αὐτοκινήτων (Τ.Ε.Κ.Α.) καὶ οἱ Σιδηροδρομοὶ Ἑλληνικοῦ Κράτους (Σ.Ε.Κ.) διαθέσουν τὰ ἀναγκαῖα μεταφορικά μέσα. Ὄψω ἡ Τ.Ε.Κ.Α. διέθεσεν ἀνὰ 20 αὐτοκίνητα ἡμερησίως, διὰ τὰς ἀπαραιτήτους μεταφορὰς ἀπὸ ναοῦ εἰς ναὸν καὶ ἀπὸ τοῦ ναοῦ εἰς τὰ πλοία ἢ τοὺς σιδηροδρόμους. Μόνον διὰ τὴν φόρτωσιν τῶν ἀρματαγωγῶν ἀπληθήθησαν 300 αὐτοκίνητα. Ἀφ' ἑτέρου, οἱ

Σ.Ε.Κ. διέθεσαν 46 φορτηγὰ βαγόνια. Μὲ τὴν συνεργασίαν ὄλων τῶν ἀνωτέρω, κατορθώθη ὥστε, τὴν 13 Νοεμβρίου νὰ ἔχουν ἀρχίσει αἱ διανομαὶ εἰς τὰ χωρία, τὴν 27 Νοεμβρίου νὰ ἔχουν μεταφερθῇ εἰς τὴν ἐπαρχίαν ὅλα τὰ ἐν Ἀθήναις συλλεγένητα δέματα, καὶ τὰς πρώτας ἡμέρας τοῦ Δεκεμβρίου, ἐκτὸς τῆς περιοχῆς Θράκης, νὰ ἔχουν τελειώσει ὅλα αἱ διανομαὶ.

β) Ἀλλὰ τὸ πρόβλημα τῆς ἐξουρέσεως τῶν καταλλήλων πρὸς ὁπῶν, τὰ ὁποῖα θὰ συνώδευον τὰ δέματα εἰς τὴν ἐπαρχίαν, δὲν παρουσίαζεν ὀλιγωτέρας δυσχερείας. Ἡ ὑπόσχεσις, ἡ ὁποία εἶχε δοθῇ ὑπὸ τοῦ Μακαριωτάτου ἦτο: «Τὰ δέματα θὰ παραδοθῶν εἰς χεῖρας τῶν ἐπαναπατριζομένων ἀδελφῶν μας ἀπὸ ἀντιπροσωπεῖαν τῆς Ἐκκλησίας, κλειστά, ὅπως εἶχαν παραληφθῇ ἀπὸ τοὺς δωρητὰς, γρήγορα καὶ ἄνευ ἀναβολῆς». Διότι ἤδη εἶχεν ἀρχίσει ὁ χειμῶν.

Ἡ Ἐκκλησία ἐστράφη καὶ πάλιν πρὸς τὰ στελέχη τῆς. Ἐπεστράτευσεν τοὺς ἱερεῖς καὶ τὰ χριστιανικὰ σωματεῖα, καὶ αὐτὰ πάλιν ἐπεστράτευσαν τὰ μέλη των. 900 περίπου μέλη χριστιανικῶν σωματείων, ἔξω τῶν 150 περίπου ἐξ Ἀθηνῶν, ἔδωκαν τὸ «παρῶν» εἰς τὴν πρόσκλησιν τῆς Ἐκκλησίας. Οὐδεὶς ἔφερεν ἀντίρρησην ἢ προσέβαλε λόγους διὰ ν' ἀποφύγῃ τὰς ταλαιπωρίας καὶ τοὺς κινδύνους μιᾶς τοιαύτης ἀποστολῆς.

γ) Τοιοῦτοτρόπως ἤρχισαν συγκροτούμεναι αἱ ἐπιτροπαί, ἀποτελεσθεῖσαι ἀπὸ 2-3 ἱερεῖς καὶ ἀπὸ 5-10 λαϊκὰ μέλη. Συνεκροτήθησαν 22 τοιοῦτοι τομεῖς ἀποστολῆς περιλαμβάνοντες τὰ «δέματα» 5 μέχρι 12 ἱερῶν ναῶν.

Ἐπρεπεν αἱ ἐπιτροπαὶ ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ ἐπιθεωρήσουν τὴν συσκευασίαν καὶ νὰ συγκεντρώσουν τὰ «δέματα» εἰς κεντρικοὺς ναοὺς τῆς πόλεως, ἀφ' ἑτέρου δὲ νὰ ἀρχίσουν μίαν μελέτην τῆς περιφερείας τὴν ὁποῖαν θὰ ἐπεσκέπτοντο, καὶ νὰ καθορίσουν τὸ δρομολόγιον τὸ ὁποῖον θὰ ἠκολούθηον.

Παρὰλλήλως, ἡ κεντρικὴ ἐπιτροπὴ τοῦ «Δέματος» ἠσχολεῖτο εἰς τὴν ὀργάνωσιν τοῦ τεραστίου ἔργου τῆς προοδησεως τῶν «δεμάτων» εἰς τὰς ἐπαρχίας καὶ τὴν σύνταξιν λεπτομερῶν ὀδηγῶν πρὸς τὰ μέλη των

ἐπιτροπῶν. Αἱ πρῶται ὁδηγίαι, ἐκυκλοφόρησαν εἰς δεκατετρασέλιδον πολυγραφημένον τεύχος, εὐθὺς μετὰ τὴν συγκρότησιν τῶν τομῶν ἀποστολῆς.

δ) Συγχρόνως ἤρχισαν ἐκπαιδευτικαὶ συγκεντρώσεις τῶν μελῶν τῶν ἐπιτροπῶν, ὅπου ἀνεπύχθησαν εἰς αὐτοὺς ὑπὸ τῆς κεντρικῆς ἐπιτροπῆς καὶ συνεζητήθησαν λεπτομερῶς αἱ ὁδηγίαι, καὶ πᾶν ζήτημα ἀναφερόμενον, εἰς τὸ ἔργον αὐτό. Τὰ νέα στοιχεία τὰ ὅποια προέκυψαν ἐκ τῶν συγκεντρώσεων αὐτῶν ἐπολυγραφήθησαν ἰδιαιτέρως καὶ διανεμήθησαν εἰς τὰ μέλη τῶν ἐπιτροπῶν.

Παραλλήλως τὸ γραφεῖον Προϋπουργοῦ, τὸ Ἐπιτροπεῖον Δημοσίας Τάξεως, τὸ Ἐπιτροπεῖον Ἐμπορικῆς Ναυτιλίας, τὸ Ἐπιτροπεῖον Προνοίας, τὸ «Συνδικαῖον Χερσαίων Ἐμπορικῶν Μεταφορῶν» ἐξέδωκαν διαταγὰς πρὸς τὰς ὑπ' αὐτὰ ἀρχὰς τῶν ἐπαρχιῶν, διὰ τὴν παντὶ τρόπον διευκόλυνσιν καὶ ἐνίσχυσιν τῶν ἐπιτροπῶν τοῦ δέματος.

Αἱ διαταγαὶ αὐταί, πολυγραφηθεῖσαι, διανεμήθησαν ἐπίσης εἰς τὰ μέλη τῶν ἐπιτροπῶν.

Ἡ Ἱερά Σύνοδος ἐπίσης ἐξέδωκεν ἐγκύκλιον πρὸς τοὺς Σεβ. Μητροπολίτας πρὸς τὸν αὐτὸν σκοπὸν, ὃ δὲ Μακ. Ἀρχιεπίσκοπος συνέταξεν εἰδικὴν ἐπιστολήν, ἣ ὅποια ἐξετυλώθη εἰς χιλιάδας ἀντιτύπων ἵνα διὰ τῶν ἐπιτροπῶν παραδοθῆ εἰς ἕνα ἕκαστον ὃ ὅποιος θὰ ἐλάμβανε «δέμα».

Ἀναλόγον περιεχομένον ἦτο καὶ τὸ σχέδιον κηρύγματος τὸ ὅποιον θὰ ἀπηγγέλλετο ἀπὸ τὰ κληρικὰ μέλη τῶν ἐπιτροπῶν.

Ἀκόμη καὶ με φαιέλλους καὶ με ἐπιστολόχαρτα προεβλέφθη νὰ ἐφοδιασθοῦν αἱ ἐπιτροπαὶ διὰ νὰ εἶναι δυνατόν εἰς τοὺς λαμβάνοντας δέματα νὰ ἀπευθύνουν ὀλίγας λέξεις εὐχαριστίας εἰς τοὺς δωρητάς.

Ἄλλὰ εἰς τὰς ἐπιτροπὰς ἀνετέθησαν καὶ δύο ἄλλα καθήκοντα.

α) Τοὺς ἐδόθησαν ἔντυπα παραδόσεως τῶν δεμάτων εἰς τοὺς ἐπαναπατριζόμενους, ὅπου θὰ ἔπρεπε νὰ ὑπογράφουν οἱ λαμβάνοντες τὸ δέμα καταγραφόμενον τῶν στοιχείων τοῦ λαμβάνοντος, ἐνδεχομένως ἂν οὗτος ἦτο ἀνάπηρος κλπ., τὸν ἀ-

ριθμὸν τῶν μελῶν τῆς οἰκογενείας του, τὸν ἀριθμὸν τῶν παραλαμβανομένων δεμάτων.

ββ) Ἐζητήθη ἀπὸ τὰ μέλη τῶν ἐπιτροπῶν νὰ συντάξουν, διὰ κάθε χωριὸ τὸ ὅποιον θὰ ἐλεσκέπτοντο, ἀπὸ μίαν συνοπτικὴν ἔκθεσιν περὶ τῆς καταστάσεως καὶ τῶν ἀναγκῶν του. Πρὸς τοῦτο ἐξετυλώθησαν εἰδικὰ ἔντυπα ἐρωτηματολόγια με λεπτομερεῖς ἐρωτήσεις, καλυπτούσας ὅλα τὰ ζωτικὰ σημεῖα πού ἐνδιαφέρουν τὸ σημερινὸν σημιουροῦ πληκτον χωριό.

Αἱ ἐπιτροπαὶ ἐφοδιάσθησαν με ὅσον τὸ δυνατόν ἀκριβεστερέως χάραξας τῆς περιοχῆς ὅπου θὰ μετέβαινον καὶ με ὀνόματα μελῶν τῶν ἐκεῖ χριστιανικῶν σοματείων, τὰ ὅποια, ὡς γνωρίζοντα πρόσωπα καὶ πράγματα ἐπιτοπίως, θὰ ἦσαν εἰς θέσιν νὰ τοὺς βοηθήσουν ἐν περιπτώσει ἀπροβλέπτων δυσχερειῶν.

Μέχρι δὲ τῆς 10-11-49, καθ' ἣν ἔλαβεν χώραν ἡ πρώτη ἀποστολὴ δεμάτων, ἐπετεύχθη ὅστε ἡ ἐντατικῶς ἐργασθεῖσα ὑπηρεσία Λογιστηρίου, ὀλόκληρος ἐξ ἐθελοντῶν κυριῶν καὶ κυριῶν, νὰ εἶναι εἰς θέσιν νὰ παραδίδῃ εἰς ἕκαστην ἐπιτροπὴν λεπτομερῆ κατάστασιν τοῦ κατ' εἶδος περιεχομένου τῶν δεμάτων τῆς, διὰ νὰ τὰς διευκολύνῃ κατὰ τὰς διανομὰς.

Ποίος ἦτο ὁ ρυθμὸς τῆς προωθήσεως τῶν «δεμάτων» πρὸς τὰς ἐπαρχίας φαίνεται ἀπὸ τὸν κατωτέρω πίνακα:

1. Τὴν 10-11-49, δέκα ἡμέρας μετὰ τὸν ἔρανον, ἀνεχώρει ἡ πρώτη ἀποστολὴ δι' Ἡπειρον διὰ τοῦ Ἀρματαγαγοῦ «Ἀλφειός».
2. Τὴν 11-11-49 ἀνεχώρει ἡ ἀποστολὴ Τρικάλων—Καρδίτσας.
3. Τὴν 12-11-49 ἀνεχώρει ἡ ἀποστολὴ Φθιώτιδος.
4. Τὴν 13-11-49 ἀνεχώρει ἡ ἀποστολὴ Λαρίσης.
5. Τὴν 14-11-49 ἀνεχώρει ἡ ἀποστολὴ Ναυπάκτου.
6. Τὴν αὐτὴν ἀνεχώρει ἡ ἀποστολὴ Φωκίδος.
7. Τὴν 15-11-49 ἀνεχώρει ἡ ἀποστολὴ Κοζάνης, μέσφ Λαρίσης.
8. Τὴν αὐτὴν ἀνεχώρει ἡ ἀποστολὴ Ἀκαρνανίας.
9. Τὴν 17-11-49 ἀνεχώρει ἡ ἀποστολὴ

Καρπενησίου.

10. Τὴν 18-11-49 ἀνεχώρουν αἱ ἀποστολαὶ Καστοριάς, Κιλκίς-Ἡμαθίας, Φλωρίνης, Ἐδέσσης, Σερρών, Δράμας, Ἐβρου, Ροδόπης, διὰ τοῦ Ἀρματαγωγῶ «Σάμιος» καὶ μὲ πρῶτον σταθμὸν τὴν Θεσσαλονίκην.
11. Τὴν 20-11-49 ἀνεχώρει ἡ συμπληρωματικὴ δευτέρα ἀποστολὴ Φθιώτιδος.
12. Τὴν 21-11-49 ἀνεχώρει ἡ συμπληρωματικὴ δευτέρα ἀποστολὴ Ἡπείρου.
13. Τὴν 22-11-49 ἀνεχώρει καὶ ἕτερα συμπληρωματικὴ ἀποστολὴ εἰς Ἄρταν.
14. Τὴν 25-11-49 ἀνεχώρει συμπληρωματικὴ δευτέρα ἀποστολὴ εἰς Καρδίτσαν.
15. Τὴν 26-11-49 ἀνεχώρει καὶ ἕτερα συμπληρωματικὴ ἀποστολὴ εἰς Ἡπειρον.
16. Τὴν 28-11-49 ἀνεχώρει συμπληρωματικὴ δευτέρα ἀποστολὴ εἰς Μακεδονίαν καὶ Θράκην διὰ τοῦ Ἀρματαγωγῶ «Χίος».

5. Διανομὴ.

Αἱ ἐπιτροπαί, ἀφοῦ ἐμερίμνησαν διὰ τὰς ἀδείας ταξειδίου, ἀνεχώρησαν δι' ἀρματαγωγῶν, δι' αὐτοκινήτων ἢ διὰ σιδηροδρόμων.

Ἐξ παρακολουθήσωμεν μίαν ἀπὸ αὐτὰς.

Κατὰ τὸ ταξειδί γίνονται αἱ τελευταῖαι συνεδριάσεις καὶ ἡ ὀριστικὴ κατὰστροφὴ τοῦ σχεδίου ἐνεργειῶν. Ὁ πρῶτος σημαντικὸς σταθμὸς γίνεται εἰς ἓν μέγαν Κέντρον (Θεσσαλονίκη—Ἰωάννινα κλπ.), ὅπου λαμβάνουν χώραν συνεργασίαι μετὰ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν καὶ ἄλλων Ἀρχῶν τῆς περιφέρειας καὶ καθορίζεται τὸ ὀριστικὸν δρομολόγιον. Ἐξενερίσκονται μέσα μεταφορᾶς, ἐθελονταὶ διὰ τὰς μεταφορῶσεις τῶν «δεμάτων», κατανέμεται ἡ ἐπιτροπὴ εἰς πλείονας ὑποεπιτροπὰς, ἐνισχυόμενας ἀπὸ μέλη τῶν τοπικῶν χριστιανικῶν σωματείων καὶ αἱ ὑποεπιτροπαὶ ἀναχωροῦν ἀμέσως εἰς τὰ μικρότερα κέντρα, ὅπου διαφροῦνται πάλιν εἰς κλιμάκια ἐκ δύο-τριῶν ἀτόμων, καὶ διὰ παντὸς μέσου φροντίζουν νὰ προωθήσουν τὰ δέματα μέχρι τῶν πλείον ἀκραίων χωριῶν. Αἱ δυσκολαὶ εἶναι πολλαί. Μία ἐπιτροπὴ ἀναφέρει, χαρακτηριστικῶς:

Ἐπιτροπὴ: Ἐνεμετωπίσαμεν μεγίστας δυσχερείας ἐξ ἐλλείψεως μεταφορικῶν μέσων, ἀνυπαρξίαν ὀδικίου δικτίου, μεγάλων ἀποστάσεων ἀπὸ τὰς κεντρικὰς ἀρτηρίας, δυσπρόσιτων ὄρειων περιοχῶν καὶ ἐλλείψεως πάσης συγκοινωνίας, ἡ τηλεφωνικῆς ἐπαφῆς μὲ πολλὰ χωρία. Εἰς ταύτας προσετίθητο τὸ ἐλλειπὲς τῶν πληροφοριῶν ὡς πρὸς τοὺς ἐπαναπατρισθέντας (πολλὰκις ὀλόκληρα χωρία ἠγνοοῦντο ἀπὸ τὰς ἐπισημοὺς ἀρχὰς ὡς ἀνταρτόπληκτα), πρᾶγμα τὸ ὅπουον ἀνέτρεπε κάθε προϋπολογισμόν καὶ σχέδιον ἀποστολῶν. Εἰς ὀλοκλήρωσιν τῶν δυσκολιῶν ἐπῆλθεν ἡ συνεχὴς κακοκαιρία ἡ ὅποια ἐπεκράτησε καθ' ὅλον σχεδὸν τὸ διάστημα τῶν διανομῶν. Ἐπὶ 10 ἡμέρας ἔβροχεν ἀκαταπαύστως.

Ἡ κακοκαιρία, τὸ λασιπῶδες τοῦ ἐδάφους, ἡ συνεχὴς πτώσις βροχῆς, ἡ ἔλλειψις ἀσφαλείας ἀπὸ νάρκας καὶ ὀμιους, καθίστων δυσχερὲς τὸ ἐγχείρημα. Παρὰ ταῦτα αἱ ἐπιτροπαὶ συνεχίζουσι τὸ ἔργον τῶν ἀπτότητοι.

Ὅπου ἦτο δυνατόν, ἐστέλλοντο προφυλακαὶ τῶν κλιμακίων πρὸ 1-2 ἡμερῶν διὰ νὰ ἐτοιμάσωσι τὰς ὀνομαστικὰς καταστάσεις τῶν ἐπαναπατριζομένων. Ἄλλως εἰδοποιεῖτο τὸ χωρίον νὰ εἶναι ἐν ἐπιφυλακῇ. Ἐφθάναν τὰ αὐτοκίνητα καὶ ἀφοῦ ἔκαμαν τὸν γύρον τοῦ χωρίου ὑπὸ τὰ ἄσματα τῶν παιδιῶν τῶν κατηχητικῶν, κατέληγαν εἰς τὸν ἱερὸν ναόν.

Εἰς τὰ περισσότερα τῶν χωριῶν τὸ θέαμα ἦτο ἀποκαρδιωτικόν. Ὅρφανὰ καὶ γυναῖκα, ἐρείπεια σπιτιῶν, ἐρείπεια ἱερῶν ναῶν, γυναῖκες καὶ γέροι μαυροντυμένοι, παιδιὰ σκελετωμένα καὶ φοβισμένα.

Ἡχοῖς ἀμέσως ἡ ἐκφόρῳσις καὶ ἡ τοποθέτησις τῶν δεμάτων ἐντὸς τοῦ ἱεροῦ ναοῦ. Ὅλοι βοηθοὶν, ἀκόμη καὶ τὰ μικρά.

Ἐπακολουθεῖ εὐχαριστήριος δέσις ἐνώπιον ὀλου τοῦ χωρίου, καί, μετὰ τὸ σχετικὸν κήρυγμα καὶ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ μηνύματος τοῦ Μακαριωτάτου, ἀρχίζει ἡ ἐκφώνησις τῶν ὀνομάτων τῶν δικαιοῦχων οἰκογενειάρχων. Διὰ πρῶτην φορὰν οἱ χωρικοὶ βλέπουσι ἓνα τόσο περιεργον τρόπον διανομῆς! Μία ἐκθεσις γράφει: «Αἱ κλειδῆδες τῶν ἀποθηκῶν ἔχουν παραδοθῆ εἰς τοὺς ἐκεῖ ἱερεῖς τῆς πόλεως, δὲν προηγούν-

ται ὑπὸ τῆς ἐπιτροπῆς ἰδιαίτεροι... ἐπισκέψεις τῶν ἀποθηκῶν, οἱ σάκκοι ἀνοίγονται πρὸ τῶν ἀναμενόντων τὴν σειρὰν τῶν καὶ τὰ «δέματα» παραδίδονται ἄνευ διακρίσεως εἰς τοὺς προσερχομένους ἀνὰ ἓν «δέμα» δι' ἕκαστον ἄτομον, γεγονότα ἄγνωστα εἰς αὐτοὺς μέχρι σήμερον ἀπὸ τὰς διαφόρους διανομὰς. Παρακολουθοῦν μὲ περιέργειαν καὶ εἰς τὸ τέλος συγκινοῦνται μέχρι δακρύων.

Ἄν ἓνα δέμα εἶναι πενιχρὸν προθύμως ἡ ἐπιτροπὴ προσφέρει καὶ ἄλλο διὰ νὰ μὴ μείνη κανεὶς παραπονούμενος. Τὰ μεγάλα δέματα Σχολείων, Ἐταιριῶν, Συλλόγων, ἀνοίγονται καὶ τὸ περιεχόμενόν τῶν διανέμεται εἰς τοὺς ἔχοντας μεγαλυτέραν ἀνάγκην.

Ἐν τῷ μεταξύ, ἡ ἀργότερον, ἂν ὑπάρξῃ χρόνος, συγκεντρῶνται τὰ παιδάκια καὶ τοὺς γίνεται ἓνα μάθημα Κατηχητικοῦ σχολείου, τοὺς δίδεται καμμία καρδιά, καμμία εἰκονίτσα.

Ὅσοι παίρνουν τὸ δέμα τῶν παίρνουν ἔαν θέλουν ἓν ἐπιστολόχαρτον καὶ ἓνα φάκελλον. Πολλοί, κατασυγκινημένοι, εὐχαριστοῦν προτοῦ κἂν ἀνοίξουν τὸ δέμα.

Πολὺ ἐβοήθησαν τὰς ἐπιτροπὰς τὰ ἐπαρχιακὰ παραρτήματα τῶν χριστιανικῶν σωματείων, ἅτινα, διὰ τῆς μέχρις αὐτοθυσίας συμβολῆς τῶν μελῶν τῶν συνετέλεσαν τὰ μέγιστα εἰς τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ ἔργου. Ἴδου τί ἀναφέρει μία ἔκθεσις: «Κατὰ πολὺ ἐβοήθησαν τὴν ἐκφόρτωσιν καὶ κατὰ τρόπον ἐξαιρετον μὲ τὸ γέλοιο καὶ τὸ τραγοῦδι τὰ χριστιανικὰ νεῖατα καὶ δι' ἡ ἐργαγοζομένη νεολαία. Κατὰ τὸ βράδυ, μετὰ τὸ πέρασ τῆς ἐργασίας τῶν, ἀλλὰ καὶ κατὰ διαλείμματα τὴν ὑπόλοιπον ἡμέραν. Ἐκπληκτοὶ ἔμειναν ὅλοι οἱ εἰς τὸ λιμάνι ἐργαζόμενοι, στρατιωτικοὶ καὶ πολῖται, ἐμπρὸς στὰ χριστιανικὰ νεῖατα».

Ἄλλὰ καὶ ὁ ρυθμὸς τῆς ἐργασίας δὲν ἦτο ὁ συνήθης. Ἴδου τί λέγει μία ἐπιτροπή: «Ἐργασίαν εἴχομεν ἀπὸ τῆς 8ης πρωϊνῆς μέχρι τῆς 6ης ἢ καὶ 8ης νυκτερινῆς, μὲ μικρὰν διακοπὴν διὰ φαγητόν. Ἄλλὰ καὶ αὐτὴ ἡ διακοπὴ πολλάκις ἀπεφεύχθη λόγω τῆς ἐργασίας ἢ ἐγένετο μὲ ἐναλλαγὴν τῆς ἐπιτροπῆς ἵνα κερδηθῇ πολὺτιμος χρόνος τόσοσιν δι' ἡμᾶς ὅσον καὶ διὰ τοὺς ἀνα-

μένοντας ἀγωνιωδῶς τὴν σειρὰν τῶν. Ἄλλὰ καὶ ὅταν ἐγευματίζαμεν διὰ νὰ φανῇ ἡ συμμετοχὴ μας εἰς τὰς τλαιπωρίας τῶν ἀνθρώπων αὐτῶν, ἐτρώγαμεν πάντοτε λιτά, καὶ μάλιστα εἰς τὸ λαϊκώτερον ἐστιατόριον.

Ἡ συμπαράστασις ὄλων τῶν ἀρχῶν, ἰδίᾳ δὲ τῶν Στρατιωτικῶν καὶ ἡ συνεργασία μετ' αὐτῶν ὑπῆρξε πλήρης. Ἄνευ αὐτῆς θὰ ἦτο ἀδύνατος ἡ ἐκπλήρωσις τῆς μεγάλης αὐτῆς ἀποστολῆς.

6. Τὸ ἀποτέλεσμα.

Θὰ ἦτο ἀδύνατον ν' ἀναφέρῃ κανεὶς ὀνόματα, διότι ἡ προθυμία ὄλων ἦτο τόση ὥστε θὰ ἐκινδύνευε κανεὶς ν' ἀδικήσῃ τοὺς ὑπολοίπους ἔαν ἤθελεν ἀναφέρει τὰ ὀνόματα μερικῶν ἐξ αὐτῶν.

Καὶ τὸ ἀποτέλεσμα ὄλων αὐτῶν τῶν κῶπων καὶ τῶν θυσιῶν;

Εἶναι εἰς ὄλους μας γνωστόν. Παρὰ ταῦτα, δὲν ἀντέχομεν εἰς τὸν πειρασμόν νὰ μὴ ἀναφέρωμεν μερικοὺς ἀριθμοὺς. Παραδειγματὸς χάριν: Τὰ συλλεγέντα μόνον εἰς τὴν περιφέρειαν τῆς Πρωτευούσης δέματα περιεῖχον:

53.000 ἐπανοφόρια, 65.000 σακκάκια, 80.000 πανταλόνια, 55.000 πουλόβερ, 67.000 γυναικεῖα φορέματα, 40.000 μπλουζες γυναικεῖες, 45.000 φουστὲς γυναικεῖες, 46.000 ζακέττες γυναικεῖες, 135.000 ζεῦγη ὑποδημάτων, 180.000 τεμάχια ἀνδρικῶν καὶ γυναικειῶν ἐσωροῦχων, 15.000 κουβέρτες, 26.000 προσόψια, 30.000 πετσέτες φαγητοῦ, 103.000 μαγειρικὰ σκεύη, 110.000 εἶδη πλατικῶν, 31.000 διάφορα ἐργαλεῖα, 172.000 Μαχαιροπήρουνα καὶ ἄλλα, καὶ ἄλλα εἶδη, τὰ ὅποια δὲν ὑπάρχει οὔτε ὁ καιρὸς, οὔτε ὁ τρόπος νὰ τὰ ἀναφέρωμεν. Πάντως, μίαν ἰδέαν εἶναι δυνατόν νὰ σχηματίσῃ κανεὶς ἂν λάβῃ ὑπ' ὄψιν, ὅτι ἡ ἀξία τῶν προσφερθέντων εἰδῶν, κατὰ μετρωτάτους ὑπολογισμοὺς, ἀνέρχεται, εἰς τὸ ποσόν τῶν πενήκοντα δισεκατομμυρίων (50.000.000.000) δραχμῶν.

Ἄλλὰ εἰς τοὺς ἀνωτέρω ἀριθμοὺς πρέπει νὰ προστεθοῦν καὶ οἱ τῶν ἐπαρχιῶν, διότι ὁ παλμὸς τοῦ συναγερμοῦ τῆς 30ῆς

Ὁκτωβρίου, ὁ ὁποῖος προεκλήθη ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Μακαριωτάτου Ἀρχιεπισκόπου, μετεδόθη ἀκολούθως καὶ εἰς τὰς ἐπαρχίας.

Τοιοῦτοτρόπως εἰς τὰς περιφερείας πενήντα Ἰ. Μητροπόλεων συνελέγησαν καὶ ἄλλαι 145.000 «δέματα», αἱ ὁποῖαι προστιθέμεναι εἰς τὰ δέματα τῆς Πρωτευούσης ἀναδιβάξουν τὸν ἀριθμὸν εἰς 390.000.

Λεπτομερῆ ἀπολογισμὸν τοῦ περιεχομένου τῶν δεμάτων τῶν ἐπαρχιῶν δὲν ἔχομεν. Κρίνοντας ὁμως κατ' ἀναλογίαν καὶ ἐκ τοῦ περιεχομένου τῶν δεμάτων τῆς Πρωτευούσης καὶ τοῦ περιεχομένου τῶν δεμάτων ἐπαρχιῶν τινῶν τῶν ὁποίων ἐλάβομεν λεπτομερεῖς καταστάσεις, δυνάμεθα νὰ ὑπολογίσωμεν ὅτι ἡ ἀξία τῶν ὑπὸ τῶν ἐπαρχιῶν προσφερόμενων εἰδῶν ἀνέρχεται, κατὰ μετρωτάτους ὑπολογισμοὺς, εἰς εἰκοσιπέντε δισεκατομμύρια (25.000.000.000) δραχμῶν. Οὕτω δέ, συνολικῶς, ἡ ἐργασία τοῦ Δέματος ἀπέφερεν εἶδη ἀξίας ἑβδομήκοντα πέντε δισεκατομμυρίων (75.000.000.000) δραχμῶν. Ἐὰν εἰς ταῦτα προστεθοῦν ἡ ἀξία τῆς ἐθελοντικῆς ἐργασίας, ἡ ἀξία τῶν μεταφορικῶν, καὶ τῶν λοιπῶν ἐξόδων, τὸ σύνολον ὑπερβαίνει κατὰ πολὺ τὰ ὀγδοήκοντα πέντε δισεκατομμύρια (85.000.000.000) δραχμῶν.

Ἀλλὰ ὁ παλμὸς τῆς Ἀρχιεπισκοπικῆς ἐκκλήσεως, συνεκλόνησε τὰς καρδίας ὄχι μόνον τῶν ἐπὶ τοῦ πατρίου ἐδάφους, ἀλλὰ καὶ τῶν ἐν τῇ ξένῃ εὐρισκομένων Ἑλλήνων. Οὕτω ἡ μεγαλόνησος Κύπρος, ἀκολουθοῦσα τὸ παράδειγμα τῆς μητρὸς πατρίδος, διενήργησε καὶ αὐτὴ ἔρανον, τοῦ ὁποίου τὸ προῖόν, συσκευασθὲν εἰς 498 κιβώτια καὶ μπάλλας, μόλις προχθὲς παρελήφθη ἐπισήμως ἀπὸ τὸν Μακαριωτάτον Ἀρχιεπίσκοπον, καὶ ἤδη ἔφυγε διὰ τὰς ἐπαρχίας.

Ἀλλὰ καὶ αἱ ἑλληνικαὶ κοινότητες τοῦ ἐξωτερικοῦ δὲν ὑπόερχοντο. Ἡ Βουδαπέστη, ἡ Τεργέστη, ἡ Ν. Ἱέρση, τὸ Κάροδιφ, ἡ Ἑλβετία, ἡ Γλασκώβη, ἡ Χάγη, ἡ Βοστώνη, ἔσπευσαν νὰ δώσουν τὸ «παρών». Ἀκόμη καὶ ἀπὸ τοὺς ἀκριβῶς ἀντίποδας, ἀπὸ τὴν Νέαν Ζηλανδίαν ἀπεστάλησαν, μέσῳ Αὐστραλίας, 200 μεγάλα κιβώτια, τὰ ὁποῖα ἤδη εὐρίσκονται ἐν πλῆ.

Παράλληλως ὁ Σουηδικὸς Ἐρυθρὸς Σταυρὸς, ἐνθαρρυνθεὶς ἀπὸ τὸν τρόπον τῆς ἐργασίας τοῦ «Δέματος» προσέφερε καὶ αὐτὸς 50 τόννους ρουχιμοῦ, οἱ ὁποῖοι παραληφθέντες ἤδη εἶναι ἔτοιμοι πρὸς ἀποστολὴν.

Ἀφ' ἑτέρου, καὶ τὸ Κράτος, συγκινηθέν, ἀπὸ τὸν τρόπον τῆς διεξαγωγῆς τῆς ἐργασίας τοῦ «Δέματος» ἔσπευσε νὰ ἐπωφελήσῃ τῆς εὐκαιρίας διὰ νὰ διανεμίη τὰ εἰς τὰς ἀποθήκας του ἀπὸ μακροῦ εὐρισκόμενα ὑπόλοιπα ἱματισμοῦ καὶ ὑποδήσεως τῆς U.N.R.R.A., τὰ ὁποῖα παρελήφθησαν ἤδη καὶ κατὰ τὸ πλεῖστον ἔχουν διανεμηθῆ. Τὰ εἶδη αὐτὰ εὐρίσκονται εἰς τριάντα πέντε περίου κέντρα. Διὰ νὰ λάβῃ κανεὶς μίαν ἀμυδρὰν ἰδέαν τῆς ἀξίας τῶν εἰδῶν αὐτῶν, ἀρκεῖ νὰ σημειωθῇ ὅτι ἡ ἀξία τῶν εἰδῶν μᾶς μόνον ἐκ τῶν ἀποθηκῶν τῶν ἀνωτέρω κέντρων ὑπερέβαινε τὸ ἐν δισεκατομμύριον (1.000.000.000.).

Ἀλλὰ καὶ ὀργανώσεις τῶν Ἀθηνῶν ἠθέλησαν νὰ προσφέρουν καὶ ἄλλα εἶδη πρὸς ἄμεσον διανομὴν εἰς τοὺς συμμοριοπλήκτους ὡς:

Τὸ Ἐμπορικὸν καὶ Βιομηχανικὸν Ἐπιμελητήριον Πειραιῶς.

Ἡ Ἠνωμένη Ἀμερικανικὴ Ἐπιτροπὴ διανομῶν.

Τὸ Πειραματικὸν Σχολεῖον τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν.

Τὸ Ἐθνικὸν Ἰδρυμα Προστασίας Ἐργαζομένου Παιδιοῦ.

Τὸ Σωματεῖον «Ἡ Κρητικὴ Ἀλληλεγγύη».

Ἡ Ἀνώνυμος Ἐταιρία «Δραγῶνας».

Τὰ Ἐριοκλωστήρια Ἀδελφῶν Λαναρά.

Οἱ Ἀξιοματικοὶ καὶ Σμηνίται τῆς Κ.Ε.Δ.Κ.Α.

Οἱ ὑπάλληλοι τοῦ Ἱπουργείου Γεωργίας.

Ἡ Ἑλληνικὴ Κοινότης Νέας Ἱέρσης διὰ τοῦ κ. Θεοδώρου Βασιλοπούλου

Ἡ Ἀτμοπλοία Καθουνίδου.

Ἡ Γενικὴ Γραμματεία Τουρισμοῦ.

Ἡ Ἐνωσις Συντακτῶν, κλπ., κλπ.

Τέλος καὶ δύο ἄλλοι ἀριθμοὶ οἱ ὁποῖοι δευκνύουν τὸν ὄγκον τῆς ἐπιτελεσθείσης ἐργασίας. Ἐγιναν διανομαὶ εἰς τοὺς κατοίκους 950 χωριῶν καὶ ἐμιοράσθησαν δέ-

ματα εἰς περισσοτέρας τῶν 100.000 οἰκογενειῶν.

Ἐκεῖνο τὸ ὅποιον δὲν ἀνεφέρθη μέχρι τοῦδε εἶναι τὸ ἠθικὸν κέρδος τῆς ὅλης αὐτῆς προσπάθειας.

Διέλυσε πρῶτον τὴν ἀμφιβολίαν πολλῶν, ἡ ὁποία ἐν μέρει ὁμοίωζε μὲ τὸν σκεπτικισμόν τῶν Σουηδῶν ἐκπροσώπων. Χαρακτηριστικῶς ἀναφέρομεν μίαν ἐπιστολήν, τὴν ὁποίαν ἔγκριτος μηχανολόγος-μηχανικὸς τῶν Ἀθηνῶν, ἀπηύθυνε πρὸς τὸν Μακ. Ἀρχιεπίσκοπον:

«... Ὅταν, πρὸ μηνῶς, παρέδωσα εἰς τὴν ἐπιτροπὴν Περιουσιολογῆς Δεμάτων ὀρισμένα πράγματα χρήσιμα διὰ τοὺς ἀναρτοπλήκτους, ὁμολογῶ ὅτι εἶχα κάποιαν ἀμφιβολίαν ὡς πρὸς τὴν ἀποτελεσματικὴν διανομὴν αὐτῶν, καὶ τοῦτο διότι, ἀπὸ δόλας τὰς προηγουμένας παρεμφερεῖς ἐνεργείας, λίγα πράγματα ἔφθασαν εἰς τὸν προορισμὸν των.

Ἐγὼ μὲ μεγάλην χαρὰν ἔλαβα τὴν ἐσώλειστον ἐπιστολήν καὶ ἐπιθυμῶ νὰ ἐκφράσω μετὰ τοῦ δέοντος σεβασμοῦ τὰ ταπεινά μου συγχαρητήρια διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τοῦ σκοποῦ σας...».

Ἄλλὰ καὶ κάτι ἀκόμη περισσότερον:

Ἀπεκαλύφθη εἰς ὅλους μας κάτι τὸ ὁποῖον πολλοὶ διηθάνοντο, ἀλλὰ περὶ τοῦ ὁποίου δὲν ὑπῆρχεν ἀπτὴ ἀπόδειξις. Ἐδείξεν εἰς ὅλους τὴν ἔκτασιν καὶ τὴν δύναμιν τῆς ἀγάτης τοῦ Ἑλληνικοῦ Λαοῦ. Ἀπέδειξε τί εἶναι δυνατόν νὰ γίνῃ ὅταν δοθῇ εἰς τὸν λαὸν ἡ εὐκαιρία νὰ ἐκδηλώσῃ τὰ εὐγενῆ αἰσθήματα τῆς ἀλληλεγγύης του. Ἦδη, τὰς χιλιάδας τῶν προσφερόντων δεμάτων ἠκολούθησαν ἄλλαι δεκάδες χιλιάδες νέων δεμάτων τὰ ὁποῖα στέλλονται τώρα ἀπ' εὐθείας εἰς τοὺς ἀποδέκτας τοῦ πρώτου δέματος. Πολλοί, λαβόντες ἀπάντησιν ἀπὸ τοὺς παραλήπτας τῶν δεμάτων των, συνεχίζουν νὰ ἀποστέλλουν καὶ νέα, εἰς τρόπον ὅστε δεσμοὶ ἱεροὶ ἐδημιουργήθησαν μεταξὺ βοηθούτων καὶ βοηθουμένων.

Καὶ κάτι ἀκόμη περισσότερον:

Τὸ «Δέμα» ἔδωκεν ἀφορμὴν εἰς τὸ ν' ἀρχίσῃ μία εὐγενῆς καὶ ὠραία προσπάθεια. Ἡ ἐργασία τῶν «Φίλων τοῦ Χωριοῦ», εἰς τὴν ὁποίαν ἐλπίζομεν ὅτι θὰ ἔχωμεν τὴν

εὐτυχίαν καὶ τὴν δυνατότητα προσεχῶς ὁλοῦ νὰ λάβωμεν μέρος.

Ἄλλὰ τὸ μεγαλύτερον κέρδος εἶναι μία ἀποκάλυψις ἡ ὁποία ἔγινε ἐξ ἀφορμῆς τοῦ «Δέματος»... Ἀπεκαλύφθη πόση μεγάλην ἐμπιστοσύνην τρέφει ὁ ἑλληνικὸς λαὸς πρὸς τὴν κιβωτὸν τῆς πίστεώς του καὶ ποίας μεγάλας δυνατότητας διαθέτει ἡ Ἐκκλησία. Καὶ αἱ δυνατότητες αὗται ἐκτείνονται ὄχι μόνον ἐπὶ τοῦ καθαρῶς πνευματικοῦ ἀλλὰ καὶ ἐπὶ τοῦ κοινωνικοῦ πεδίου, ἰδίως ἐπὶ τοῦ τομέως τῆς ἀγάτης. Ἄλλ' ἡ ἀποκάλυψις αὕτη ἔδειξε ταυτοχρόνως καὶ τὴν εὐθύνην τῆς Ἐκκλησίας ἐναντι τοῦ μέλλοντος τοῦ Ἑθνους, διὰ τὸ ὁποῖον τόσον πολλὰ εἶναι δυνατόν νὰ δημιουργήσῃ μὲ μίαν τοιαύτην προσήλωσιν καὶ τοιαύτην ἀφοσίωσιν ὁλοκλήρου τοῦ λαοῦ. Ἡ 30ῆ Ὀκτωβρίου ἦτο διὰ τὴν Ἐκκλησίαν ἕνας θρίαμβος ἀλλὰ καὶ ταυτοχρόνως ἡ ὑπογραφή μᾶς ὑποθήκης ὅτι θὰ χρησιμοποίησῃ ἐντατικῶς ὅλον αὐτὸν τὸν θησαυρὸν διὰ τὴν ἀναγέννησιν τῆς Ἑλλάδος.

Ἐκεῖνο, ὅμως, τὸ ὁποῖον δὲν εἶναι δυνατόν νὰ ἐκτιμησωμεν δεόντως, εἶναι τὰ αἰσθήματα τὰ ὁποῖα ἠρθάνθησαν οἱ παραλήπται τῶν δεμάτων μας. Θὰ ἠδύνατο κανεὶς νὰ γεμίσῃ τόμους ὁλοκλήρους ἀπὸ δειγμάτων τῶν αἰσθημάτων τῶν δυστυχισμένων αὐτῶν ἀδελφῶν μας.

Ἄς μᾶς ἀπιτραπῇ νὰ σημειώσωμεν ἕνα:

«... Ἀπὸ κατάπληξιν σὲ κατάπληξιν βρισκόμαστε. Μὰ τούτη ἡ τελευταία τῆς ἀγάτης, ἐσκέπασε καὶ ἔσβυσε ὅλο τὸ φαρμάκι τῶν προηγουμένων καταπλήξεων τοῦ μίσους.

Ἐσυνθησμένοι νὰ δεχώμαστε ἐπιθέσεις μίσους ἀπὸ ἀδελφούς μας(;) πού τίποτε δὲν μπόρεσε, ἀπ' ὅτι μᾶς συνέδεε μαζί τους, νὰ μετριάσῃ καὶ ἀναχαιτίσῃ τὴ φονική τους μανία, δὲν ἦταν δυνατό νὰ φαντασθοῦμε ὅτι θὰ γινόμασταν στόχος καὶ αὐτῆς τῆς ἐπιθέσεως, τῆς ἀγάτης τῆς δικῆς σας.

Ἐκατάπληξιν ἀνέλπιστη. Πόσα δὲν γκρέμισαν οἱ ἐπιθέσεις τοῦ μίσους; Τίποτε δὲν ἐσεβάσθησαν, πουνενά δὲν ἐσταμάτησεν ἡ ὁρμὴ τῆς καταστροφῆς, τὰ πάντα μετέβαλαν σὲ τάφος καὶ ἐρείπια. Ἐκεῖ πού εὐτυχοῦσαν ἄλλοτε ἀδελφοί, κοκκουβά-

γιες τώρα παραπονιούνται.

»Ποιὸς τώρα περιμένε ὅτι ἐπάνω ἐκεῖ
στοὺς τάφους καὶ τὰ εὐρείπια θὰ γινόταν
καὶ ἄλλη μιὰ ἐπίθεση πού θὰ τὰ ζωντάνευε
ὅλα, ἢ ἐπίθεση τῆς ἀγάπης τῶν ἀδελφῶν;

»Σταγῶν στὸν ὠκεανὸ τῆς ἀνάγκης μας,
ἴσως, τὰ δῶρα τὰ ὑλικά. Μὰ τὸ πλούσιο
δῶρο τῆς ἀγάπης πού μᾶς ζωντάνευσε πνευ-
ματικά καὶ μᾶς ἔκανε πλουσίους ἀπὸ πτω-

χοὺς, πῶς νὰ μὴ καταπλήξῃ τώρα;

»Ξεχάσαμε τί θάταν ἐκεῖνο πού θὰ μπο-
ροῦσε νὰ ζωντανέψῃ καὶ ἀναστήσῃ ὅλα
τὰ χαλάσματα, τὰ ὑλικά καὶ τὰ πνευματι-
κά, καὶ νά! Τῆς ἀγάπης σας ἢ ἐπίθεση
μᾶς ἐδίδαξε τώρα ὅτι ἡ ἀ γ ἀ π ἦ εἶναι πού
θὰ κάνῃ τὸ θαῦμα τοῦτο τοῦ 20οῦ αἰῶνος.

Ἡ ἀ γ ἀ π ἦ παρμένη ἀπ' τὴν ἀ γ ἀ
π ἦ Ἐκεινοῦ, πού ἔφερε τὴν ἀνάσταση καὶ
τὴ χαρά, στῆς γῆς τὴν ταλαίπωρη χώρα».

ΙΕΡ. Ι. ΚΟΤΣΩΝΗΣ

ΦΥΣΗΜΑ ΤΗΣ ΑΝΟΙΞΗΣ

Τώρα πού ἦρθε πάλι τῆς ἀνοιξῆς τ' ἀγέρι,
'Ανοίχτε τὰ παράθυρα! Μήνυμα καλὸ
Πέρα ἀπὸ τὶς θάλασσες στὸν καθένα φέρνει
Τ' ἀγεράκι, στὰ μαλλιά πού παίζει τ' ἀπαλό.

'Ανοιχτὰ παράθυρα τὶς κλειστὲς καρδιές μας!
Στὶς κρυφές γωνίτσες μας τ' ἀγέρι ἄς φυσᾷ,
Τὰ παλιὰ χαρτιά μας—τὶς σκέψεις τὶς μικρές μας—
Μαζὶ του ἄς τὰ πάρῃ τ' ἀγέρι, μακριά.

"Ἐνα καινούργιο σπίτι νὰ μοσκομυρίζῃ
'Απ' ὄλα τὰ λουλούδια κι' ἀπ' ὄλους τοὺς ἀγρούς,
Τοῦ γιαλοῦ ἀρμόρες—κι' ὄλο νὰ βουίξῃ
Σπίνους, δάση, μέλισσες, πετάγματα ἀπ' ἀητούς,

"Ἐτσι νᾶν' τὸ σπίτι μας—ἔτσι κι' ἡ καρδιά μας.
Κι' ὄλα νὰ ζητᾶν ἐντὸς μας στοργικὴ φωλιά,
Κι' ὄλα νᾶν' ἀδέρφια μας, φίλοι μας, παιδιὰ μας,
Τώρα, πού τ' ἀγέρι πάλι πῆρε νὰ φυσᾷ

Τοὺς πλατιοὺς σκοποὺς τῆς ἀνοιξῆς. Τώρα πού ἀνθίζει
Μ' ἄγρια γαρύφαλλα κι' ὁ βράχος ὁ ξερός,
Τώρα πού στῆ γῆ μας πάλι βηματίζει
Τῆς ἀνοιξῆς τ' ἀγέρι: τοῦ Πάσχα ὁ Χριστός.

ΕΛΕΝΗ ΚΑΡΙΤΑ

Ο ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΜΑΡΑΣΜΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ

Μιά γενική θεώρηση τῆς λογοτεχνικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς μας ζωῆς κατὰ τὴν τελευταία δεκαετία.

Εἶναι πάντα χρήσιμο νὰ γυρίξῃ κανεὶς στὰ περασμένα. Ἡ μελέτη τῶν πραγματοποιήσεων καὶ τῶν παραλείψεων τοῦ παρελθόντος μπορεί νὰ γίνῃ ὁ καλύτερος ὁδηγὸς γιὰ τὴν πορεία τοῦ μέλλοντος. Καὶ μ' αὐτὴν ἀκριβῶς τὴν πρόθεση θὰ ρίξουμε σήμερα μιὰ ματιὰ στὴ λογοτεχνικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ ζωὴ τοῦ περασμένου χρόνου. Τὸ γεγονός μάλιστα ὅτι μὲ τὸν χρόνο αὐτὸ συμπληρώνεται σχεδὸν μιὰ δεκαετία ἀπὸ τὴν ἱστορικὴ μέρα πού ἡ Ἑλλάς στάθηκε πάλι στὶς πρώτες θέσεις ἐνὸς νέου πνευματικοῦ καὶ πολιτιστικοῦ ἀγώνος, δίνει σ' αὐτὸν τὸν χρόνο τὴ μορφή καὶ τὸ νόημα τῆς «συνισταμένης» ὅλης τῆς δεκαετίας. Κι' ἐνῶ μᾶς ἐπιτρέπει, μέσα στὰ δικὰ του γνωρίσματα καὶ τὶς ἐκδηλώσεις, νὰ δοῦμε καὶ νὰ μελετήσουμε τὰ γνωρίσματα καὶ τὶς ἐκδηλώσεις ὅλης τῆς δεκαετίας, μᾶς ἐμπνέει συγχρόνως περισσότερες ἐλπίδες καὶ μεγαλύτερες ἀπαιτήσεις.

Πραγματοποιούνται ἄραγε οἱ ἐλπίδες αὐτές; Ἰκανοποιούνται οἱ ἀπαιτήσεις; Μ' αὐτὴ τὴ λαχάρα ἐρευνοῦμε τὸν πλατὺ χώρο, ρίχνουμε παντοῦ τὸ βλέμμα, ἀναζητώντας τὰ σημάδια τῆς ἀνθήσεως, τὰ πράσινα ἔστω προμηνύματα τῆς βλαστήσεως. Εἶναι δυστυχῶς τόσο λίγα, τόσο ἀραιὰ καὶ σκόρπια!

Ὅλος σχεδὸν ὁ κῶρος εἶναι στεγνὸς καὶ ἄδειος. Μοιάζει μὲ ἀκαλλιέργητη γῆ, πού μπορούσε νὰ εἶχε γίνῃ ἕνα ὁροσερὸ περιβάλλον κι' ἔμεινε ξερὸ καὶ ἀγονο χωράφι. Ἐδῶ κι' ἐκεῖ ξεπετιέται λίγη πρασινάδα, κάποιον χαμόκλαδο, κάπου κάπου καὶ κανένα δέντροκι (κάποτε αὐτοφρέες, συνήθως ξενοφερμένο κι' ἀτροφικό). Τὰ περισσότερα ὅμως εἶναι ἀγκάθια καὶ τσουκνίδες.

Καὶ γεμίζουμε ἀπὸ ἀπορία καὶ θλίψη: Γιατί αὐτὴ ἡ ἀφορία; Ἀπ' αὐτὴν ἐδῶ τὴ γῆ δὲν ξεπετάχτηκαν οἱ ὠραιότερες καὶ πλουσιώτερες ἐκδηλώσεις πνεύματος καὶ τέχνης; Πῶς γίνεται λοιπὸν νὰ στερέψη

μιὰ τέτοια γῆ; Πῶς νὰ νεκρωθοῦν, νὰ ναρκωθοῦν ἔστω, οἱ αἰωνόβιες δυνάμεις τῆς ζωτικότητος καὶ γονιμότητός της;

Δὲν ξεγνοῦμε βέβαια καὶ δὲν παραγνωρίζουμε τὶς δυσκολίες καὶ τὰ ἐμπόδια πού εἶχε ν' ἀντιμετωπίσῃ ἡ Ἑλληνικὴ Τέχνη στὴν ἐξέλιξη καὶ στὴν ἀνάπτυξή της: τὴ μακραίωνη σλαβιά πρώτα-πρώτα, πού κρατοῦσε μονοδιασμένες καὶ ἄτονες τὶς δημιουργικὲς δυνάμεις τῆς χώρας μας: τὴ γλωσσικὴ ὀπισθοδρόμηση καὶ ἀναρχία ἔπειτα, πού ἀπασχόλησε καὶ ἀπορρόφησε γιὰ πολλὰ χρόνια τὴν παραγωγικὴ δραστηριότητα τῶν πνευματικῶν μας ἀνθρώπων. Κι' οὔτε ἀμφισβητοῦμε ὀρισμένες κατακτήσεις της, ὅπως εἶναι προπάντων τὸ σπάσιμο τοῦ στενοῦ πλαισίου τῆς φωτογραφικῆς ἠθογραφίας καὶ τὸ ἀπλωμα στὸν πλατύτερο κύκλο τῆς ψυχογραφίας μὲ μιὰ πῶ βλαθεῖα θεώρηση τῆς ζωῆς.

Ἀπὸ τότε ὅμως; Πού εἶναι οἱ νέες της κατακτήσεις; Πού εἶναι ἡ πρόοδος καὶ ἡ ἀνάπτυξη, πού ἔπρεπε φυσιολογικὰ νὰ εἶχαν σημειωθῇ; Καὶ σημειώθηκε καν πρόοδος στὸ σύνολο τῶν ἐκδηλώσεών της, παρὰ μιὰ ἀδικαιολόγητη στασιμότητα, πολὺ συχνὰ καὶ ὀπισθοδρόμηση, κάποτε καὶ κάτι χειρότερο ἀκόμα: μιὰ ἀποσύνθεση;

Καὶ ἂν ὑπῆρχε ὡς τώρα κάποιον περιθώριον ἀναμονῆς—ἐμεῖς οἱ ἴδιοι τὴν εἴχαμε ἐκφράσει ἄλλοτε πολλές φορές—, πῶς εἶναι δυνατόν νὰ δικαιολογηθῇ ὁ πνευματικὸς αὐτὸς μαρasmus τῆς Ἑλληνικῆς Τέχνης ὕστερα ἀπὸ τὸ ὑπέροχο θαῦμα τῆς μεγαλειώδους πνευματικῆς ἐξάρσεως τοῦ Λαοῦ μας, ὁ ὁποῖος, μὲ μόνη σχεδὸν τὴν ἀπαράμιλλη δύναμη τῆς ψυχῆς του, ἔφερε ξανά τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν κράτησε ἐπὶ δέκα σχεδὸν χρόνια στὴν πρωτοπορία τῶν λαῶν τῆς γῆς σ' ἕναν ὑπέροχο ἀγῶνα Πνεύματος ἐναντίον τῆς ὄλης σ' ὅλες τὶς μορφές της;

Πῶς ἀνταποκρίθηκε, μὲ ποιὰ ἔργα, μὲ

ποιῆς ἐκδηλώσεις, ἢ Ἑλληνικὴ Τέχνη σ' αὐτῇ τῇ θαυμαστῇ ψυχικῇ ἀνάταση τοῦ Λαοῦ μας; Ποιὰ ὑπῆρξε ἡ συναίσθηση ποῦ ἔδειξε τῆς ἀποστολῆς καὶ τῆς εὐθύνης της γιὰ τὴν καλλιτεχνικὴ ἀξιοποίησιν τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν ἐπιταγῶν τῆς ἡρωϊκῆς δεκαετίας; Ποιὰ ἡ ἀπάντησί της στὸ μεγάλο μήνυμα Πολιτισμοῦ, ποῦ μὲ τὸ πνευματικὸ νόημα τοῦ ἀγῶνος του ἔστειλε ὁ Ἑλληνικὸς Λαὸς σ' ὄλο τὸν κόσμον;

Πόσο ἀνεπαρκῆς καὶ ἀσθενικῆ, πόσο ἀποκρουστικὰ παράφρων ἰσχυρὰ πολλὰ φορὲς, εἶναι δυστυχῶς ἡ ἀπόκρισί της!

★

Ἡ κυριώτερη καὶ γενικώτερη διαπίστωση, ποῦ βγαίνει ἀπὸ τὴν προσεκτικὴν κοίταγμα τῶν ἔργων καὶ τῶν ἐκδηλώσεων τῆς λογοτεχνικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς μας ζωῆς κατὰ τὰ τελευταῖα χρόνια, εἶναι μιὰ τραγικὴ παρεξήγησις τοῦ ἀληθινοῦ νοήματος τῆς Τέχνης.

Εἶναι πιά ἀναμφισβήτητο—καὶ τὸ ἀναγνωστικὸ Κοινὸ τῶν «Ἀκτίνων» εἶναι πολὺ κατατοπισμένο πάνω στὸ ζήτημα αὐτό (*)—ὅτι ἡ Τέχνη ἀποτελεῖ μιὰν ἀπὸ τὶς βασικώτερες ἀξίες τοῦ Πολιτισμοῦ καὶ ὅτι ἐπομένως κεντρικὴ οὐσία καὶ θεμελιώδης σκοπὸς τῆς ὑπάρξεώς της δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι παρὰ ἡ πολιτιστικὴ ἀποστολή της.

Ἡ Τέχνη δὲν εἶναι μονάχα μορφή· εἶναι συγχρόνως—ἴσως καὶ προπάντων—περιεχόμενον, ἓνα γνήσιο καὶ οὐσιαστικὸ πνευματικὸν περιεχόμενον. Καὶ ὅταν αὐτὸ λείπῃ, ἢ ὅταν ὑπάρχῃ σὲ ψευτικὰ καὶ διάστροφες μορφές· ὅταν λείπῃ ἢ τάσῃ πρὸς τὸ ἀνώτερον ἰδανικόν—ἢ ἀληθινὴν δηλαδὴ πνευματικὴν—λείπει καὶ ἡ Τέχνη. Ὑπάρχει μόνον Τ ε χ ν ι κ ῆ, μιὰ κούφια καὶ ἄψυχη τεχνικὴ.

Χωρὶς νὰ ὑποδουλώνεται σὲ καμμιάν ἐκ

τῶν προτέρων σκοπιμότητα· χωρὶς νὰ φυλακίζεται μέσα σὲ σχηματοποιημένα, φτιαχτὰ καλούπια· χωρὶς νὰ κἀν καμμιά παραχώρησι ἀπὸ τὰ ἱερὰ δικαιώματα τῆς δημιουργίας· ἀληθινὰ ἐλεύθερον γέννημα ἐλεύθερης ψυχῆς ἢ Τέχνης, ὑποτάζεται μόνο στὴν Ὁμορφίαν, στὴ γνήσια καὶ ὀλοκληρωμένη ὁμορφίαν τῆς μορφῆς καὶ τῆς οὐσίας μαζί, στὴν Ὁμορφίαν ποῦ εἶναι οὐσιαστικὸν συστατικὸν καὶ παράγων ἀληθινοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ. Ὑποτάζεται δηλαδή στὸν ἴδιον ἑαυτὸν τῆς, στὴν ἴδιαν τὴν ἀποστολή της. Τί ὠραία καὶ εὐγενικὴ ὑποταγή—τί ἀληθινὴ ἔλευθερία!

Καὶ ὅμως, ἂν ἐξαιρέση κανεὶς ἐλάχιστους λογοτέχνες καὶ καλλιτέχνες, ποῦ ἐμπνέονται βαθιὰ ἀπὸ τὴν συναίσθησι τῆς πραγματικῆς αὐτῆς ὑποστάσεως καὶ τοῦ προσορισμοῦ τῆς Τέχνης, οἱ ἄλλοι παρανοοῦν—θεληματικὰ ἢ ἀθέλητα—τὸ οὐσιαστικὸν τῆς νόημα, νοθεύουν καὶ διαστρέφουν τὴν ἀποστολή της· Καὶ στενεύοντας ἀσφυκτικὰ τοὺς ὀρίζοντές της, χαμηλώνοντας ὡς τὸ ἔσχατο ὄριο τοὺς στόχους της, ἀλλοιώνοντας καὶ τὴν ἐξωτερικὴν τῆς ἀκόμα ἔκφρασι, προσπαθοῦν νὰ στήσουν καὶ νὰ παρουσιάσουν ὡς Τέχνη ἓνα ἄψυχο καὶ παραμορφωμένον ὁμοίωμα τῆς, ποῦ τὴν ψευτίζει καὶ τὴν γελοιοποιεῖ.

Οἱ ταπεινοὶ δοῦλοι τοῦ Ὑλισμοῦ ἀπὸ τὴν μιὰ, ποῦ ἔχουν ὑποτάξει τὴν ψυχὴν τους καὶ τὴν τέχνην τους στὴν πιὸ βάνανση πολιτικὴν προπαγάνδα, ἢ ποῦ τὶς ἔχουν διαποτίσει μὲ τὶς φαρμακερὰς ἀναθυμιάσεις τῶν πιὸ εὐτελῶν σεξουαλικῶν ἐνστικτῶν. Αὐτοὶ, ποῦ, στὴ θέσιν τῆς πέννας, κρατοῦν τὴν βελόνα, ποῦ ἀποτυπώνου σὲ δίσκους τὴ φωνὴν τῶν κυρίων τους—τὴν ἀθάδην φωνὴν τοῦ κομματικοῦ «μπαρόνου»—ἢ οἱ ἄλλοι, ποῦ τὴν βυθίζουν στὰ πιὸ ἀκάθαρτα κατακάθια παλιῶν κληρονομικῶν ὑπολειμμάτων ἀπὸ τὶς σκοτεινὰς ἐποχὰς τοῦ ἀνθρώπινου κτήνους. Καὶ εἶδαμε τ' ἀποτελέσματα: μανιακὰς πολιτικὰς ἐκρήξεις μὲ μορφὴν λογοτεχνικῶν καὶ θεατρικῶν ἔργων, ποῦ δικαιολογοῦν καὶ κηρύττουν τὸ μῖσος καὶ τὸ ἐγκλημα, ἢ ποταπὰς ἠθικὰς ἀσχημίας μέσα σὲ δῆθεν ἔργα τέχνης, ποῦ ταπεινώνουν καὶ ἐξευτελίζουν κάθε ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ ἀξία τοῦ ἀνθρώπου.

(*) Ὑπενθυμίζουμε μόνο—γιὰ νὰ περιορισθῶμε στὰ πιὸ πρόσφατα—τὸ ἄρθρον τοῦ Μελίτη «Χριστιανισμὸς καὶ τέχνη» στὸ τεῦχος Ἀνεκμύριον 1949 καὶ τὰ δύο μελετήματα τοῦ ἀληθινοῦ Βερίτη «Ἡ καλλιτεχνικὴ δημιουργία καὶ ὁ καλλιτέχνης» (τεύχη Μαισίου καὶ Ἀπριλίου 1947) καὶ «Λογοτεχνία καὶ Ἰδανικὰ» (τεύχη Ἰουλίου καὶ Αὐγούστου 1948).

Ἄλλὰ δὲν εἶναι μόνον αὐτοί. Δίπλα σ' αὐτούς—ἴσως καὶ πρὸ μπροστά σήμερα—εἶναι καὶ κάποιοι ἄλλοι: οἱ ἐξ ἴσου πολυθόρυθοι, ἀλλὰ καὶ πρὸ πολύχρωμοι καὶ φανταχτεροὶ «μοντέρνοι», πού, δίνοντας νέα διατύπωση στὴν ξεθωριασμένη καὶ ξεπερασμένη θεωρία: «Ἡ τέχνη γιὰ τὴν τέχνη», διατυμπανίζουν, μὲ ἀγέρωχη μεγαλαυχία, ὅτι ἀνανεώνουν τὰ ἐκφραστικά της μέσα καὶ τῆς δίνουν μιὰν καινούργια—πρὸ ζωντανή καὶ πρὸ ὥραια μορφή. Καὶ γιὰ νὰ τὸ ἐπιτύχουν αὐτό, περιποιοῦνται τὴν ἐπιφάνεια καὶ ἀγνοοῦν τὸ βάθος! Φορτώνουν μὲ ψεύτικα στολίδια τὴν ἐπιδερμίδα καὶ πετοῦν στὰ σκουπίδια τὸ μέσα πλοῦτος! Καλλωπίζουν—καὶ μασκαρεύουν—τὴ μορφή καὶ ἀδειάζουν καὶ νεκρώνουν τὴν ψυχὴ!

Ἀγωνίζονται—λένε—ν' ἀπαλλάξουν τὴν Τέχνη ἀπὸ τὰ δεσμά τῶν κανόνων, καὶ τὴν διαλύουν, τὴν ἐξαφανίζουν μέσα στὴν ἀναρχία καὶ στὴν ἀσυδοσία! Τὴν ἐλευθερώνουν τάχα ἀπὸ τὰ στενὰ πλάισια τῆς κοινωνικῆς καὶ ἠθικῆς ἀποστολῆς, καὶ τῆς ξεριζώνουν τὴν καρδιά, τῆς στεγνώνουν τὴν πνοή, τῆς κόβουν τὰ φτερά καὶ τὴν κάνουν—τότε ἀκριβῶς—τὴν πρὸ οἰκτρὴ καὶ ταπεινὴ σκλάβο στὴν τρομερώτερη τυραννία πού ὑπάρχει, στὴν τυραννία τοῦ Χάους.

Σκεπάζοντας μὲ φανταχτερά κουρέλια τὴν ἐσωτερικὴ τῆς κενότητα, τοποθετώντας μπροστά στὴν κρύα κ' ἀνέκφραστη μορφή της ἓνα κακοδιαμμένο μὲ φτηνὰ χτυπητὰ χρώματα προσωπεῖο πρωτοτυπίας (πού δὲν εἶναι τίς περισσότερες φορὲς παρὰ ἓνας κακότεχνος πιθηκιμὸς ξένων πνευματικῶν παρακρούσεων), φαντάζονται ὅτι κάνουν Τέχνη, ἐνῶ στὴν πραγματικότητα δὲν κάνουν παρὰ ἀνόητα πειράματα ταχυδαχτυλογραφίας.

Τὰ εἶδαμε καὶ πέρσι—ὅπως καὶ ὅλα αὐτὰ τὰ τελευταῖα χρόνια—στὶς τερατώδεις μορφὲς πού μᾶς παρουσίασαν οἱ «μοντέρνοι» καλλιτέχνες· στὶς φοιχτὲς παρωδιὲς ποιήσεως καὶ πεζογραφίας, πού τύπωσαν σὲ βιβλία ἢ σὲ περιοδικὰ οἱ διαφόρων εἰδῶν καὶ μορφῶν «σουρρεαλιστῆς» στὴν ἀγωνιώδη ἐκζήτηση ξιπλάσματος καὶ καταπλήξεως, πού τυλίγει μέσα στὴ σύγχυση καὶ στὸ παραλήρημα τὰ περισσότερα ἀπὸ

τὰ ἔργα τῆς λογοτεχνικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς μας παραγωγῆς.

★

Τὸ ξεύρουμε βέβαια ὅτι ἔξω καὶ γύρω ἀπ' αὐτὰ τὰ θορυβώδη, τὰ ἀπαιτητικά, τὰ αὐθάδη μπορεῖ νὰ πῆ κανεὶς ἔργα, ὑπάρχουν καὶ ἄλλα, πολλὰ ἄλλα, πού εἶναι ἤσυχα, ταπεινὰ καὶ... ἀκίνδυνα.

Εἶναι οἱ ἀτέλειωτοι σωροὶ τῶν ἔργων, πού ἂν δὲν σὲ πληροφορήσουν μὲ τὴν κατὰταξὴ τῆς στοιχειοθεσίας τους σὲ στίχους, δὲν μπορεῖς ν' ἀντιληφθῆς ὅτι πρόκειται περὶ... ποιήσεως· πού ἂν δὲν ἔχῃς κάποιαν εἰδικότητα στὰ χρώματα, σοῦ εἶναι ἀδύνατο νὰ ξεχωρίσης ἂν εἶναι ζωγραφικὰ ἔργα ἢ χαλκομανίες· πού γενικώτερα, ἂν δὲν σοῦ καθορίσουν τόπο καὶ ὄνομα, θὰ δυσκολευθῆς πολὺ σὲ ποιὸ σημεῖο τῆς γῆς καὶ σὲ ποιάς ἐθνικότητος τεχνίτη νὰ καταλογίσης αὐτὰ τὰ ἄχροα, ἀνούσια καὶ... οὐδέτερα ἔργα.

Ξέριουμε ἀκόμα—καὶ τὸ ἀναγνωρίζουμε μὲ βαθεῖα ἀνακούφιση καὶ ἱκανοποίηση—ὅτι ὑπάρχουν καὶ μερικά ἔργα, πού ξεχωρίζουν μὲ τὴν πραγματικὴ τους ἀξία καὶ ἀποτελοῦν οὐσιαστικὲς κατακτήσεις, σὲ δύο κρινοῦς τομεῖς: τὸν δραματικὸν τομέα τοῦ πολέμου καὶ τῆς κατοχῆς πρῶτα, τὸν γαλανὸ καὶ φωτεινὸν τομέα ἔπειτα τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ζωῆς τῆς χώρας μας, τῶν παραδόσεων καὶ τῶν προβλημάτων της.

Ἐνῶ ὅμως τὰ πρῶτα ἀποτελοῦν—ἅς μᾶς ἐπιτραπῆ ἡ ἔκφραση—τὴ «σαβούρα» (τὴν ἀναπόφευκτη καὶ μοιραία πάντοτε, ἀλλὰ κάποτε καὶ χρήσιμη, γιὰ νὰ ἰσοροπῆ τὸ πλοῖο ἢ νὰ ἐμπλουτίξῃ καὶ προετοιμάξῃ τὸ ἔδαφος), τὰ ἄλλα εἶναι δυστηγῶς σποραδικῆς καὶ ξεχωριστῆς περιπτώσεις, πού δὲν μποροῦν νὰ δώσουν τὸν βασικὸν χαρακτήρα στὴν κατάσταση. Τὸν βασικὸν χαρακτήρα τὸν δίνουν οἱ κραυγαλῆες καὶ ἔξאלλες ἐκδηλώσεις τῶν «μοντέρνων», πού, μαζὶ μὲ τοὺς ἐξ ἴσου θορυβώδεις δούλους τοῦ Ὑλισμοῦ, γεμίζουν μὲ ἀναταραχὴ καὶ ὄχλοσθὴ τὴν πνευματικὴ καὶ καλλιτεχνικὴ περιοχὴ.

Καὶ ἀναρωτιέται κανεὶς μὲ μιὰ τελευταία ἐλπίδα: Νὰ δείχνῃ ἄρα γε ἡ ἀναταραχὴ αὐτὴ, ἅς εἶναι καὶ μὲ τὸν ἀνώμαλο

αὐτὸ τρόπο, τὴ φυσικὴ καὶ γόνιμη ἀνησυ-
χία τοῦ ἀληθινοῦ τεχνίτη, πού, μὲ δέος
καὶ ἀγωνία στὴν ψυχὴ, μάχεται νὰ δώσῃ
μορφὴ καὶ ἔκφραση στὸν ἐσωτερικὸ δημι-
ουργικὸ του κολλαγμὸ; Κι' ἡ ὀγκλοσὴ αὐ-
τὴ νὰ κρύβῃ τάχα τὴ μυστικὴ κι' ἀδιαμόρ-
φωτῆ ἀκόμα, ἀλλὰ βαθειὰ καὶ ἐκρηκτικὴ
ἀπήχησι μᾶς εὐγενικῆς ἀμιλλας στὸν ἄ-
γωνα γιὰ τὸ ἀνέβασμα στὴν τραχειὰ κι'
ἀνηφορικὴ περιοχὴ τῆς Τέχνης;

Μακάρι νὰ ἦταν ἔτσι, μὰ δὲν εἶναι. Οἱ
περισσότεροι ἀπ' αὐτοὺς νομίζου-
ν πὼς προχωροῦν στὴν περιοχὴ τῆς Τέχνης,
ἀλλὰ βροσκονται ἔξω ἀπ' αὐτήν. Χωρὶς οἱ
ἴδιοι νὰ τὸ καταλαβαίνουν, ἔχουν χάσει τὸν
δρόμο, ἔχουν παραπλανηθῆ, κι' ἐνῶ φαν-
τάζονται πὼς βαδίζουν πρὸς τὴν κορφὴ
τῆς—ἢ καὶ πὼς ἔχουν φτάσει κιόλας—ἀ-
πομακρύνονται ἀπὸ τὰ σῦνορά της, χά-
νουν τὴν ἐπαφὴ τους μὲ τὸ φῶς της, καὶ
παραδέρνουν ἔξω καὶ μακριὰ της, ζαλι-
σμένοι, σκοτισμένοι καὶ—τὸ χειρότερο—
αὐτοϊκανοποιημένοι καὶ εὐτυχεῖς!

Οἱ λίγοι—οἱ πολὺ λίγοι—πού μπόρεσαν
νὰ δρασκελίσουν τὰ δύσβατα σῦνορα τῆς
περιοχῆς ἢ πού ἄγγιξαν μονάχα τὰ κρά-
σπεδά της, εἶναι τόσο κοροσμένοι ἀπὸ τὸν
ἄσκοπο μὸχθο τῆς περιπλανήσεως, πού δὲν
ἀντέχουν νὰ περπατήσουν πῶς μέσα, πῶς
ψηλά. Οἱ περισσότεροι ὅμως εἶναι οἱ ξε-
στρατισμένοι, αὐτοὶ πού ἔχουν πιά ξεπέ-
σει σὲ λασπεροὺς βαλτότοπους, σὲ γλυστε-
ροὺς γκρεμοὺς ἢ σὲ αὐχμηρὲς ἐρημιές. Μὲ
χαλασμένο τὸ καλλιτεχνικὸ αἰσθητήριον,
τσαλαβουτοῦν τὰ χέρια τους στὴ λάσπη,
καὶ φαντάζονται πὼς δουλεύουν τὸν πηλὸ
τοῦ τεχνίτη! Κατρακυλοῦν στὸ χάος, καὶ
μέσα στὸν παθολογικὸ τους ἕλιγγο παίρ-
νουν τὴν πώση γιὰ ἀνέβασμα!

Κι' ἐνῶ, ὡς καλλιτεχνικὲς ἀτομικότητες,
παραδέρνουν ἔτσι μέσα στὸ χάος—ἐγωϊ-
στὲς καὶ μεταϊόδοξοι, ἀλλὰ καὶ γι' αὐτὸ ἴσα
ἴσα γεμάτοι ἀπὸ ἀμοιβαῖες ἀντιζηλιές καὶ
ἀντιπάθειες—αὐτὲς ἀκριβῶς οἱ ἀδυναμίες
καὶ οἱ μικρότητες τοὺς κάνουν νὰ μὴ μπο-
ροῦν οὔτε καὶ σὲ μιὰν ἐπαγγελματικὴν ὀρ-
γάνωση νὰ σταθοῦν, ἀλλὰ σπάζουν καὶ
σκορπίζουν ὀλοένα σὲ μικρὰ καὶ ἀνίκανα
γιὰ εὐρύτερη δράση σωματεῖα. Καὶ ὄχι

μόνο αὐτὸ, ἀλλὰ καὶ συσπειρώνονται σὲ
προσωπικὲς κλίκες, πού, ἐνῶ μέσα σὲ κα-
θεμιὰ ὁ ἕνας λιβανίζει καὶ ἕμολογεῖ τὸν
ἄλλο, αὐτὲς εἶναι ἀναμεταξύ τους ἐξοντω-
τικὰ ἐχθρικές.

★

Αὐτὰ εἶναι—σὲ μιὰ σύντομη, γενικὴ καὶ
περιεκτικὴ εἰκόνα—ἐκεῖνα πού συναντήσα-
με στὸν πλατὺ χῶρον τῶν τελευταίων χρό-
νων τῆς λογοτεχνικῆς καὶ καλλιτεχνικῆς
μας ζωῆς. Μιὰ εἰκόνα θλιβερῆ κι' ἀπογοη-
τευτικὴ, ὄχι ὅμως καὶ ἀπελπιστικὴ. Δὲν εἶ-
δαμε μέσα στὸν ξερὸ καὶ γέροστο χῶρο, λί-
γη ἔστω προαινὰδα, μερικὰ χαμόκλαδα,
κάποια δεντροάκια; Σ' αὐτὰ θὰ σταθοῦμε.
Δὲν εἶναι βέβαια ἡ ἀνοιχτὴ πού περιμένα-
με. Εἶναι ὅμως τὰ ἐλπιδοφόρα προημενίμα-
τά της.

Σὲ μιὰν ἄλλη, ἀναλυτικώτερη, ἐπισκό-
πησι, πού σύντομα θὰ προσπαθήσουμε νὰ
κάνουμε, θὰ δοῦμε ἀπὸ πῶς κοντὰ τίς εὐ-
οίανες αὐτὲς ἐκδηλώσεις, πού μᾶς δεί-
χνουν, πὼς, μέσα στὸ ἀκαλλιέργητο ἔδα-
φος, ὑπάρχουν καὶ σπόροι γεροὶ καὶ ὑ-
γιοεῖς. Προσθές ἀκόμα, στὴν Ἐκθεσὴ τοῦ
Χριστιανικοῦ Βιβλίου, εἶδαμε ἕνα μῦθο
ἀπὸ τέτοιους σπόρους, πού ἔχουν κιόλας
γονιμοποιηθῆ καὶ φυτρώσει κι' ἔχουν ξε-
πετάξει ζωντανὰ καὶ πλούσια βλαστάρια.

Μπορεῖ νὰ μὴν ὑπάρχουν ἀκόμα—καὶ
εἶναι φυσικὸ, κάτω ἀπὸ τέτοιες συνθήκες,
νὰ μὴν ὑπάρχουν—τὰ μεγάλα λογοτεχνικὰ
καὶ καλλιτεχνικὰ ἔργα, πού ἔχουν κλείσει
μέσα τους τὸν παλμὸ καὶ τὸ πνεῦμα τῆς
ἐποχῆς καὶ ἀναδίδουν τὸ ἀποκαλυπτικὸ καὶ
λυτρωτικὸ μήνυμα τῆς ἀνώτερης Τέχνης.
Ἵπάρχει ὅμως ὡστόσο ἀληθινὴ Τέχνη μέ-
σα σ' αὐτὰ τὰ ἔργα κοντὰ στὶς σεμνές,
ἔντιμες καὶ σοβαρὲς πραγματοποιήσεις
μορφῆς, ὑπάρχει συγχρόνως αὐτὸ τὸ σπά-
νιο καὶ πολὺτιμο στοιχεῖο, πού λέγεται συν-
αἰσθησι τῆς ἀποστολῆς τῆς Τέχνης. Ἵ-
πάρχει δηλαδὴ ἡ γνήσια οὐσία της. Καὶ
διὰ τὴν ὑπάρχη αὐτὴ, θὰ ὑπάρξῃ, ἀργὰ ἢ
γρήγορα, καὶ ἡ κορυφαία μορφὴ της, σ'
ἄλη της τὴν ὁμορφιά, τὴν πληρότητα καὶ
τὴν ἀξία.

ΜΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

ΙΑΤΡΙΚΗ ΑΝΘΡΩΠΟΛΟΓΙΑ

Χρειάζεται να κατανοηθῆ ὁ ἄνθρωπος καὶ ἡ θέσις του ὡς μικροκόσμου μέσα εἰς τὸν μακρόκοσμον, ἐπὶ τῆ βάσει τῶν δεδομένων τῆς συγχρόνου ἐπιστήμης, εἰδικότερον τῆς ψυχολογίας (C. G. Jung, P. Haeblerlin) καὶ τῆς φυσικῆς (C. F. v. Weigsaecker, Lecomte du Noüy). Ἡ ἀνθρωπολογία καὶ ἡ κοσμολογία δὲν εἶναι δύο διάφοροι καὶ ἐντελῶς χωρισταὶ ἐπιστήμαι, ἀλλ' ἀποτελοῦν δύο ὄψεις τῆς ἰδίας βαθυτέρας πραγματικότητος: Τῆς λήψεως ἐπαφῆς μὲ τὸν ἐξωτερικὸν κόσμον ἐκ μέρους ἐνὸς δρῶντος καὶ συνειδητοῦ ὑποκειμένου. Εἶτε ἐπὶ τῆς ὑποκειμενικῆς (ἀνθρωπολογία) εἶτε ἐπὶ τῆς ἀντικειμενικῆς (κοσμολογία) ἀπόψεως τῆς πείρας αὐτῆς, συγκεντρώνεται περισσότερο ἢ προσοχὴ τοῦ ὑποκειμένου, τὸ κεντρικὸν πρόβλημα ἀποκαλύπτεται πάντοτε ὅτι εἶναι τὸ π ρ ὀ β λ η μ α τ οῦ π ν ε ὑ μ α τ ο ς, δηλαδή ἡ ἀναζήτησις τῆς οὐσιώδους σχέσεως μεταξὺ τῶν λειτουργιῶν τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς, αἱ ὁποῖαι μᾶς παρουσιάζονται ὡς σχέσεις αὐστηρῶς ἀτομικαί, καὶ τῆς ἐνεργείας τοῦ πνεύματος, ἡ ὁποία μᾶς δίδει μίαν ἰδέαν ὑπερ-ἀτομικῆν, κοσμολογικῆν. Τὸ πνεῦμα δὲν πρέπει νὰ συγγέεται μὲ τὴν ψυχολογικὴν λειτουργίαν τοῦ σκεπτομένου λογικοῦ, τῆς διανοήσεως. Ἀποτελεῖ δι' αὐτὴν τὸν Spiritus rector, δηλαδή τὴν ἕξω λόγον ἐνέργειαν ἢ ὁποία παρέχει δικαιολογίαν ὑπάρξεως εἰς τὴν ψυχολογικὴν ὄντοτητα, θέτουσα ταύτην, ὡς μικρόκοσμον, εἰς ὀργανικὴν σχέσιν μὲ τὸν μακρόκοσμον. Ἡ στάσις τοῦ ἐγὼ ἀπέναντι τοῦ πνεύματος χαρακτηρίζει τὸν τρόπον μὲ τὸν ὁποῖον κάθε ἄνθρωπος ζῆ τὴν πείραν τοῦ κόσμου καὶ τῆς ἰδίας του ὑπάρξεως. Διακρίνομεν, κατὰ τὴν μετάβασιν ἀπὸ τὴν κατάστασιν τῆς ἡσυχαστικῆς συνειδήσεως πρὸς καταστάσεις περισσότερο ἐκτεταμένης συνειδήσεως, τρεῖς τρόπους σαφῶς διακεκριμένους: Τὴν μαγικὴν ἀντίληψιν τῆς ζωῆς, τὴν μηχανιστικὴν εἰκόνα τοῦ κόσμου καὶ τὴν πνευματικὴν θεώρησιν τοῦ κόσμου. Οἱ τρεῖς οὗτοι τύποι

ἐναλλάσσονται ὅσον ἀφορᾷ τὴν ὑπεροχὴν κατὰ τὴν διάρκειαν τῆς ἐξελίξεως τόσο τῆς ἀνθρωπότητος, ὅσον καὶ τῶν ἀτόμων, χωρὶς ὁμῶς καὶ νὰ ἀλληλαποκλείωνται. Αἱ ἐξελιγμένα μορφά, ὑποτυποῦνται εἰς τὰς πρωτογόνους καὶ τὰ ἴχνη τῶν πρωτογόνων μορφῶν ἀνευρίσκονται ἀκόμη καὶ εἰς τὸ τέρμα τῆς ἐξελίξεως.

Ἡ μαγικὴ ἀντίληψις τοῦ κόσμου χαρακτηρίζεται ἀπὸ τὸ φαινόμενον τῆς «μουσικῆς συμμετοχῆς» (Lévy-Bruhl), δηλαδή ἀπὸ μίαν αὐτοματικὴν ὑποταγὴν τοῦ ἐγὼ, τὸ ὅποιον πολὺ ὀλίγον ἔχει συνειδησιν ἑαυτοῦ, εἰς τὰς πνευματικὰς δυνάμεις, ἀπὸ τὰς ὁποίας ἐξαρτᾶται καὶ αὐτὸ ὁμοίως ὅπως καὶ τὸ σύνολον τῶν ἐξωτερικῶν πραγμάτων. Μέσα ἐνεργείας του ἀπέναντι τοῦ κόσμου εἶναι ἡ μαγεία καὶ ἡ θεοποίησις. Ἡ αὐτοματικὴ καὶ ἀσυνειδητος αὐτὴ σχέσις μὲ τὸν κόσμον διαλύεται καθ' ὅσον ὁ ἄνθρωπος ἀποκτᾷ συνειδησιν τῆς ἀτομικῆς του ὑπάρξεως καὶ θέτει τὴν ἀτομικότητά του αὐτὴν ἀντιμέτωπον τοῦ ἐξωτερικοῦ κόσμου. Τὸ πεδῖον ἐνεργείας τῶν κοσμικῶν πνευματικῶν δυνάμεων, αἱ ὁποῖαι ἄλλοτε ἐπροσωποποιοῦντο εἰς τὴν μυθολογίαν, περιορίζεται εἰς τὴν ὄλον ἐν καὶ περισσότερο περιοριζομένην διώρυγα τῆς θρησκείας, δηλαδή τῆς λατρείας καὶ τῆς ἠθικῆς. Αἱ σχέσεις τοῦ ἀτόμου πρὸς τὸν ὕλικόν κόσμον ἀντιμετωπίζονται ἀπὸ τῆς ἀπόψεως τῆς λογικῆς, μὲ τὴν βοήθειαν τῆς ὁποίας τὸ ἐγὼ ἰσχυρίζεται ὅτι φθάνει εἰς τὴν κατάκτησιν τοῦ κόσμου. Αἱ πρόδηλοι ἐπιτυχίαι τῆς λογικῆς ταύτης κατακτήσεως τῆς ὕλης, εἰς τὸ τέλος ἐξαλείφουν ὀλοσχερῶς τὴν θρησκείαν καὶ φθάνομεν εἰς τὴν μηχανικὴν εἰκόνα τοῦ κόσμου, ὅπου τὸ ἐγὼ λησμονεῖ τὸ πνεῦμα καὶ ὑποκαθίστᾷ εἰς τὴν θέσιν του τὴν λογικὴν. Ὁ κόσμος, σύμφωνα μὲ τὴν ἀντίληψιν αὐτὴν, δὲν ἀντιπροσωπεύει πλέον παρὰ ἓνα μηχανισμόν πλήρως καθοριζόμενον ἀπὸ τοὺς φυσικοὺς νόμους, τὸν ὁποῖον ἄρα ὁ ἄνθρωπος ἔχει εἰς τὴν διάθεσίν του.

ἀναλόγως πρὸς τὴν γνῶσιν τὴν ὁποίαν τοῦ παρέχουν αἱ πρόοδοι τῆς ἐπιστήμης. Ἡ ἀντίληψις αὕτη περὶ τοῦ κόσμου στερεῖται πλήρως τελικῶν ἐννοιῶν καὶ εἶναι λογικὸν εἰς ἕνα κόσμον κενὸν νοήματος καὶ ἡ ζωὴ τοῦ ἀτόμου νὰ τελειῶν ὁμοίως, μὲ τὸ νὰ χάνη καὶ αὕτη τὸ νόημά της. Ὁ λογοκρατικὸς λοιπὸν ἀτομικισμὸς ὁδηγεῖ εἰς μηδενιστικὴν ἀπόγνωσιν, ἡ ὁποία δὲν ἔχει παρὰ δύο μόνον ἀπολήξεις: Τὴν αὐτοκτονίαν ἢ τὴν ἐγκατάλειψιν τῆς ἀτομικότητος μέσα εἰς ἕνα οἰονδήποτε κολλεκτιβισμόν.

Ἡ ψυχανάλυσις ἀνακαλύπτει καὶ πάλιν τὴν πραγματικότητα τοῦ ψυχικοῦ στοιχείου καὶ τοιουτοτρόπως, ἔρχεται νὰ διακόψῃ τὴν μοιραίαν ἐξέλιξιν, ἡ ὁποία ἔμελλε νὰ καταλήξῃ εἰς τὴν ὕλιστικὴν καταστροφὴν. Ἀλλὰ ὁ Freud σταματᾷ εἰς μίαν ψυχολογίαν πολὺ ὀρθολογιστικὴν, διότι κατανατᾷ τὴν ψυχὴν ἕνα εἶδος μηχανισμοῦ διευθυνομένου ἀπὸ τὰ ἐνστικτα—δηλαδὴ ἀπὸ τοὺς ἐνδοκρινεῖς ἀδένας. Ὁ Jung ἀντιθέτως, ἀναχωρῶν ἀπὸ τὴν ἰδίαν μέθοδον τὴν ἐγκαινισθεῖσαν ἀπὸ τὸν Freud, ἀνακαλύπτει εἰς τὰ ἀρχετυπικὰ φαινόμενα τὴν ψυχολογικὴν ἐμφάνισιν τῶν ἀναλλοιωτῶν πραγματικότητων τοῦ πνεύματος. Ἡ ἀνακάλυψις αὕτη ἐγκαθιστᾷ μίαν γέφυραν μεταξὺ λογικοῦ καὶ πνεύματος καὶ δίδει εἰς τὸ ἔχον συνειδησιν καὶ λογικὴν ἐγὼ τοῦ ΧΧοῦ αἰῶνος τὴν νέαν δυνατότητα τῆς ἀναγνωρίσεως καὶ ὁλοκληρώσεως τῶν πνευματικῶν ἀληθειῶν, δηλαδὴ, τῶν ἀπολύτων ἀληθειῶν ἐπάνω εἰς τὰς ὁποίας στηρίζεται κάθε ἔννοια ἀξίας καὶ κάθε γνῶσις περὶ τοῦ νοήματος, τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως. Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν θὰ φθάσωμεν νὰ ἀναγνωρίσωμεν τὴν διαδικασίαν τῆς προσωπικοποιήσεως (Jung) ὡς τὸ κεντρικὸν φαινόμενον τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς. Εἶναι ἡ διαδικασία κατὰ τὴν ὁποίαν τὸ σημερινὸν ἐγὼ ἐξελίσσεται—ἀποθνήσκον καὶ ἀναγεννώμενον κάθε στιγμὴν—πρὸς τὴν ἀληθῆ οὐσίαν του, τὸν ἑαυτὸν του (τὸ διπλοῦν τοῦ Stocker). Ζῶντες τὴν ἐξέλιξιν αὐτὴν τῆς προσωπικοποιήσεως ἀντιλαμβανόμεθα τὸ πνεῦμα ὡς ἐνέργειαν διακανονιστικὴν, κοσμικὴν, κατηγορίαν ἀνθρωπολογικὴν

Sui generis, οὐσιαστικῶς διάφορον τῆς ψυχῆς, περιλαμβανούσης τὸ λογικὸν καὶ τὸ συναίσθημα, καὶ τοῦ σώματος. Καταλήγομεν τοιουτοτρόπως εἰς μίαν ἀνθρωπολογίαν μὲ τρεῖς διαστάσεις, ὅπου οἱ τρεῖς ἄξονες ἑνὸς συστήματος συντεταγμένων ἀντιπροσωπεύουν τὰς τρεῖς κατηγορίας τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς: τὸ σῶμα (φύσιν), τὴν ψυχὴν, τὸ πνεῦμα.

Ἡ νέα αὕτη ἀντίληψις περὶ τοῦ ἀνθρώπου, τὴν ὁποίαν χαρακτηρίζει, τὸ γεγονὸς ὅτι δὲν κατανατᾷ τὸν ἀνθρώπον εἰς τὴν κατάστασιν ἐνὸς μηχανισμοῦ ὑποτεταγμένου εἰς τοὺς νόμους τῆς τύχης ἀλλὰ τὸν βλέπει ἐκ νέου ἀπὸ κάποιαν ἄποψιν ἀτομικότητος, μὲ ἰδιαιτέραν σημασίαν μέσα εἰς τὸν κόσμον. Ἡ νέα αὕτη ἀντίληψις παρουσιάζει ἐκδήλους ἀναλογίας μὲ τὴν νέαν ἀντίληψιν περὶ τοῦ κόσμου, ὅπως μᾶς τὴν παρουσιάζουν οἱ φυσικοί. Διότι καὶ αὕτη ὁμοίως χάνει ὀλονὲν καὶ περισσότερον τὸν μηχανιστικὸν τῆς χαρακτῆρα καὶ λαμβάνει ὅψιν ὀλονὲν καὶ περισσότερον ἱστορικὴν, δηλαδὴ πνευματικὴν. Ἐπιχειροῦντες τὴν σύνθεσιν μεταξὺ τῶν δύο αὐτῶν πλευρῶν τῆς σχέσεως ἀνθρώπου καὶ κόσμου—τῆς ἀνθρωπολογίας καὶ τῆς κοσμολογίας—φθάνομεν εἰς τὸ σημεῖον ἀναχωρήσεως δι' ὃ, τι ὀνομάζομεν πνευματικὴν θεώρησιν τοῦ κόσμου: μίαν ἄποψιν διὰ τὴν ὁποίαν τὸ χάσμα μεταξὺ ὑποκειμένου καὶ ἀντικειμένου—ἀνυπέρθατον μὲ τὴν μηχανιστικὴν ἀντίληψιν καὶ ἀνύπαρκτον μὲ τὴν μαγικὴν ἐκδοχὴν—γεφυρώνεται μὲ τὴν ἀπὸ συνειδητῆν ζωὴν προερχομένην πείραν τῆς σχέσεως ἡ ὁποία ὑπάρχει ἀπὸ ἀπόψεως βαυτετέρου νοήματος καὶ σκοποῦ μεταξὺ τοῦ ἀτόμου μικροκόσμου καὶ τοῦ μακροκόσμου, τὸσον εἰς τὴν ὁλότητά του, ὅσον καὶ μεταξὺ τῶν διαφόρων ἀτόμων. Τὸ ἐγὼ δὲν δύναται νὰ φθάσῃ εἰς τὴν θεώρησιν αὐτὴν, παρὰ μόνον ἀφοῦ παραιτηθῇ τῶν δικτατορικῶν διεκδικήσεων τοῦ λογικοῦ του καὶ ὑποβληθῇ συνειδητῶς καὶ ἐκουσίως εἰς τὴν ὑπερλόγον διευθύνσιν τοῦ πνεύματος.

Μία τοιαύτη ἀντίληψις παρέχει ἐξαιρέτους ὑπηρεσίας πρὸς κατανοήσιν (διάγνωσιν) τῶν ζωτικῶν προβλημάτων. Εἰς τὴν θεραπευτικὴν ἐν τούτοις εἶναι γνωστὸν ὅτι

ἡ διαδικασία τῆς προσωποποιήσεως ἔχει ἀνάγκην καθοδηγήσεως ἀπὸ κάποιαν ἔξω τοῦ ὑποκειμένου αὐθεντίαν. Ἐάν ἡ αὐθεντία αὕτη ἀντιπροσωπεύεται ἀπὸ τὸν ἱατρόν, τότε ἔχομεν τὸ γνωστὸν φαινόμενον τῆς μεταφορᾶς, τὸ ὁποῖον δὲν παύει ἀπὸ τοῦ νὰ μᾶς προκαλῆ κάποιαν δυσφορίαν. Ἡ κανονικὴ κατάστασις εἶναι, κατὰ τὴν γνώμην μας, ἡ σύνδεσις (religio!) τοῦ ὑποκειμένου πρὸς ὑπέρ-κοσμικὴν, θεϊαν, αὐθεντίαν. Εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ ἐμφανίζεται ἕν ἰδιαιτέρον χαρακτηριστικὸν τοῦ εὐαγγελικοῦ μηνύματος, τὸ ὁποῖον τὸ ξεχωρίζει ἀπὸ ὅλας τὰς θρησκείας. Περιοσώτερον ἀπὸ ὁποιανδήποτε ἄλλην γνωστὴν θρησκείαν, ἔχει ὡς κέντρον τὸ μυστήριον τῆς ἐνανθρωπήσεως, τῆς πραγματοποιήσεως ἑνὸς ὄντος πνευματικοῦ μέσα εἰς ἕνα ὄλικόν ὄργανισμὸν. Τὸ μυστήριον αὐτὸ τῆς ἐνανθρωπήσεως ἔχει τόσην σημασίαν, ὥστε ὁ Θεὸς ὁ ἴδιος, ὁ δημιουργὸς καὶ ἡ πηγὴ παντὸς πνεύματος, ἐγεννήθη ὡς ἄνθρωπος, ἀπέθανε καὶ ἀνέστη. Ἄνελαθεν αὐτός, ἐν τῇ πλήρει καὶ τελείᾳ συνειδήσει του, τοὺς κόπους καὶ τὴν δυστυχίαν τῆς ἐνσάρκου ζωῆς. Ἡ ζωὴ αὕτη, ἐπομένως,

ἔχει κυρωθῆ, ἐν τῇ τελειότητι τῆς, ὡς ἡ ὁδὸς τῆς προσωποποιήσεως τοῦ «νὰ γίνῃ κανεὶς ὁ ἑαυτὸς του» κατὰ τὴν χρονικὴν περίοδον μεταξύ γεννήσεως καὶ θανάτου. Ἄλλ' ἀκόμη περισσότερο ἢ ἀνάστασις τοῦ Ἰησοῦ καὶ ἡ ἐπαγγελία τῆς αἰωνίου ζωῆς εἰς ὄσους πιστεύουν εἰς αὐτόν, προσδίδουν εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν μίαν ἰδιαιτέραν ἀξίαν, κάποιο νόημα ἀπόλυτον, καίτοι πρόκειται περὶ ἀτομικῆς ὑπάρξεως. Ὁ σκοπὸς τῆς πνευματικῆς ἐξελίξεως, τῆς προσωποποιήσεως, δὲν εἶναι, ὅπως εἰς τὸν Βουδισμόν, ἡ διάλυσις τοῦ ἀτόμου μέσα εἰς τὴν ἄμορφον νιρβάνα—ὁπότε ἡ προσωποποίησις θὰ κατεδεικνύετο, οὕτως εἰπεῖν, ὡς πλάνη—ἀλλὰ ἡ ὀλοκλήρωσις τοῦ ἀτόμου ἐν τῷ Σώματι τοῦ Χριστοῦ, εἰς ἕνα ὄργανισμὸν, δηλαδή, ἀνωτέρας τάξεως, εἰς τὸν ὁποῖον τὸ ἄτομον ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ μετάσχη παρὰ μόνον καθ' ὅσον ἔχει κατανοήσει τὸ νόημα του καὶ τὸ ἔχει καταστήσει νόημα καὶ τῆς ἰδικῆς του ἀτομικῆς ζωῆς.

Dr A. von ORELLI

Ψυχίατρος τῆς Ζυρίχης. — Ἄρθρον εἰδικῶς γραφὴν διὰ τὰς «Ἀκτίνες».

Θ Υ Σ Ι Α Ζ Ω Η Σ

Δὲ θὰ σοῦ γράφουν νικητήριους παιᾶνες ὅσοι κι' ἂν εἶναι οἱ Μαριάθῶνες πὺν νικᾶς, μαντατοφόροι δὲ θὰ βγοῦν νὰ διαλαλή-
[σουν
urbi et orbi τὶς θυσίαις σου, τὰ δεινὰ.

Δὲ θὰ σοῦ πλέξουν ἀπὸ δάφνη ἕνα στε-
[φάνι
ῶσα ραπίσματα γιὰ ξένους κι' ἂν δεχτῆς·
κι' ὅσο κι' ἂν λάμπη ἡ ἀρετὴ σου, θὰ ἔβρης
[πάντα
μικροὺς νὰ λέν' γιὰ σένα λόγια σκοτεινά.

Τέτοιος ὁ δρόμος σου πὺν διάλεξες: τ'
[ἀγκάθια
μόνο γιὰ σένα κι' ὁ Σταυρὸς τοῦ Γολγοθᾶ...
Μὰ μὴ δειλιάσης! Καὶ μ' ὀλόρθο τὸ χορμὶ
[σου,
μ' ὀρμὴ, καὶ πίστι, καὶ χαρὰ νὰ πολεμᾷς!

Δὲ θὰ σοῦ γράφουν νικητήριους παιᾶνες
κι' ἂς εἶναι ὁ ἰδρώτας σου κι' ὁ μόχθος
[σὺν πολὺς
γιὰ τὸ Καλό... Μὰ τί σὲ νοιάζει; Ἐσὺ τὸ
[ξέρεις
πὺς τὴ χαρὰ δὲ θὰ τὴν βρῆς στὰ περιττά.

Ἐσὺ τὸ ξέρεις ταπεινὸς πὺς πρέπει νάσαι,
ναί! ταπεινὸς σὰν τὰ κρινάκια στοὺς ἄ-
[γρούς,
γιὰ νὰ ὑψωθῆς καὶ νὰ νικήσης καὶ νὰ
[φτάσης.
ὠραῖος καὶ πρᾶος, στὴν πιὸ ψηλὴ τοῦ νοῦ
[κορφῇ.

Γιὰ νὰ ὑψωθῆς καὶ νὰ νικήσης καὶ νὰ
[φτάσης!...
Ἔχει πλατύνει τόσο ἡ σκέψη σου, ἀδερφέ,
πὺν κάθε ράπισμα καὶ λόγην, κάθε χλεύη
τὸ θεῖο τραγοῦδι τῆς Ἀγάπης σοῦ Ξυπνᾷ!

ΝΙΚΟΣ Β. ΤΥΠΑΛΛΟΣ

RENÉ DESCARTES

Οι μεγάλοι έργαται τοῦ πνεύματος δὲν λημονοῦνται μὲ τὴν πάροδον τῶν ἐτῶν. Συμβαίνει μάλιστα ἀκριβῶς τὸ ἀντίθετον. Τὰ χρόνια ποὺ περνοῦν, μὲ τὸ ἀναγκαιὸν ξεκαθάρισμα τῶν ἰδεῶν καὶ ἀντιλήψεων ποὺ κáινουν, δίδουν τὴν εὐκαιρίαν νὰ ἐκτιμήσωμεν ἀντικειμενικῶς τὰ γεγονότα καὶ νὰ διαπιστώσωμεν τὴν συμβολὴν αὐτῶν εἰς τὴν προαγωγὴν τοῦ πολιτισμοῦ. Καὶ δὲν εἶναι ὀλίγα αἱ περιπτώσεις κατὰ τὰς ὁποίας οἱ νεώτεροι ἐρευνηταὶ διδάσκονται πολλὰ ἐκ τῆς μελέτης τῆς ἱστορίας τῆς ἐπιστήμης.

Αὐτὸ ἀκριβῶς συμβαίνει προκειμένου καὶ περὶ τοῦ René Descartes (1596-1650) ἀπὸ τοῦ θανάτου τοῦ ὁποίου συνεπληρώθησαν τὰς ἡμέρας αὐτὰς τριακοσία χρόνια. Ὁ ἐπιφανὴς οὗτος Γάλλος μαθηματικός, φυσικός καὶ φιλόσοφος, γνωστός καὶ μὲ τὸ ὄνομα Καρτέσιος, ἐσημείωσεν ἀναμφιβόλως μεγάλον σταθμὸν εἰς τὴν ἱστορίαν τοῦ πολιτισμοῦ, ὥστε ἡ ἀνάπτυξις τοῦ ὑπ' αὐτοῦ διατυπωθέντος συστήματος νὰ ὑπερβαίη τὰ ὅρια τοῦ σημερινοῦ ἄθρου. Εἶναι ὅμως δυνατὸν νὰ παρουσιασθοῦν ἐνταῦθα διαγραμματικῶς, ἢ συμβολῆ αὐτοῦ εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν καὶ ἐν συντομίᾳ αἱ κοσμοθεωριακαὶ αὐτοῦ ἀντιλήψεις καὶ πεποιθήσεις.

★

Πολλοὶ ἔχουν τὴν γνώμην ὅτι ὁ Descartes ἦτο προτίστως φιλόσοφος καὶ κατὰ δεύτερον λόγον μαθηματικός καὶ φυσικός. Τὸ ἀληθὲς ὅμως εἶναι τὸ ἀντίθετον. Ὁ Descartes ἦτο ἐξαιρετικὴ μαθηματικὴ διάνοια, ἦτο μαθηματικὴ ἰδιοφυΐα, ἢ ὁποία εὐρίσκετο εἰς διαρκῆ ἐπαφὴν μὲ τὴν φυσικὴν πραγματικότητά καὶ εἰς τὴν ἔρευναν καὶ θεωρίαν τῆς ὁποίας, ἐζήτησε νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν μαθηματικὴν μέθοδον. Διότι ἐπίστευεν ὅτι τὰ μαθηματικὰ εἶναι

ἢ ἀκριβεστέρα ἐπιστήμη, καὶ οἱ τύποι τῶν δύνανται νὰ περιγράψουν κατὰ τὸν καλύτερον τρόπον ὅλας τὰς ἐκδηλώσεις τῆς φύσεως. Ἡ ἰκανότης του αὐτὴ τὸν ἐβόηθησε νὰ σπουδάσῃ βαθύτερον τὴν φύσιν τῶν ὄντων καὶ τῶν φαινομένων καὶ τὸν ὠδήγησεν ἀναμφιβόλως ἀπὸ τοῦ μαθηματικοῦ εἰς τὸν φιλοσοφικὸν στοχασμὸν καὶ εἰς τὴν γενικωτέραν ἐκείνην θεώρησιν τοῦ κόσμου πρὸς τὴν ὁποίαν ὀδηγοῦνται ὅλοι οἱ πραγματικῶς σοφοὶ καὶ ὅπου πράγματι ἔχουσι πλούσιον φῶς καὶ ἐβόηθησεν ἀρετὰ εἰς τὴν μελέτην θεμάτων τὰ ὁποία ἀπασχολοῦν ὅλα τὰ μεγάλα πνεύματα τῆς ἀνθρωπότητος.

Διὰ τοὺς μαθηματικούς καὶ φυσικούς ὁ Descartes εἶναι ὁ ἐρευνητὴς ἐκεῖνος, ὁ ὁποῖος παρουσίασε νέους τρόπους μελέτης τῶν θεμελιωδῶν ἀρχῶν τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν. Δι' αὐτοὺς εἶναι κατ' ἐξοχὴν ὁ ἴδρυτής τῆς «ἀναλυτικῆς γεωμετρίας», διότι εἰσήγαγε τὸ σύστημα τῶν ἀξόνων τῶν συντεταγμένων καὶ παρέστησε τὰ γεωμετρικὰ σχήματα δι' ἀλγεβρικῶν ἐξισώσεων. Ἐπέτυχε δηλαδὴ νὰ συνθέσῃ εἰς ἓνα ἐνιαῖον ὅλον τὴν ἀλγεβρὰν μὲ τὴν γεωμετρίαν καὶ νὰ παρουσιάσῃ μίαν νέαν ἐπιστήμην ἢ ὁποία ἐπὶ τρεῖς αἰῶνας τώρα παρέχει καὶ θὰ ἐξακολουθῇ νὰ παρέχῃ ἐξαιρετικὰς ὑπηρεσίας εἰς τὰς θετικὰς ἐπιστήμας. Μερικοὶ εἶπαν ὅτι ὁ Descartes μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν εἰσήγαγεν εἰς τὴν γεωμετρίαν τὸν ἀλγεβρικὸν λογισμόν, ἐνῶ ἄλλοι ὑπεστήριξαν τὸ ἀντίθετον ὅτι ἐπεξέτεινε τὰ ὅρια τῆς ἀλγεβρας διὰ τῆς χρησιμοποιοῦσεως γεωμετρικῶν ἐννοιῶν. Φαίνεται ὅτι καὶ τὰ δύο ἀληθεύουν, διότι ὁ Καρτέσιος ἦτο συγχρόνως γεωμέτρης καὶ ἀλγεβριστής. Εἰς τὴν ἀλγεβρὰν ἀνεγνώρισεν τὴν πραγματικὴν σημασίαν τῶν ἀρνητικῶν ριζῶν τῶν ἐξισώσεων ἔδωκε κανόνας εὐρέσεως τοῦ πλήθους τῶν θετικῶν καὶ ἀρνητικῶν ριζῶν μιᾶς ἐξισώσεως· μετέβαλε τὸν

συμβολισμόν, διότι εισήγαγε τὴν χρῆσιν τῶν πρώτων γραμμάτων τοῦ ἀλφαβήτου (α, β, γ) διὰ τὴν παράστασιν τῶν γνωστῶν ποσοτήτων καὶ τῶν τελευταίων (χ, ψ, ω) διὰ τὴν παράστασιν τῶν ἀγνώστων καὶ εἶδεν ὅτι εἶναι πολὺ κομψότερον καὶ πρακτικώτερον νὰ μεταφέρωμεν ὅλους τοὺς ὄρους μιᾶς ἐξισώσεως ἀπὸ τὸ ἓνα μέρος. Ἐξ ἄλλου εἰς τὴν γεωμετρίαν ἠσχολήθη μὲ τὴν μελέτην τῶν ἀξιομάτων, μὲ τὰς ἐφαπτομένας διαφόρων καμπυλῶν καὶ μὲ διάφορα εἶδη καμπύλων γραμμῶν, μερικὰ ἐκ τῶν ὁποίων φέρουν τὸ ὄνομά του.

Ἄλλ' ὁ Descartes ἠσχολήθη καὶ μὲ τὴν φυσικὴν καὶ ἐπιμειώσεν ἀξιολόγους προόδους. Εἰς τὴν μηχανικὴν ἐμελέτησε τὰ ζητήματα τῆς κινήσεως, τοῦ ἔργου καὶ τῆς ζώσης δυνάμεως καὶ εἰσέδυσεν εἰς τὴν βαθυτέραν ἐρμηνεῖαν τῶν αἰτίων τὰ ὅποια προκαλοῦν τὰ φαινόμενα ταῦτα. Δὲν ἀρκεῖται εἰς τὰ τοιαῦτα προβλήματα, γράφει περὶ αὐτοῦ ὁ E. Mach, εἰς τὸ νὰ εἴπῃ ἀπλῶς πῶς συμβαίνουν τὰ φαινόμενα, ἀλλὰ θέλει νὰ ἐξηγήσῃ τὸ διατί γίνονται ταῦτα. Ἐρευνᾷ π.χ. τοὺς νόμους τῆς πτώσεως τῶν σωμάτων, ὅχι κατὰ τὴν ἐμφάνισιν τῶν μόνον, ὅπως ἔκαμεν ὁ Γαλιλαῖος, ἀλλὰ ζητεῖ νὰ εὑρῇ τὴν βαθυτέραν αἰτίαν τῆς κινήσεως καὶ ὁδηγεῖται εἰς τὴν ἰδέαν τῆς βαρύτητος τὴν ὁποίαν βραδύτερον διέτύπωσε πληρέστερον ὁ Νεύτων. Ἀκόμη ὁ Descartes ἐρμηνεύει τὸ φαινόμενον τοῦ οὐρανίου τόξου, μελετᾷ τοὺς νόμους τῆς διαθλάσεως, διάφορα φαινόμενα τοῦ μαγνητισμοῦ, τῆς θερμότητος καὶ τὰ τῆς κινήσεως τοῦ πλανητικοῦ συστήματος.

★

Ἀλλὰ μία τοιαύτη διάνοια δὲν ἦτο δυνατόν παρὰ νὰ ἀσχοληθῇ καὶ μὲ τὴν μελέτην γενικῶν προβλημάτων ὅπως εἶναι καὶ τὸ ζήτημα τῆς περιγραφῆς τῆς λειτουργίας τοῦ μηχανισμοῦ τοῦ σύμπαντος καὶ τῶν αἰτίων τῆς δημιουργίας του. Ὁ Καρτέσιος ἔθεσε ὡς προϋπόθεσιν καὶ βάσιν τῆς ἀκριβοῦς μελέτης τῆς κινήσεως τῶν ὑλικῶν σωμάτων τὴν χρησιμοποίησιν τῶν μαθηματικῶν. Κατ' αὐτόν, τὸ σύμπαν ἀποτελεῖ μηχανισμόν τῶν ὁποίων ὁ Δημιουργὸς ἔθεσεν εἰς κίνησιν καὶ λειτουργεῖ ἔκτοτε

βάσει τῶν νόμων, τοὺς ὁποίους διατυπώνει ἡ μαθηματικὴ ἐπιστήμη. Ποῖος ὁμως ἔθεσεν εἰς κίνησιν τὴν νεκρὰν ὕλην καὶ ποῖος συντηρεῖ τὰς ἐν τῷ κόσμῳ ἐμφανιζομένας πολλαπλὰς κινήσεις καὶ μεταβολὰς; Εἰς τὸ ἐρώτημα αὐτὸ ἔδωκε τὴν ἀκόλουθον ἀπάντησιν: Τὰ μαθηματικά, εἶπε, περιγράφουν μὲ μεγάλην ἀκρίθειαν τὰ φυσικὰ φαινόμενα καὶ τὰς ποσοτικὰς ἢ ποιοτικὰς σχέσεις τῶν διαφόρων ὄντοτήτων. Ἀλλὰ δὲν εἶναι εἰς θέσιν νὰ μᾶς ὁμιλήσῃν περὶ τῆς πρώτης ἀρχῆς τῶν φυσικῶν γεγονότων, τῆς ἀρχῆς τῆς Δημιουργίας εἰς τὴν ὁποίαν ὁδηγοῦμεθα διὰ τῆς ὁρθῆς σκέψεως καὶ τῆς γενικῆς θεωρήσεως τῶν πραγμάτων. «Κατὰ τὸ διάγραμμα τῆς μηχανικῆς τοῦ Καρτεσίου», γράφει ὁ σύγχρονός μας ἀκαδημαϊκὸς Sir W. Dampier, «ὁ Θεὸς ἐδώρησεν εἰς τὸ σύμπαν τὴν ἀρχικὴν κίνησιν καὶ μετὰ ταῦτα ἐπιτρέπει εἰς αὐτὸ νὰ κινήται ἀυθόρμητως, ἀλλὰ πάντως ἐν συμφωνίᾳ μὲ τὴν θέλησιν Αὐτοῦ». Καὶ προσθέτει εὐθύς ἀμέσως ὅτι «κατὰ τὸν Descartes, ἡ ὕλη εἶναι πράγματι νεκρὰ καὶ δὲν κατέχει καμμίαν ἐνέργειαν, ἐκτὸς τῆς κινήσεως τὴν ὁποίαν ἔλαβεν εἰς τὴν ἀρχὴν ἀπὸ τὸν Θεόν»⁽¹⁾.

Ἄς ἀφήσωμεν ὁμως εἰς τὸ σημεῖον αὐτὸ νὰ μᾶς ὁμιλήσῃ ὁ ἴδιος ὁ Καρτέσιος ποῦ ἐνεβάθηνεν ἀρκετὰ εἰς τὴν μελέτην τῆς φύσεως τῆς κινήσεως τῶν ὑλικῶν σωμάτων καὶ τῶν αἰτίων τὰ ὅποια τὴν προκαλοῦν. Πραγματευόμενος τὸ πρόβλημα τῆς «ποσότητος τῆς κινήσεως»⁽²⁾ ἐδέχθη ὅτι «τὸ ἄθροισμα τῆς ἐν τῷ κόσμῳ ποσότητος τῆς κινήσεως εἶναι σταθερὸν καὶ ἐὰν ἓνα σῶμα χάνῃ μέρος αὐτῆς, ἡ ἀπολεσθεῖσα κίνησις μεταβαίνει εἰς ἓνα ἄλλο σῶμα». Δὲν παρεσύρθη ὁμως ἀπὸ τὴν ἔρευναν γενικῶς καὶ τὴν διαπιστώσιν τῶν αὐτῆν, οὔτε εἰς τὴν τυφλὴν μηχανοκρατικὴν θεώρησιν τοῦ κόσμου, πολὺ δὲ περισσότερον εἰς τὸν

(1) Sir W. Dampier: A. History of Science, Cambridge 1946, σ. 150.

(2) Ὁ Descartes ἐθάρρασε τὸν τύπον mv (ὅπου m = ἡ μᾶζα ἐνδὲς σώματος καὶ v ἡ ταχύτης του) καὶ ὠνόμασε τὸ γινόμενον τοῦτο «ποσότητα τῆς κινήσεως» ἀποκτηθεῖσαν ἐπὶ τοῦ κινουμένου σώματος εἰς χρόνον t .

ύλισμόν. Ἰδοὺ πῶς διατυπώνει τὰς σκέψεις του εἰς τὸ ἔργον αὐτοῦ «Principia philosophiae» (1644, Π, 36): «Ἀφοῦ ἐδέχθημεν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τὴν φύσιν τῆς κινήσεως, πρέπει νὰ θεωρήσωμεν τώρα τὸ αἶτιον τῆς κινήσεως, τὸ ὁποῖον εἶναι διπλοῦν: Ἐν πρώτοις τὸ γενικὸν καὶ ἀρχικὸν τὸ ὁποῖον εἶναι κοινὸν αἷτιον πάσης κινήσεως ἐν τῷ κόσμῳ· κατόπιν τὸ ἰδιαίτερον, ἀπὸ τὸ ὁποῖον λαμβάνουσι κίνησιν τὰ καθ' ἕκαστα μέρη τῆς ὕλης πού προηγουμένως δὲν εἶχαν. Τὸ γενικὸν αἷτιον δὲν ἠμπορεῖ προφανῶς νὰ εἶναι κανένα ἄλλο παρὰ ὁ Θεός, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν ἀρχὴν ἐδημιούργησε τὴν ὕλην συγχρόνως μὲ τὴν κίνησιν καὶ ἡρεμίαν, καὶ ὁ ὁποῖος διὰ τῆς ἀπλῆς βοήθειάς του, κάμνει ὥστε νὰ διατηροῦνται εἰς ὅλον τὸν κόσμον τόσαι πολλαὶ καταστάσεις κινήσεως καὶ ἡρεμίας, ὅπως αὐτὸς τότε τὰς εἶχε δημιουργήσει... Ἀναγνωρίζομεν ἐπίσης μίαν τελειότητα εἰς τὸν Θεόν, οὕτως ὥστε, ὅχι μόνον αὐτὸς καθ' ἑαυτὸν νὰ μὴν ἀμετάβλητος, ἀλλὰ νὰ ἐνεργῇ κατὰ τὸν πλέον σταθερὸν καὶ ἀμετάβλητον τρόπον, καὶ ἂν ἐξαιρέσωμεν τὰς μεταβολὰς τὰς ὁποίας μᾶς δίδει ἡ καθαρὰ πείρα ἢ ἡ θεία ἀποκάλυψις καὶ αἱ ὁποῖαι γίνονται κατὰ τὴν ἀντίληψίν μας ἢ τὴν πίστιν μας χωρὶς νὰ συμβαίη καμμία μεταβολὴ ἐν τῷ Δημιουργῷ, δὲν ἐπιτρέπεται νὰ δεχθῶμεν τίποτε ἄλλο εἰς τὰ ἔργα του καὶ ἐπομένως δὲν ἠμπορεῖ νὰ ἀποδοθῇ ἔξ αὐτῶν τῶν ἔργων καμμία ἀσάθεια εἰς αὐτὸν τὸν ἴδιον. Δι' αὐτὸ εἶναι ἐντελῶς λογικὸν νὰ δεχθῶμεν ὅτι ὁ Θεός, ὅπως κατὰ τὴν δημιουργίαν τῆς ὕλης ἔδωσε εἰς τὰ ἐπὶ μέρους σωματια αὐτῆς διαφορετικὰς κινήσεις καὶ ὅπως ὅλη αὐτὴ ἢ ὕλη ἐξακολουθεῖ νὰ διατηρῆται κατὰ τὸν ἴδιον τρόπον καὶ μὲ τὰς ἴδιαι σχέσεις πού ἐδημιουργήθη, εἶναι λογικὸν νὰ παραδεχθῶμεν ὅτι ὁ ἴδιος ὁ Θεός διατηρεῖ πάντοτε εἰς τὴν ὕλην τὸ ἴδιον ποσὸν τῆς κινήσεως».

★

Ὁ καθηγητὴς τῆς Ἀστρονομίας Δ. Αἰγινίτης ἐτελείωσε τὸν βαρυσήμαντον προεδρικὸν του λόγον⁽³⁾ εἰς τὴν Ἀκαδη-

μίαν Ἀθηνῶν μὲ τὴν περιφίημον φράσιν τοῦ Καρτεσιου: Σκέπτομαι, ἄρα ὑπάρχει Θεός (je pense, donc Dieu est). Ἄλλ' ἢ ὑπενθύμισις τῆς φράσεως αὐτῆς μᾶς γεννᾷ αὐτομάτως τὸ ἐρώτημα: πῶς ἤχθη ὁ Descartes εἰς τὴν ὁμολογίαν ταύτην, ἢ ὁποῖα ἔκτοτε κατέστη τόσον γνωστὴ εἰς ὅλον τὸν κόσμον καὶ ἐβοήθησε καὶ ἐνέπνευσε τόσους ἐρευνητὰς διὰ νὰ φθάσουν καὶ αὐτοὶ εἰς ἀνάλογα συμπεράσματα; «Ἀπὸ παιδικῆς ἡλικίας, γράφει ὁ Descartes, ἀντεγράφην εἰς τὰ γράμματα μελετῶν, καὶ ἐπειδὴ μὲ ἐβεβαίωσαν ὅτι μὲ τὴν βοήθειαν τῶν βιβλίων θὰ ἠμποροῦσα νὰ ἀποκτήσω σαφῆ καὶ ἀσφαλῆ γνώσιν ὅλων ἐκείνων τῶν πραγμάτων πού εἶναι ἀναγκαῖα εἰς τὴν ζωὴν, μὲ ἐφλεξεν ὁ πόθος νὰ γνωρίσω τὰς πηγὰς αὐτάς. Ὅταν ὅμως ἐτελείωσα τὰς σπουδὰς μου μετὰ τὰς ὁποίας γίνεται κανεὶς δεκτὸς εἰς τὸν κύκλον τῶν σοφῶν, ἤλλαξα τελείως γνώμην περὶ τούτου. Διότι εὐρισκόμην εἰς τόσην ἀμηχανίαν λόγῳ ἀμφιβολιῶν καὶ πλανῶν, ὥστε ἐνόμιζον ὅτι κανένα κέρδος δὲν ἀπεκόμισα ἐκ τῆς προσπαθείας πρὸς ἀπόκτησιν γνώσεων, εἰμὴ ὅτι ἐδιδάχθην καλύτερον νὰ διαγιγνώσκω τὴν ἀμάθειάν μου».

Ἡ ὁμολογία αὕτη τοῦ Descartes φέρει εἰς τὴν μνήμην μας τὴν γνωστὴν διαπίστωσιν τοῦ Κλήμεντος τοῦ Ἀλεξανδρέως, ὁ ὁποῖος ἔλεγεν ὅτι «ἡ ὑψίστη γνώσις εἶναι ἡ ἐπίγνωσις τῆς ἡμετέρας ἀγνοίας». Αὐτὸς δὲ εἶναι ἀσφαλῶς ὁ τρόπος διὰ νὰ προχωρήσῃ κανεὶς εἰς τὴν ἀληθινὴν ἔρευναν, καὶ αὐτὸν ἀκριβῶς τὸν δρόμον ἀκολουθοῦν ὅλοι ὅσοι εὐλικρινῶς ζητοῦν τὴν ἀλήθειαν καὶ ἐπιτυγχάνουν πράγματι εἰς τὴν ζωὴν των. Καὶ ὁ Καρτέσιος, διαπιστώσας τὴν ἰδικήν του ἀμάθειαν, ἤρchiσε νὰ ἀμφιβάλλῃ περὶ ὅλων τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων. Ἀμφιβάλλων ὅμως περὶ πάντων ὅσα σκέπτεται καὶ ἀντιλαμβάνεται, δὲν ἠδύνατο νὰ ἀμφιβάλλῃ περὶ τοῦ ὅτι ἀμφιβάλλει. «Ἐνῷ ἐθεώμην τὰ πάντα ὡς ἀπατηλά, γράφει, παρετήρησα ἀμέσως ὅτι ἐγὼ ὁ ἴδιος, ὁ ὁποῖος ἐσκεπτόμην τούτο, ἔπρεπε κατ' ἀνάγκην νὰ εἶμαι κατὰ καὶ διέ-

(3) Δ. Αἰγινίτης: Ἡ ἐξέλιξις τῶν κό-

σμων, Πανηγυρικὴ συνεδρία τῆς 26 Ἀπριλίου 1929.

γνωσα την ἀλήθειαν: Σκέπτομαι, ἄρα ὑπάρχω (cogito, ergo sum). Τοῦτο εἶναι τόσον ἀδιάσειστον, ὥστε οὐδὲ αἱ πλέον παρὰ λόγον θεωρία τῆς σκέψεως δὲν ἠμποροῦν νὰ τὸ κλονίσουν».

Κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον σκεπτόμενος καὶ συλλογίζομενος ὁ Καρτέσιος ἤχθη εἰς τὴν ἰδέαν τοῦ Θεοῦ, ὡς ὄντος ἀπειρου καὶ τελειοτάτου. Ἡ ὑπαρξις τοῦ Θεοῦ εἶναι δι' αὐτὸν, ἢ δευτέρα σαφῆς καὶ ἀδιαμφισβήτητος ἀλήθεια καὶ ἡ πεποίθησις αὕτη τοῦ χορημεύει ὡς ἀφετηρία διὰ πᾶσαν περαιτέρω γνώσιν. Ἡ πίστις εἰς τὸν Θεὸν ὡς τὴν ἀπόλυτον ἀλήθειαν—ἰδέα ἢ ὁποία εἶναι ἔμφαντος—εἶναι ἡ ἐγγύησις τῆς ἀληθείας τῆς ἀνθρωπίνης γνώσεως. Τὸ ὅτι ὑπάρχει τὸ τέλειον Ὁν, ὁ Θεός, γράφει, εἶναι τόσον ἐναργὲς καὶ βέβαιον, ὥσο δὲν ἠμπορεῖ νὰ εἶναι καμμία γεωμετρικὴ ἀλήθεια» τὴν ὁποίαν ἀποδεικνύομεν μαθηματικῶς. «Ἐὰν ὑπάρχουν ἀκόμη ἄνθρωποι», προσθέτει, «ποῦ δὲν εἶναι ἀρετὰ πεπεισμένοι περὶ τῆς ὑπάρξεως τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς ψυχῆς των, ἐξ ὧων ἀνωτέρω ἐλέχθησαν, ἅς μάθουν ὅτι ὅλα τὰ ἄλλα πράγματα, διὰ τὰ ὁποία νομίζουν ἴσως ὅτι εἶναι βεβαιότεροι, ὅπως ὅτι ἔχουν σῶμα καὶ ὅτι ὑπάρχει ἡ γῆ καὶ οἱ ἀστέρες καὶ τὰ παρόμοια πράγματα, εἶναι ὀλιγώτερον βέβαια».

Ἐλέχθη εἰς τὴν ἀρχὴν ὅτι εἰς τὸ ἄρθρον αὐτὸ θὰ παρουσιασθῆ ἡ ἐπιστημονικὴ προσωπικότης τοῦ Descartes καὶ ὄχι τὸ φιλοσοφικὸν αὐτοῦ σύστημα. Δι' αὐτὸν δὲ τὸν λόγον δὲν θὰ εἰσέλθωμεν εἰς τὴν ἀνάπτυξιν τῆς φιλοσοφίας του, οὔτε φυσικὰ θὰ κάμωμεν κριτικὴν αὐτῆς. Ὁ Καρτέσιος θεωρεῖται ἀπὸ ὅλους «ὁ ἰδρυτὴς τῆς νεωτέρας φιλοσοφίας» καὶ ἀπὸ πλείστους ὁ εἰσηγητὴς τοῦ ὀρθολογισμοῦ εἰς τὴν φιλοσοφικὴν σκέψιν καὶ τὴν μεταφυσικὴν θεώρησιν τοῦ κόσμου. Καὶ τὰ δύο αὐτὰ εἶναι ἀληθῆ, ὅπως ἀληθῆς εἶναι—τοῦτο συμβαίνει μὲ κάθε ἀνθρώπινον ἔργον—ὅτι ἔσφαλεν εἰς πολλὰ σημεῖα τῆς φιλοσοφίας του, καθὼς καὶ τοῦ ἐπιστημονικοῦ του ἔργου. «Ἐπέπεσεν εἰς ὅλα τὰ συνήθη σφάλματα τοῦ φιλοσόφου», γράφει περὶ αὐτοῦ ὁ E. Mach.

Ἔτι ὅμως αὐτὰ δὲν δύνανται νὰ ἐπι-

σκιάσουν τὸ γεγονός ὅτι, ὁ Γάλλος σοφὸς προσέφερε μεγίστας ὑπηρεσίας εἰς τὴν προαγωγὴν τῶν μαθηματικῶν, τῆς μηχανικῆς καὶ τῆς φυσικῆς. Συνέβαλεν ἀκόμη μὲ τὸ ὅτι ἐπροχώρησεν εἰς τὴν γενικὴν θεώρησιν τοῦ κόσμου καὶ συνέλαβε μίαν ὠραίαν εἰκόνα τῆς κατασκευῆς καὶ ποικίης τοῦ σύμπαντος. Καὶ αὐτὸ εἶναι κάτι πολὺ σπουδαίον. Ἄν ὅμως μερικοὶ διανοούμενοι, χωρὶς ἴσως νὰ ἐννοήσουν βαθύτερον τὰς σκέψεις τοῦ Descartes, παρεσύρθησαν εἰς ὑπερβολὰς ἢ καὶ ἐξέκλιναν τῆς ὁρθῆς ὁδοῦ τῆς ἐρευνῆς, εἰς τοῦτο ἀσφαλῶς δὲν εὐθύνεται ἐκεῖνος. Καὶ ἐὰν ἄλλοι κατέληξαν διὰ τῆς ἀμφιβολίας εἰς τὸν σκεπτικισμόν καὶ τὸν ἀγνωστικισμόν ἢ ἂν ἠθέλησαν, ἐνῶ ἔχον τὸ ἀληθινὸν φῶς, νὰ τὸ ἀγνοήσουν καὶ τὸ περιφρονήσουν καὶ νὰ βάλουν τὸν ὀρθὸν λόγον ὡς κριτήριον τῆς ἀληθείας τῶν ὑφίστων ἀληθειῶν, τόσον τὸ χειρότερον δι' αὐτούς. Ἰσως καὶ χωρὶς τὴν μέθοδον τοῦ Καρτεσίου εἰς τὸ ἴδιον θὰ κατέληγον, διότι συνήθως τὰ αἶτια ἔχουν ἄλλην προέλευσιν, ὁδηγούν ὅμως δι' ἄλλης ὁδοῦ εἰς τὸ αὐτὸ ἀποτελεσμα.

Ἄλλ' ὅπως καὶ ἂν ἔχουν τὰ πράγματα, ἡ φυσιογνωμία τοῦ Descartes δὲν ἐπισκιάζεται οὔτε ἀπὸ τὰ σφάλματα τῶν θεωριῶν του, οὔτε, πολὺ περισσότερο, ἀπὸ τὰ πολλὰ σφάλματα καὶ τὰς παρεξηγήσεις ἢ ἐκτροπὰς τῶν ἄλλων. Τὸναντίον μάλιστα τὰ γεγονότα αὐτὰ τὴν ἐξαιροῦν περισσότερο καὶ ἀποδεικνύουν καλύτερον τὸ ἀβάσιμον τῶν συλλογισμῶν καὶ τῶν συμπερασμάτων πολλῶν ἐκ τῶν θεωρουμένων σοφῶν. Ἡ προσωπικότης του, πάντοτε ζωηρὰ καὶ ἐπιβλητικὴ κοντὰ εἰς τὰς πολυαριθμοὺς ἄλλας ἐξαιρετικὰς προσωπικότητας, αἱ ὁποῖαι ἐνεφανίσθησαν διὰ μέσου τῶν αἰώνων, θὰ εἶναι φωτεινὸν παράδειγμα ἐρευνητοῦ ὑπερόχου πού συνδυάζει ἄριστα τὴν ἐπιστημονικὴν μέθοδον τῆς ἀκριβείας μὲ τὸν φιλοσοφικὸν στοχασμὸν καὶ τὴν πράγματι πνευματικὴν ἀνάτασιν.

Δ. ΚΩΤΣΑΚΗΣ

*Ἐφηγητὴς τῆς Φυσικομαθηματικῆς
Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν
καὶ τοῦ Πολυτεχνείου.*

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Β΄

Ὁ τύπος τῶν σχολείων ἀποτελεῖ ἓνα ἀπὸ τὰ ἐκπαιδευτικά προβλήματα καὶ μάλιστα ἐκεῖνο, μὲ τὸ ὁποῖον καὶ μόνον ἀσχολοῦνται οἱ λεγόμενοι μεταρρυθμισταὶ τῆς ἐκπαιδευσεως, ὡς ἐὰν εἶχον λυθῆ θεμελιώδη ἐκπαιδευτικά προβλήματα.

Τὸ κύριον μέρος τοῦ προβλήματος ἀναφέρεται εἰς τὸ ἐρώτημα: ἀπὸ ποῖον ἔτος τῆς φοιτήσεως πρέπει νὰ εἰσέρχεται ὁ μαθητὴς εἰς τὴν μέσσην ἐκπαίδευσιν;

Διὰ νὰ δοθῆ ἀπάντησις εἰς αὐτὸ τὸ ἐρώτημα, πρέπει νὰ γνωρίσωμεν, τί διαφέρει ἢ μία ἐκπαίδευσις ἀπὸ τὴν ἄλλην, διότι ἂν πρόκειται μόνον περὶ διαφορᾶς οἰκήματος ἢ ὀνόματος, τότε τὸ πρόβλημα αὐτὸ εἶναι ψευδοπρόβλημα. Ἐὰν ὅμως πρόκειται περὶ οὐσιαστικῆς διαφορᾶς, πρέπει τότε νὰ ζητήσωμεν ποῖοι ὄροι εἶναι οἱ προσφορότεροι διὰ τὴν ἐκάστοτε ἡλικίαν τοῦ παιδιοῦ.

Ἡ διδασκαλία κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς φοιτήσεως πρέπει νὰ γίνεται ἀπὸ ἐκπαιδευτικόν, ὁ ὁποῖος ἔχει τρυφεράν ψυχὴν καὶ πόθον φλέγοντα νὰ ὀδηγήσῃ τὰς παιδικὰς ψυχὰς εἰς τὸν δρόμον τῆς εὐτυχίας καὶ τῆς μορφώσεως. Χρειάζεται ἀκόμη ὁ ἐκπαιδευτικὸς αὐτὸς νὰ πιστεύῃ ὅτι μορφῶνων τὰ παιδιά, ὑπηρετεῖ τὴν πραγματώσιν θείου σχεδίου. Μόνον μὲ τοιαύτην πίστιν εἶναι δυνατόν νὰ διαποτίσῃ ὁ διδάσκαλος τὰς παιδικὰς ψυχὰς μὲ τὴν συνετὴν αἰσιοδοξίαν καὶ ψυχικὴν γαλήνην, πού ἀποτελοῦν τὰς ἀναγκαίας προϋποθέσεις διὰ μίαν πλήρη ἀνάπτυξιν τῆς παιδικῆς ψυχῆς. Ὁ γαληνεμένος καὶ εἰρηνικὸς αὐτὸς διδάσκαλος τρέφει τὴν παιδικὴν ψυχὴν, ὅπως ἡ μητέρα τρέφει τὸ βρέφος μὲ τὸ γάλα τῆς, καὶ δὲν τὸ ταράττει καθὼς ὁ ψυχικῶς τεταραγμένος διδάσκαλος, ὁ ὁποῖος δημιουργεῖ εἰς τὸ παιδί ἐπιφυλάξεις καὶ ἐχθρότητα ἔναντι τοῦ διδασκάλου.

Τοιαῦτα προσόντα πρέπει νὰ ἔχῃ ἐκεῖ-

νος, ὁ ὁποῖος θὰ ἀναλάβῃ νὰ ὀδηγήσῃ τὰς τρυφεράς παιδικὰς ψυχὰς εἰς τὰ πρῶτα βήματα τῆς φοιτήσεως τῶν εἰς τὸ σχολεῖον. Ἀκόμη χρειάζεται ὁ δημοδιδάσκαλος νὰ τύχῃ εἰδικῆς μορφώσεως. Διὰ τοῦτο ὅταν οἱ καθηγηταὶ τῶν Παιδαγωγικῶν Ἀκαδημιῶν βεβαιωθοῦν, ὅτι ὁ ὑποψήφιος δημοδιδάσκαλος στερεῖται τῶν προσόντων, τὰ ὁποῖα ἀνεφέρθησαν, πρέπει νὰ διακόπτουν τὴν φοίτησίν του καὶ νὰ τοῦ συνιστοῦν νὰ ἐπιδιώξῃ ἄλλο ἐπάγγελμα. Πόσον ἀπαραίτητος εἶναι διὰ τὴν ψυχικὴν τροφοδοσίαν τοῦ παιδιοῦ διδάσκαλος μὲ ψυχικὴν γαλήνην, εἶναι δυνατόν νὰ ἐννοήσωμεν ἐκ τοῦ ὅτι τὰ παιδιά μεταξὺ τῶν οἰκείων τῶν ἐκλέγουν τὸν πλέον εἰρηνικόν διὰ νὰ δημιουργήσουν ψυχικόν σύνδεσμον.

Ἡ διδασκαλία κατὰ τὰ πρῶτα ἔτη τῆς φοιτήσεως πρέπει νὰ γίνεται ἀπὸ ἓνα μόνον διδάσκαλον, ὅπως μὲ τὴν συνεχῆ ἐπικοινωνίαν νὰ κατορθώσῃ οὗτος νὰ γνωρίσῃ τὸ παιδί καὶ ὅλον τὸν ψυχικόν του κόσμον, μὲ τὰ ψυχικά του τραύματα, τὰ ὁποῖα ἀγροίκος ἢ ὑπερβολικὰ συναισθηματικὴ ἀγωγή τῶν γονέων τοῦ ἔχουν προξενήσει. Ἀπαραίτητος εἶναι ἡ συνεχὴς ψυχικὴ ἐπικοινωνία διδασκάλου καὶ παιδιοῦ, διὰ νὰ ἀναπτυχθῆ ἐκ μέρους τοῦ παιδιοῦ ἐμπιστοσύνη, θάρρος καὶ ψυχικὸς δεσμὸς πρὸς τὸν διδάσκαλον, ὁ ὁποῖος μόνον τότε θὰ κατορθώσῃ νὰ ἐπιδράσῃ μορφωτικῶς.

Αὐτοὶ εἶναι οἱ λόγοι, διὰ τοὺς ὁποῖους πρέπει νὰ μείνῃ τὸ παιδί ἐπὶ ἀσχετὰ ἔτη εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον. Ἄπο τινος ὁμῶς καὶ ἐφεξῆς ἡ ταραμονὴ του ἀποβαίνει ἐπιζήμιος διὰ τὸ παιδί. Διότι ὅλοι οἱ ἄνθρωποι δὲν εἶναι τοῦ αὐτοῦ ψυχολογικοῦ τύπου. Ἄλλοι εἶναι θεωρητικοὶ καὶ ἄλλοι θετικοί. Ἄλλοι ἔχουν φιλολογικὰ διαφέροντα, ἄλλοι ἱστορικὰ, ἄλλοι διαφέροντα διὰ μαθηματικὰς ἀξίας, ἄλλοι διαφέροντα ἀφορῶντα εἰς τὰς φυσικὰς ἐπιστήμας καὶ ἄλλοι ἀφορῶντα εἰς τὴν γεωγρα-

φίαν ἢ εἰς τὰς ἄλλας τέχνας. Καὶ ὁ διδάσκαλος θὰ ἀνήκη εἰς ἓνα ἐκ τῶν ἀνωτέρω τύπων, δὲν θὰ διδάσκη ὅλα τὰ μαθήματα μὲ τὸν αὐτὸν ἐνθουσιασμόν, οὔτε θὰ ἔχη εἰς ὅλα τὰ μαθήματα τὴν αὐτὴν ἀπόδοσιν. Κινδυνεύει λοιπὸν τὸ παιδί νὰ πάθῃ ὑπερτροφίαν εἰς ὠρισμένα μαθήματα καὶ ἄτροφίαν εἰς ἄλλα.

Ἰσως νομίσουν μερικοὶ ὅτι τὸ ὠριαῖον πρόγραμμα δύναται νὰ προλάβῃ μίαν τοιαύτην ζημίαν, διότι θὰ καθορίσῃ πόσας ὥρας ἐβδομαδιαίως θὰ διδάσκηται ἕκαστον μάθημα. Βεβαίως αὐτὸ γίνεται, ἀλλ' ἡ βλάβη θὰ προκύψῃ ἐκ τοῦ τρόπου διδασκαλίας, διότι δὲν θὰ διδάσκονται ὅλα τὰ μαθήματα οὔτε μὲ τὸν αὐτὸν ἐνθουσιασμόν, οὔτε μὲ τὴν αὐτὴν ἐνημέρωσιν. Ἐκτὸς ἐὰν δεχθῶμεν ὅτι ὁ διδάσκαλος θὰ εἶναι πανεπιστήμων.

Εἰς τὴν μέσσην ὁμως ἐκπαιδεύειν ἕκαστον μάθημα διδάσκηται ἀπὸ ἴδιον καθηγητὴν καὶ εἰδικόν, εἰς τρόπον ὥστε ὁ μαθητὴς νὰ εἰσάγεται εἰς ὅλα τὰ πεδία τῆς γνώσεως ἀπὸ καθηγητὰς ζηλωτὰς καὶ ἐνημερωμένους, ἐφ' ὅσον βεβαίως πρόκειται περὶ ἐπιστημῶν ἀξίων τοῦ ὀνόματός των.

Καὶ τώρα εἰμεθα εἰς θέσιν νὰ ἐπιληφθῶμεν τῆς λύσεως τοῦ προβλήματος τοῦ ἀφορῶντος εἰς ποῖον ἔτος φοιτήσεως πρέπει νὰ εἰσέρχεται τὸ παιδί εἰς τὴν μέσσην ἐκπαιδεύειν. Προκειμένου νὰ εἰσέλθῃ τὸ παιδί τῶν ἔνδεκα ἐτῶν εἰς τὴν μέσσην ἐκπαιδεύειν τῶν σημερινῶν γυμνασίων, εἰς τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν τάξεις μὲ 80 καὶ 100 μαθητὰς, ἀπείρως προτιμότερον εἶναι νὰ συνεχίσῃ τὴν φοίτησιν εἰς τὸ δημοτικὸν σχολεῖον καὶ νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὸ γυμνάσιον δέκα τριῶν ἐτῶν, δηλαδὴ μετὰ ἐξαετῆ φοίτησιν εἰς τὴν στοιχειώδη ἐκπαιδεύειν. Τὸ μικρὸν παιδί χρειάζεται συγγὴν παρακολούθησιν, ἢ ὁποῖα εἶναι ἀδύνατον νὰ πραγματοποιηθῇ εἰς πολυπληθεῖ τὰξιν τὴν ὁποίαν, π.χ. ὁ καθηγητὴς τῶν μαθηματικῶν τὴν ἐπισκέπτεται τρεῖς ὥρας ἐβδομαδιαίως. Μόλις περὶ τὸ τέλος τοῦ σχολικοῦ ἔτους κατορθῶναι νὰ μορφώσῃ πλήρη εἰκόνα τῆς καταστάσεως ἑκάστου μαθητοῦ. Ἐξ αὐτοῦ συνάγεται ὅτι εἶναι τελείως ἀδύνατον νὰ ἐπιμεληθῇ τῶν μαθητῶν ἐκείνων, οἱ ὁποῖοι ἔχουν λάβει ἐχθρικὴν στάσιν ἔναντι π.χ.

τῶν μαθηματικῶν ἐξ αἰτίας κακῆς ἀγωγῆς, ἐκ μέρους τῶν γονέων ἢ δημοδιδασκάλων. Καὶ τοιοῦτοτρόπος οἱ μαθηταὶ αὐτοί, μένουσιν αἰωνίως ὑστεροῦντες. Μόνον οἱ μαθηταὶ, ποὺ δὲν ἔχουν ὑποστῆ, ἐξ αἰτίας πλημελοῦς ἀγωγῆς, διαστροφῆν εἶναι κατ' ἀρχὴν δυνατόν νὰ καρπωθοῦν τὴν διδασκαλίαν καὶ εἰς πολυπληθεῖ τὰξιν.

Προκειμένου ὁμως νὰ εἰσέλθουν εἰς πρότυπον γυμνάσιον, εἰς τὸ ὁποῖον ὁ μὲν ἀριθμὸς τῶν εἰσακτέων εἶναι περιορισμένος, οἱ δὲ καθηγηταὶ μεθοδικώτεροι, ἔνεκα τῶν ἀπαιτήσεων τῶν προτύπων ἢ ἔνεκα τοῦ διαρκοῦς ἐλέγχου ὑπὸ τοῦ Διευθυντοῦ, ὅστις ὀφείλει νὰ εἶναι κορυφὴ παιδαγωγική, καλὸν εἶναι οἱ μαθηταὶ νὰ εἰσέρχωνται εἰς τὴν μέσσην παιδείαν μετὰ τετραετῆ φοίτησιν εἰς τὴν στοιχειώδη.

Εἶναι δυνατόν νὰ ἀποβῇ εἰς ἀγαθὸν τῆς ἐκπαιδεύσεως ἡ εἰσαγωγή τῶν μαθητῶν εἰς τὰ γυμνάσια μετὰ τετραετῆ στοιχειώδη ἐκπαιδεύειν, ὑπὸ τὸν ὅρον νὰ γίνωνται δεκτοὶ μόνον ἐκεῖνοι οἱ μαθηταὶ, οἱ ὁποῖοι δὲν ἔχουν ἀνάγκην ἰδιαιτέρας παρακολουθήσεως, διότι καὶ κατάρτισιν ἔχουν καὶ ζῆλον δι' ἀπόκτησιν γνώσεως. Μία ὁμως τόσον αὐστηρὰ ἐξετάσις χρειάζεται ἀσφαλῆ κριτήρια διὰ νὰ μὴ ὀδηγήσῃ εἰς ἀδικήματα, ἐξ ἀφορμῆς μιᾶς παιδαγωγικῆς ἀκρότητος.

Ἐξ ἄλλου ὅσον αὐστηροὶ καὶ ἂν εἶναι αἱ εἰσιτήριοι ἐξετάσεις, δὲν λύουν τὸ πρόβλημα, διότι ὑπάρχουν μαθηταὶ, οἱ ὁποῖοι εἶναι φωστῆρες εἰς τὰ φιλολογικὰ καὶ ἱστορικὰ μαθήματα, ἐνῶ εἰς τὰ μαθηματικὰ εἶναι ἢ ἀκατάρτιστοι ἢ ἐχθρικῶς διακείμενοι ἔναντι τοῦ μαθήματος αὐτοῦ. Ὁ μαθητὴς αὐτὸς πρέπει νὰ γίνῃ δεκτὸς εἰς τὸ γυμνάσιον, ἀλλ' ὁ μαθηματικὸς πρέπει νὰ καταβάλλῃ προσπάθειαν διὰ νὰ τοῦ ἀναπληρώσῃ τὰ κενὰ καὶ νὰ τοῦ ἀναπτύξῃ ἐνδιαφέρον διὰ τὰ μαθηματικά. Ὁ μαθητὴς αὐτὸς (καὶ τοιοῦτοι εἶναι πολλοὶ εἰς κάθε τὰξιν), ἐνῶ κινδυνεύει νὰ μείνῃ αἰωνίως ὑστερῶν εἰς τὰ μαθηματικά, διότι εἶναι ἀδύνατον νὰ τὸν ἐπιμεληθῇ ὁ τρεῖς τῆς ἐβδομάδος εἰσερχόμενος μαθηματικὸς, εἶναι δυνατόν κάπως νὰ τονωθῇ ἀπὸ τὸν δημοδιδάσκαλον, ὁ ὁποῖος καθ' ἡμέραν ἐπὶ τέσσαρας ὥρας τὸν διδάσκει καὶ δύναται

ὡς ἐκ τούτου καθ' ἡμέραν νὰ τοῦ ἀναθέ-
τη μερικά προβλήματα καὶ καθ' ἡμέραν νὰ
τὸν παρακολουθῆ καὶ νὰ τὸν ἐνισχύη.

Ἄλλο μέρος τοῦ προβλήματος, τὸ ὁποί-
ον ἀφορᾷ εἰς τὸν τύπον τοῦ σχολείου εἶ-
ναι τὸ ἐρώτημα ἐὰν πρέπει νὰ διαιρῆται
ἡ μέση ἐκπαίδευσις εἰς πρακτικά λύκεια
καὶ κλασικά γυμνάσια, καὶ ἀπὸ τίνος ἔ-
τους.

Τὰ τετραετῆ πρακτικά λύκεια παρουσι-
άζουν τὸ πλεονέκτημα, ὅτι ὑπάρχει ἐπαρκὲς
χρονικὸν διάστημα, ὥστε κατὰ τὸ πρῶτον
ἐκ τῶν τεσσάρων ἐτῶν τῆς φοιτήσεως νὰ
καταβάλλεται προσπάθεια πρὸς συμπλή-
ρωσιν τῆς τυχόν ἑλλιπῆς διδασχθείσης ὕ-
λης, τὰ δὲ ὑπόλοιπα ἔτη νὰ διατίθενται
εἰς τὴν ἀπόσκοπον διδασκαλίαν τῆς ὕλης
ἢ ὅποια προσιδιάζει εἰς τὸ πρακτικὸν λυ-
κειον. Παρὰ ταῦτα ὑπάρχει καὶ τὸ μειο-
νέκτημα ὅτι μέγας ἀριθμὸς μαθητῶν τῶν
τετραετίων πρακτικῶν λυκείων εἰς τὰς
μεγάλας τάξεις μεταμέλονται διὰ τὸν τί-
πον τοῦ σχολείου, τὸν ὁποῖον ἐξέλεξαν κα-
τὰ τοῦτο, διότι ἀντιλαμβάνονται ὅτι δὲν εἶναι
ικανοὶ διὰ θετικὰς σπουδὰς.

Ὁρθότερον ἐπομένως εἶναι τὰ πρακτι-
κά λύκεια νὰ ἔχουν τρεῖς τάξεις, ἀντιστοι-
χούσας εἰς τὰς τρεῖς τελευταίας γυμνασια-
κὰς τάξεις καὶ οἱ μαθηταὶ νὰ εἰσέρχον-
ται εἰς αὐτὰς κατόπιν ἐξετάσεων καὶ δι-
βάσει μόνον τοῦ βαθμοῦ τῶν μαθηματικῶν
καὶ τῆς φυσικῆς τοῦ προηγουμένου ἔτου.
Κατὰ τὰς εἰσιτηρίους πρέπει νὰ γίνεται
αὐστηρὰ ἐπιλογὴ τῶν ἱκανῶν διὰ θετικὰς
σπουδὰς. Εἶναι δὲ δυνατὴ ἡ διδασκαλία
ὅλης τῆς ὕλης τῶν τετραετίων πρακτι-
κῶν λυκείων εἰς τὰ τριτάξια τοιαῦτα, ὑπὸ
τὸν ὄρον νὰ γίνῃ ἐλάττωσις τῶν ἀρχαίων
ἐλληνικῶν.

Πρέπει ἀκόμη νὰ ἰδρυθῶν τεχνικαί,
ἐμπορικαὶ καὶ γεωργικαὶ σχολαί, εἰς τὰς
ὁποίας νὰ γίνωνται δεκτοὶ ἄνευ ἐξετάσεων
οἱ ἀπόφοιτοι τῆς τετάρτης τάξεως τοῦ δι-
μοτικού σχολείου, εἴτε ἔδωσαν ἐξετάσεις
εἰς τὸ γυμνάσιον καὶ ἀπερρίφθησαν, εἴτε
ὄχι. Εἰς τὰς σχολὰς αὐτὰς πρέπει νὰ εἰσ-
έρχονται ἄνευ ἐξετάσεων, διὰ νὰ ἐλύεται
τὸ πλεῖστον τῶν ἀποφοίτων τῶν δημοτι-
κῶν σχολείων, ὑπάρχει δὲ ἡ εὐχέρεια κα-
τὰ τὴν φοίτησιν εἰς τὴν σχολὴν νὰ γίνῃ

ἡ ἐπιλογὴ τῶν ἱκανῶν πρὸς συνέχισιν τῶν
πρακτικῶν σπουδῶν. Πρέπει ἀκόμη εἰς
τὰς σχολὰς αὐτὰς νὰ διδάσκωνται καὶ θεω-
ρητικὰ μαθήματα, ὥστε νὰ ἐπιτυγχάνεται
ποιὰ τῆς κατάρτισις καὶ ἐπὶ τῆς θεωρη-
τικῆς ὕλης. Πρέπει ἐπίσης νὰ διδάσκων-
ται καὶ φρονηματιστικά μαθήματα, δηλα-
δὴ νὰ ἔχουν ἴδιον κατηχητηκὸν σχολεῖον.
Μὲ τὸν τρόπον αὐτὸν θὰ ἀναδεικνύωνται
τεχνίται καὶ ἐπαγγελματῖαι μὲ ἐφόδια κα-
τάλληλα, ὥστε νὰ συντελοῦν εἰς τὴν πρόο-
δον τοῦ ἐπαγγέλματός των, ἀλλὰ καὶ τὴν
ἠθικὴν ἀνύψωσιν τῆς κοινωνίας. Ἀκόμη
δὲ οἱ μαθηταὶ τῶν σχολῶν αὐτῶν δὲν θὰ
εἶναι ἴμοιοι τοῦ πνευματικοῦ πολιτισμοῦ,
ἀφοῦ εἰς τὰς σχολὰς αὐτὰς θὰ διδάσκων-
ται στοιχεῖα ἀπὸ τὴν ὕλην τῶν σπουδαιο-
τέρων τομέων τοῦ πολιτισμοῦ.

Εἰς τὰς σχολὰς αὐτὰς πρέπει οἱ μαθη-
ταὶ νὰ ἀπασχολοῦνται πολλὰς ὥρας, καὶ
ἀπογευματινὰς, διὰ νὰ εἶναι δυνατόν νὰ
ἐπιτυγχάνεται ἐξάσκησις εἰς τὴν τέχνην
τῆς ἐκλογῆς των. Εἰς τὰς τεχνικὰς σχολὰς
θὰ φοιτοῦν ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ γίνων ἐπι-
κλοποῖ, ὑποδηματοποιοί, σιδηρουργοί,
ἠλεκτρολόγοι, διακοσμηταί, κλπ. Εἰς τὰς
ἐμπορικὰς θὰ φοιτοῦν ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ
ἀσχοληθῶν εἰς τὸ ἐμπόριον. Τέλος εἰς τὰς
γεωργικὰς θὰ φοιτοῦν ὅσοι ἐπιθυμοῦν νὰ
ἀσχοληθῶν εἰς τὴν γεωργίαν. Αἱ γεωρ-
γικαὶ αὐταὶ σχολαὶ θὰ ἰδρύνωνται μόνον εἰς
γεωργικὰς περιφερείας. Εἰς τὰς περιοχὰς
δὲ ὅπου οἱ κάτοικοι ἀσχολοῦνται εἰς τὴν
ἀλιεῖαν ἢ τὴν κτηνοτροφίαν ἢ τι ἄλλο,
πρέπει ἀντὶ τῶν γεωργικῶν σχολῶν νὰ ἰ-
δρύνωνται σχολαὶ ἀνάλογοι πρὸς τὰς ἀπα-
σχολήσεις τῶν κατοίκων.

Αἱ τεχνικαί, ἐμπορικαί, γεωργικαί κ.τ.τ.
σχολαὶ τοῦ τύπου ποῦ ἀνεφέραμεν, εἶναι
ἀρχετόν, διὰ τὸν σκοπὸν τὸν ὁποῖον ἐπι-
διώκουν, νὰ εἶναι τριτάξιοι. Ἐὰν δὲ λη-
φθῆ ὑπ' ὄψει ὅτι εἰς τὰς σχολὰς αὐτὰς θὰ
δύνανται νὰ εἰσέρχωνται ἀπόφοιτοι τῆς τε-
τάρτης τάξεως τοῦ δημοτικού σχολείου,
ἐξάγεται ὅτι τὸ παιδί εἰς ἡλικίαν 14 ἐ-
τῶν θὰ εἰσέρχεται εἰς τὸν ἐπαγγελματικὸν
τοῦ βίον μὲ εἰδικὰ ἐφόδια.

Ἐνα παιδί, τὸ ὁποῖον βιάζεται νὰ εἰσ-
έλθῃ εἰς τὸν ἐπαγγελματικὸν βίον πολὺ ἔ-
νωρις, διὰ νὰ κερδίῃ τὰ πρὸς τὸ ζῆν.

ἄς ἔχῃ ὑπ' ὄψει του ὅτι ἐάν θελήσῃ νὰ μάθῃ τὴν τέχνην πλησίον ἑνὸς τεχνίτου, δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ προσληφθῇ πρὸ τῆς ἡλικίας τῶν δέκα τριῶν ἐτῶν, ὅτε θὰ ἀρχίσῃ νὰ μανθάνῃ τὴν τέχνην, καὶ ἐπομένως ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν θὰ λαμβάνῃ πενηχοτάτην ἀμοιβήν. Ἐνῶ ἐάν εἰσελθῇ εἰς τὴν τριτάξιον τεχνικὴν σχολὴν, θὰ ἐκμάθῃ τὴν τέχνην συντόμως, διότι οὐδεὶς θὰ φθονῇ τὴν ἀνάδειξίν του, καθὼς δυστυχῶς συμβαίνει, ὅταν ἓνα παιδί ζητήσῃ νὰ μάθῃ τέχνην ἀπὸ τυχόντα τεχνίτην. Ἀπ' ἐναντίας εἰδικοί τεχνίται ὑπὸ τὸν ἔλεγχον τῆς κροστικῆς ἐπιθεωρήσεως θὰ διδάσκουν τοὺς μαθητὰς μεθοδικῶς, ὥστε συντόμως νὰ εἰσέρχονται εἰς τὰ λεγόμενα μυστικά τῆς τέχνης.

Αἱ μέσαι ἐμπορικαὶ σχολαὶ καὶ αἱ προσηγορητιμεναὶ σχολαὶ τοῦ πολυτεχνείου δὲν πληροῦν τὸ κενόν, τὸ ὁποῖον ζητοῦμεν νὰ πληρώσωμεν μὲ τὰς τριταξίους τοῦ ὀνοτέρου τύπου, διότι ἀπ' ἑνὸς μὲν εἰς τὰς σχολὰς αὐτὰς εἰσέρχονται ἀπὸ μεγαλυτέρας τάξεως καὶ ὄχι ἀπὸ τὴν τετάρτην δημοτικῆν, ἀπ' ἑτέρου δὲ εἰσέρχονται κατὰ πιν ἐξετάσεων. Οὐτὲ αἱ ποικιλόμορφοι ἐπαγγελματικαὶ σχολαὶ, αἱ ὁποῖαι λειτουργοῦν σήμερον, πληροῦν τὸ κενόν, διότι ἀπ' ἑνὸς μὲν κατὰ τὸ πλεῖστον δὲν ἔχουν μορφωτικὸν χαρακτήρα, ἀλλὰ μόνον ἐπαγγελματικόν, διότι δὲν ἀποσκοποῦν εἰς τὴν ἱκανοποίησιν καὶ τῶν πνευματικῶν ἀναγκῶν, ἀπ' ἑτέρου δὲ τοιαῦτα σχολαὶ εὐρίσκονται μόνον εἰς τὰς μεγάλας πόλεις καὶ ὄχι εἰς τὴν λοιπὴν Ἑλλάδα.

Οἱ ἀπόφοιτοι τῶν σχολῶν αὐτῶν, ποὺ προτείνουμεν, καὶ ἐάν ἀκόμη δὲν ἔχουν πλήρη ἐξάσκησιν εἰς τὴν τέχνην των, πάντως θὰ κατέχουν τὰ θεμέλια, ὥστε νὰ δυνηθοῦν νὰ προσφέρουν ὑπηρεσίας εὐθὺς ὡς προσληφθοῦν ὑπὸ τινος ἐπιχειρηματίου καὶ ἐπομένως νὰ δύνανται νὰ ἀπαιτήσουν ἱκανοποιητικὴν ἀμοιβήν. Εἰδικῶς δὲ οἱ ἀπόφοιτοι τῶν τριταξίων αὐτῶν γεωργικῶν σχολῶν θὰ ἀναδειχθοῦν ἱκανοὶ νὰ ἐφαρμόσουν ἐπιστημονικὰς μεθόδους εἰς τὴν καλλιέργειαν καὶ εἰς τὴν κτηνοτροφίαν. Ἡ γνώσις τῶν μεθόδων αὐτῶν θὰ ἀυξήσῃ καὶ τὸν ἔθνικόν πλοῦτον.

Αἱ τριτάξιοι αὐταὶ σχολαὶ θὰ ἔχουν τὴν θέσιν τῶν παλαιῶν λεγομένων ἑλληνικῶν

σχολείων, μὲ τὴν διαφορὰν ὅτι οἱ μαθηταὶ τρόπον τινὰ θὰ διημερεύουν, ὅπως διημερεύουν οἱ ἐμαθητευόμενοι μικροὶ κοντὰ εἰς τὸν διδάσκαλον τῆς τέχνης των. Θὰ διαφέρουν ἀκόμη ἀπὸ τὰ ἑλληνικὰ ἐκεῖνα σχολεῖα, διότι θὰ διδάσκωνται ἐπαγγελματικὰς γνώσεις καὶ θὰ ἐξασκοῦνται εἰς τὰς τέχνας.

★

Μεταξὺ τῶν ἐκπαιδευτικῶν προβλημάτων εἶναι καὶ τὸ ἀφορῶν εἰς τὰ διδασκόμενα μαθήματα. Τὸ θέμα αὐτὸ εἶναι ἐκτενές. Ἥμεῖς θὰ περιορισθῶμεν ἐνταῦθα νὰ ἀναφέρωμεν τινὰ μόνον περὶ τῶν θρησκευτικῶν καὶ τῆς ἱστορίας.

Προκειμένου περὶ τοῦ μαθήματος τῶν θρησκευτικῶν, δύναται νὰ λεχθῇ ὅτι διδάσκεται κατὰ τοιοῦτον τρόπον ὥστε νὰ δημιουργῇ τὴν ἀποστροφὴν τῶν μαθητῶν πρὸς τὸ μάθημα. Οἱ πλείστοι ἐκ τῶν καθηγητῶν τῶν θρησκευτικῶν δὲν διδάσκουν τὸ μάθημά των μὲ ἐνθουσιασμόν. Ἔχουν συναίσθησιν ὅτι ἐλάχιστα προσφέρουν εἰς τοὺς μαθητὰς ἐν σχέσει πρὸς ὅσα προσφέρουν οἱ καθηγηταὶ τῶν ἄλλων μαθημάτων. Καὶ εἶναι κατὰ τὸ πλεῖστον αὐτὸ ἀληθές. Πέραν ἀπὸ μίαν ξηρὰν καὶ ψυχρὰν ἐξιστόρησιν τοῦ μαθήματος, οὐδὲν ἄλλο προσφέρουν, διότι εἶναι ἀνεδαφικοί. Πλέον τῆς ἐξιστορήσεως δὲν εἶναι εἰς θέσιν οὐδὲν ἄλλο νὰ προσφέρουν, εἴτε διότι εἶναι ἀντάξιοι μαθηταὶ τῶν καθηγητῶν των, οἱ ὁποῖοι μόνον σχολαστικὰς ἀπειροτολογίας τοὺς ἐδίδαξαν, οὐδέποτε δὲ ἐπεχείρησαν νὰ τοὺς δημιουργήσουν θεῖον ἔρωτα διὰ τῆς βαθείας ἐρευνῆς τῶν εὐαγγελικῶν ἀληθειῶν, εἴτε διότι καὶ αὐτοὶ οἱ ἴδιοι οὐδέποτε ἠθέλησαν νὰ δημιουργήσουν στενὰς σχέσεις μὲ τὸ πρόσωπον Ἐκείνου, τοῦ ὁποίου τὸ λυρωτικὸν ἔργον ἰσχυρίζονται ὅτι διδάσκουν. Οἱ μαθηταὶ ἀπὸ ἱστορίας εἰς ἀσχολία, ἐκεῖνο τὸ ὅποιον θέλουν ἀπὸ τὸν ἐπαγγελλόμενον τὸν πνευματικὸν καθοδηγητὴν εἶναι αἱ κατευθύνσεις διὰ τὴν ζωὴν, εἰς τὴν ὁποίαν καλοῦνται νὰ ἀγωνισθοῦν εὐθὺς ὡς ἐγκαταλείψουν τὰ θρανία. Οἱ μαθηταὶ ζητοῦν ἀπὸ ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι ἐμφανίζονται ὡς καθηγηταὶ τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας παράδειγμα, τὸ ὁποῖον νὰ φωτίζῃ καὶ ἐπομένως νὰ

θέλγη. Δέν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ἱστορίας, ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ στήριγμα. Δέν ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ ξηροὺς δεοντολογικούς κανόνες, ἔχουν ἀνάγκη ἀπὸ διδασκαλίαν θεμελιωμένην ἐπάνω εἰς ἀρραγῆ κρηπίδα. Ἐχουν ἀνάγκη ἀπὸ κατανόησιν τῆς χριστιανικῆς ἀληθείας.

Ἐφ' ὅσον οἱ ἐπαγγελόμενοι τὸν μαθηγῆτὴν τῶν εὐαγγελικῶν ἀληθειῶν εἶναι τόσον ψυχροὶ ἔναντι Ἐκεῖνου τοῦ ὁποίου τὸ λυτρωτικὸν ἔργον ἐπιχειροῦν νὰ διδάξουν, ἄς εἶναι βέβαιοι ὅτι τὸ μάθημά των θὰ τὸ θεωροῦν οἱ μαθηταὶ των ὡς καταδίκην. Συμβαίνει μὲ τοὺς θεολόγους αὐτοὺς ὅτι μὲ τοὺς ἀναξίους κληρικούς, τοὺς ὁποίους ἀποστρέφεται ὁ λαός.

Τί νὰ συστήσῃ κανεὶς διὰ τὴν θεραπείαν ἑνὸς τόσοῦ μεγάλου κακοῦ; Θὰ ἐτόλμα ἴσως κανεὶς νὰ ζητήσῃ τὴν κατάργησιν τῆς διδασκαλίας τῶν θρησκευτικῶν ἀπὸ τὰ σχολεῖα, τὰ δὲ παιδιὰ μας ἄς φοιτοῦν εἰς τὰ κατηχητικὰ σχολεῖα, διὰ νὰ γνωρίσουν τὸν Χριστόν. Μία τοιαύτη ὁμῶς πρότασις δυνατὸν νὰ προκαλέσῃ ζημίαν εἰς τοὺς μαθητὰς ἐκείνους, οἱ ὁποῖοι μὴ γνωρίζοντες τὴν χριστιανικὴν ἀξίαν, ἴσως νὰ μὴ φοιτοῦν εἰς τὰ κατηχητικὰ σχολεῖα, καὶ ἐπομένως νὰ μὴ ἀξιωθοῦν οὐδὲ τὰ στοιχεῖα τοῦ Χριστιανισμοῦ νὰ ἀκούσουν. Διὰ τοῦτο ἄς ἀνεχώμεθα τὴν κατάστασιν, ἄς συνιστῶμεν ὁμῶς τὰ κατηχητικὰ σχο-

λεῖα, ὥστε ἡ τυχὸν προσγενομένη βλάβη, κατὰ τὴν διδασκαλίαν τῶν θρησκευτικῶν εἰς τὰ σχολεῖα, νὰ θεραπεύεται εἰς τὸ Κατηχητικόν.

Ὀλίγαι λέξεις, ἐν τέλει, διὰ τὴν διδασκομένην ὕλην ἐκ τῆς πολιτικῆς ἱστορίας. Πρέπει νὰ παρατηρήσωμεν, ὅτι εἶναι δυνατὸν νὰ περιορισθοῦν αἱ λεπτομέρειαι, αἱ ὁποῖαι οὐδεμίαν ἄσπουν μορφωτικὴν ἐπίδρασιν, ὥστε νὰ εἶναι δυνατὸν νὰ διδάσκωνται οἱ βίοι μεγάλων ἐπιστημόνων, τῶν ὁποίων τὸ παράδειγμα δύναται νὰ ἐπιδράσῃ εἰς τοὺς μαθητὰς καὶ νὰ τοὺς παροτρύνῃ πρὸς μίμησιν τῶν ἀγῶνων καὶ θυσιῶν εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβλήθησαν ἀπὸ ἀγάπην πρὸς τὴν ἀλήθειαν καὶ τὴν ἀνθρωπότητα, καὶ τὰ ὁποῖα εἶναι ἐξ Ἰσου πολύτιμα ἰσὺς τοὺς ἀγῶνας καὶ τὰς θυσίας εἰς τὰς ὁποίας ὑπεβλήθησαν ὅσοι ἐθυσιάσθησαν διὰ νὰ ἐξασφαλίσουν εἰς ἡμᾶς τὴν ἐλευθερίαν.

Ἐὰν θελήσωμεν νὰ ἀναφέρωμεν ὡς κατακλειδα τὴν θεμελιώδη αἰτίαν ἣ ὁποία δυσχεραίνει τὴν λύσιν ὄλων σχεδὸν τῶν ἐκπαιδευτικῶν προβλημάτων, θὰ πρέπει αὕτη νὰ εἶναι ἡ ἔλλειψις ἐκπαιδευτικῶν μὲ χριστιανικὴν κατάρτισιν. Ἡ ἀνόρθωσις λοιπὸν τῆς ἐκπαίδευσως θὰ πραγματοποιηθῇ ἀπὸ χριστιανικὰ στοιχεῖα, εἴτε οὗτοι εἶναι κυβερνῶντες, εἴτε ἐκπαιδευτικοί, εἴτε γο-νεῖς.

ΔΗΜ. ΦΙΛΑΡΕΤΟΣ

ΘΛΙΜΜΕΝΗ ΜΑΝΝΑ

Θλιμμένη μάννα τοῦ Χριστοῦ, κυρά μας Παναγιά,
Τὴ θλίψη σου γεύομαστε, τὰ βάρη τοῦ καύμου σου
Καὶ τ' ἀχραντα χεράκια σου γεμίζουμε φιλιὰ
Νεκρὸ ποῦ τ' ἀγκυαλιάσαμε, τ' ἅγιο κορμί τοῦ γιοῦ σου.

Παρόμοια θλίψη καὶ γιὰ μᾶς-μητέρες κι' ἀδερφές,
Γυναῖκες μέσ' τὰ νεῖατά μας, δέσαμε στὸ κεφάλι
Μαντήλι μαῦρο κι' ἄχαρο—δέσαμε στὶς πληγές—
Καὶ σένα θυμηθήκαμε, θλιμμένη μάννα, πάλι.

Ἡ ἅγια λόγχη π' ἀνοίξε τοῦ γιοῦ σου τὴν πλευρὰ
Καὶ τὴν καρδιά σου ἀνοίξε στὰ ὀλόπικρα τοῦ κόσμου
Τὴ λόγχη ἀσπαζόμεστε, τὸ ξύλο, τὰ καρφιὰ
Καὶ τώρα, στάσου δίπλα μας, γλυκειὰ κυρά τοῦ πόνου.

ΕΛΕΝΗ ΚΑΡΙΤΑ

ΤΟ ΙΙΙ ΔΙΕΘΝΕΣ ΙΑΤΡΙΚΟΝ ΣΥΝΕΔΡΙΟΝ ΤΗΣ ΛΙΣΣΑΒΩΝΟΣ

Ἐκκυκλοφόρησαν τελευταίως, εἰς τόμον ἕκχιλιων καὶ πλέον σελίδων, τὰ πρακτικά τοῦ Συνεδρίου τῶν Χριστιανῶν ἰατρῶν τὸ ὁποῖον εἶχε συγκροτηθῆ πρό τινος καιροῦ εἰς τὴν Λισσαβῶνα.

Ἐνα πραγματικὸν πλῆθος ἀνθρώπων οἱ ὁποῖοι προήρχοντο ἀπὸ δεκαεξὶ διαφόρους χώρας τοῦ κόσμου—δεκατρεῖς ἄλλαι ἀντεπροσωπεύθησαν γραπτῶς—εἶχαν συγκεντρωθῆ ἐκεῖ. Ὁρμῶντο ὁμως ὄλοι ἀπὸ τὴν αὐτὴν ἰδέαν καὶ ἐπίστευαν εἰς τὰς αὐτὰς βασικὰς ἀρχάς. Ἐπρόκειτο νὰ μελετήσῃν ἕνα πρόβλημα πού ἐνδιαφέρει τὴν ἰατρικὴν τάξιν ὄλων τῶν χωρῶν τοῦ κόσμου, ἀλλὰ καὶ τὸν κόσμον ὁλόκληρον: «Ποῦ βαδίζει ἡ ἰατρικὴ ἐπιστήμη;»

Μετὸ συνέδριον αὐτὸ οἱ ἀνὰ τὸν κόσμον χριστιανοὶ ἰατροὶ ἤθελαν ν' ἀνταλλάξουν τὰς ἰδέας καὶ τὴν πείραν των διὰ τὸν τρόπον μετὸν ὁποῖον ὡς χριστιανοὶ καὶ ὡς ἰατροὶ πρέπει νὰ εἰσφέρουν τὴν συνδρομὴν των πρὸς ἀνοικοδόμησιν ἑνὸς καλύτερου κόσμου. Ἡ ἱστορία τῆς ἰατρικῆς πολλὰ θὰ ἔχη νὰ εἰπῆ, μίαν ἡμέραν, διὰ τὴν σπουδαιότητα τοῦ συνεδρίου αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον ὁμολογουμένως ἀπετέλεσε τὴν πρωτοπορεῖαν τῶν ἄλλων συνεδρίων, περὶ τῶν ὁποίων ἐπανειλημμένως ἐγένετο λόγος εἰς τεύχη τῶν «Ἀκτίνων» τῶν δύο τελευταίων ἐτῶν⁽¹⁾.

Τὸ συνέδριον διήρκεσεν ἕξ ἡμέρας ἕκχι τῶν ὁποίων τρεῖς ἀφιερῶθησαν εἰς τὰς ἐπιστημονικὰς εἰσηγήσεις καὶ συζητήσεις. Τρεῖς ἡμέρας ἐργασίας συνεχοῦς καὶ κοπιώδους κατὰ τὰς ὁποίας ἡ ἄλλειψις τοῦ χρόνου δὲν ἐπέτρεψε νὰ γίνῃ ἀντιληπτὴ ὅσον ἔπρεπε ἡ ἀξία τῶν γενομένων ἀνακοινώσεων. Ἄλλ' εἰς τὸν τόμον τῶν πρακτικῶν τοῦ συνεδρίου διαφαίνεται τὸ ἀνώτερον πνευματικὸν καὶ ἐπιστημονικὸν ἐπίπεδον τῶν ἀνακοινώσεων αὐτῶν καθὼς καὶ

ἡ πρὸς ἀλλήλους ἀρμονικὴ σχέσις.

Τὸ συνέδριον ἤρχισεν μετὰ ἐναρκτηρίου ὁμιλίας, τὰς ὁποίας ἐξεφώνησαν διαδοχικῶς οἱ καθηγηταὶ João Porto, πρόεδρος τοῦ συνεδρίου, ὁ καθηγητὴς René Gilbert τῆς Γενεύης ἐξ ὀνόματος τῶν ξένων συνέδρων, ὁ ἰατρός Pasteau ἕκ Παρισίων, γενικὸς γραμματεὺς τῆς διεθνοῦς Ἐνώσεως Χριστιανῶν ἰατρῶν καὶ ὁ ἰατρός Meyrelles De Santo, γενικὸς γραμματεὺς τοῦ συνεδρίου.

Πρῶτος ἔλαβε τὸν λόγον ὁ καθηγητὴς João Porto, πρόεδρος τοῦ συνεδρίου, ὁ ὁποῖος ἐξ ὀνόματος τῶν ἰατρῶν τῆς Πορτογαλλίας, ὡς πρόεδρος τῆς Ἐνώσεως αὐτῶν, ἐτόνισεν ὅτι ὁ ἰατρός ἐν τῇ ἀσκήσει τοῦ λειτουργήματός του ὀφείλει νὰ γνωρίσῃ καὶ νὰ κατανοήσῃ τὸν ἀνθρωπὸν ὁλόκληρον εἰς ὄλας του τὰς ἀπόψεις, ζωϊκὰς, λογικὰς, αἰσθητικὰς, ἠθικὰς καὶ θρησκευτικὰς. Μόνον ὁμως ὁ ἰατρός ὁ ὁποῖος ἀναγνωρίζει τὸν ἀνθρωπὸν-ἄρρωστον ὑπὸ τὴν τριπλῆν ἀποψίν του, τὴν ὀργανικὴν, τὴν ψυχολογικὴν καὶ τὴν πνευματικὴν, (συμφώνως μετὰ τὴν ἀξιολογημένην ἱεραρχίαν τῆν ὁποίαν ἀνεύρισκε κανεὶς μόνον εἰς τὴν χριστιανικὴν ἀντίληψιν περὶ τοῦ ἀνθρώπου, ὡς σώματος καὶ ψυχῆς), καὶ ὁ ὁποῖος ἀναγνωρίζει τὸ ἀδιαίρετον τοῦ συνόλου αὐτοῦ, μόνον αὐτὸς δὲν κινδυνεύει νὰ ἀπατηθῆ εἰς τὰς κρίσεις του καὶ τὰς θεραπευτικὰς συμβουλὰς του.

Σήμερον ἀποτελεῖ δόξαν τῆς ἰατρικῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς συγχρόνου βιολογίας τὸ ὅτι παρουσιάζεται αὐτομάτως ἡ συμφωνία μεταξὺ τῶν συμπερασμάτων τῆς πειραματικῆς ἀναλύσεως τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς καὶ ὀρισμένων ἀπόψεων τῆς αἰωνίου, τῆς χριστιανικῆς, περὶ ἀνθρώπου ἀντίληψως.

Ὅτι, ἐὰν ὑπάρχουν σήμερον ὀργανικὰ καὶ νόσοι ἔχουσαι τὴν ἀρχὴν των εἰς τὸ σωματικόν, ὑπάρχουν καὶ ἄλλα ὀργανικὰς φύσεως, τῶν ὁποίων αἱ ἀπομακρυσμέναί ρίζαι βυθίζονται εἰς τὸν ψυχικὸν κόσμον τοῦ ἀρρώστου. Ὑπάρχουν ἀσθενεῖς οἱ ὁ-

(1) Τὸ διεθνὲς συνέδριον τοῦ Bossey, Δεκέμβριος 1947, τὸ ΙΙ διεθνὲς συνέδριον τοῦ Bossey Ἰανουάριος 1949.

ποιοὶ ἔχουν ψυχικὰς κρίσεις τῶν ὁποίων ἡ αἰτία πρέπει νὰ ἀναζητηθῆ εἰς τὸ ὄργανικόν, καὶ ἄλλαι κρίσεις τῶν ὁποίων αἱ ρίζαι ἐξαπλοῦνται εἰς τὸν πνευματικὸν κόσμον τοῦ ἀνθρώπου.

Καὶ δὲν ἀρκεῖ ἡ συμπτωματικὴ θεραπεία, ἀλλ' ἀπαιτεῖται ἡ αἰτιολογικὴ, ἡ ὁποία θὰ δώσῃ τὴν πραγματικὴν ὑγίαν εἰς τὸν ἄρρωστον. Ἡ δρᾶσις ὁμοῦ τοῦ χριστιανοῦ ἱατροῦ προχωρεῖ ἀκόμη βαθύτερον.

Ἡ ἱατρικὴ ἐπιστῆμη πρέπει νὰ ἀπευθυνθῆ εἰς τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀρρώστου. Ὁ ἱατρός ὁ ἀντιμετωπίζων τὸν ἄρρωστον ὡς ἐν ἰδιαίτερον ψυχοσωματικὸν σύνολον καὶ ὁ ἱατρός ὁ βασιζόμενος ἐπὶ τῶν καθαρῶς μηχανιστικῶν καὶ φυσικοχημικῶν βάσεων, διὰ νὰ θεραπεύσων τὸν ἄρρωστον ἀπαντοῦν διαφορετικὰ ἕκαστος εἰς τὰς ἀνάγκας του.

Διότι ἐνῶ διὰ τὸν δεύτερον τὸ πᾶν εἰς τὸν ἀνθρώπον ἀνάγεται εἰς τὴν φύσιν, διὰ τὸν πρῶτον ἄνευ οὐδεμιᾶς παραγνωρίσεως τῶν σωματικῶν ἀναγκῶν ἡ ἀνθρωπίνη ζωὴ ὑπερβαίνει καὶ αὐτὴν τὴν φύσιν.

Δι' ἕκαστον ἐκ τῶν δύο αὐτῶν ἱατρῶν ἡ ἰδέα περὶ ἀνθρώπου, Θεοῦ, ψυχῆς, εἶναι τελείως διάφορος. Διὰ τὸν ἕνα ἡ πηγὴ καὶ ὁ σκοπὸς τῆς ζωῆς εἶναι ἐγγεγραμμένα εἰς αὐτὴν τὴν ἀνθρωπίνην ζωὴν, διὰ τὸν ἄλλον ἡ πηγὴ καὶ ὁ προσορισμὸς τῆς ζωῆς κείνται ὑπεράνω αὐτῆς τῆς ζωῆς. Ἀλλὰ τὰ προβλήματα τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνικῆς δὲν ἐξετάζονται μόνον εἰς τὸ πεδίου τῆς ἐρευνῆς των, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ πεδίου τῆς ἐφορμογῆς των, ὑπὸ τὸ φῶς καθωρισμένων βάσεων καὶ κριτηρίων. Καὶ τοῦτο, διότι πλείστα προβλήματα τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης δὲν δύνανται νὰ λυθοῦν παρὰ μόνον ὑπὸ τὸ φῶς τῶν ἀντιλήψεων πού θὰ ἔχῃ ὁ ἱατρός περὶ τῆς ἀνθρωπίνης ζωῆς, περὶ τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως.

*

Ὁ καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γενεύης René Gilbert ἐξ ὄνόματος τῶν ἀντιπροσωπεῖων τῶν Χριστιανικῶν ἱατρικῶν ἐνώσεων τῶν κρατῶν τῆς Εὐρώπης καὶ τῆς Ἀμερικῆς ἠὲ χαρίστησε τοὺς λαβόντας τὴν πρωτοβουλίαν διὰ τὴν σύγκλη-

σιν τοῦ συνεδρίου καὶ ἐτόνισε τὴν μεγίστην σημασίαν του.

Τὸ ΙΙΙ διεθνὲς συνέδριον τῶν Χριστιανικῶν ἱατρῶν, συνερχόμενον τὴν ἐπαύριον τοῦ φοβεροῦ πολέμου καὶ ἐν μέσῳ παγκοσμίου ἀναστατώσεως προκληθείσης ἀπὸ αὐτόν, ἔχει νὰ ἐπιτελέσῃ σοβαρὸν καθήκον. Ἡ ἠθικὴ ἀναρχία, ἡ πνευματικὴ σύγχυσις εἶναι τὰ μεγαλύτερα κακὰ τῆς σημερινῆς ἀνθρωπότητος. Καὶ τὸ ἱατρικὸν συνέδριον ἔχει καὶ αὐτὸ νὰ προσφέρῃ πολλὰ διὰ τὴν σωτηρίαν τῆς. Διότι ἀποτελεῖ ἔκφρασιν τῆς θελήσεως τῶν ἱατρῶν ὅλου τοῦ κόσμου ὅπως συντελέσουν εἰς τὴν ἀναγέννησιν τῶν ἠθικῶν καὶ πνευματικῶν ἀξιών. Τὸ ἱατρικὸν λειτουργημα ἀπαιτεῖ καταρτισμὸν βασιζόμενον ἐπ' αὐτῶν. Ἄνευ αὐτῶν ἡ ἀσκήσις του χάνει τὸ μεγαλεῖον καὶ τὴν ἔννοιαν τῶν μεγαλυτέρων εὐεργετημάτων τὰ ὁποῖα εἶναι συνδεδεμένα με αὐτὴν. Ὁφείλομεν ὅλοι νὰ συντελέσωμεν ὥστε ἡ ἱατρικὴ ἐπιστῆμη νὰ μὴ χάσῃ τὴν ψυχὴν τῆς, ὑποβιβαζομένη εἰς τὸ ἐπίπεδον μιᾶς ἀπροσώπου τέχνης. Ἀντιθέτως πρὸς τὴν παρουσιαζομένην σήμερον ἀνατροπὴν τῶν ἀξιών, ἡ ἱατρικὴ ἐπιστῆμη ὀφείλει νὰ τεθῆ εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος. Ὁφείλει νὰ καταστῆ προσωποκεντρικὴ. Ἡ ἀνθρωπίνη προσωπικότης εἶναι ἡ ἔνωσις ἡ ἀδιαίρετος σώματος καὶ ψυχῆς. Καὶ ὅπως λέγει ὁ καθηγητὴς Biot, ὅταν ἡ ἱατρικὴ ἐπιστῆμη θελήσῃ νὰ ἴδῃ τὰ ἱατρικὰ προβλήματα ὅχι ὡς ἕνα κλειστὸν κόσμον, ἀλλ' ἐν σχέσει με τὸν ὅλον ἀνθρώπον, καὶ τὸν κοινωνικὸν καὶ τὸν πνευματικόν, τὰ δεδομένα πού θὰ προκύβουν θὰ εἶναι διάφορα τῶν ὑπαρχόντων. Ἡ ἀντίληψις αὐτῆ, κατὰ τὴν ὁποῖαν ἡ ἱατρικὴ ἐπιστῆμη τίθεται εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀνθρωπίνης ὑπάρξεως, ἀποτελεῖ τὸν μόνον ἀσφαλῆ ὁδηγόν. Καὶ ὁ ἱατρός ἀποβλέπων εἰς τὸν ἄρρωστον συν-ἀνθρώπον δύναται καὶ ὀφείλει νὰ συνεισφέρῃ ὄχι μόνον τὰ τεράστια πράγματα μέσα πού διαθέτει σήμερον, ἀλλὰ καὶ τὴν ἀκτινοβολίαν τῆς ἱατρικῆς ἀγάπης, τὸ μήνυμα τῆς ἐνισχύσεως καὶ τῆς ἐλπίδος. Ἡ ἔννοια ὁμοῦ αὐτῆ, τῆς ἱατρικῆς εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς προσωπικότητος, διατηρεῖ ὅλην τὴν ἀξίαν τῆς καὶ εἰς τὴν καθ' ὁμί-

δας, τὴν συλλογικὴν, ἄσκησιν τοῦ λειτουργήματος. Καὶ εἰς αὐτὴν ὀφείλει νὰ προσέξῃ ἢ ἐξυπηρετήσῃ τοῦ ἀνθρώπου, ὥστε τὰ ἀπαράγραπτα δικαιώματα τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος νὰ εἶναι σεβαστά.

Τὸ κύριον θέμα τοῦ συνεδρίου ἦτο «ἡ ἱατρικὴ τοῦ ἀτόμου καὶ ἡ ἱατρικὴ τῆς μάζης». (La médecine individuelle et la médecine collective).

Ἐισηγηταὶ ἦσαν διαδοχικῶς οἱ ἀντιπρόσωποι τοῦ Βελγίου, τοῦ Καναδά, τῆς Πορτογαλλίας, τῆς Ἀγγλίας, τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Ἰσπανίας, ἐπιφανεῖς ἱατρικαὶ προσωπικότητες, γνωσταὶ ἀπὸ τὴν ὑψηλίαν.

Ὁ Βέλγος ἱατρός R. Guchteneere ὠμίλησε μὲ θέμα: «Τὸ Κράτος καὶ ἡ ἱατρικὴ ἐπιστήμη εἰς τὴν σύγχρονον κοινωνίαν».

Δὲν εἶναι ἀνάγκη, εἶπε, νὰ ἐπιμεινόμεν σήμερον ἐπὶ μιᾶς πραγματικότητος, τῆς ὁποίας ἡ ἐπανάληψις ἀποτελεῖ αὐτολογίαν, ὅτι ζῶμεν εἰς μίαν ἐπαναστατικὴν ἐποχὴν.

Εἰς τὸν ἐπαναστατημένον σήμερον κόσμον κυριαρχεῖ μία μεγάλη ἀλήθεια, ἀνθρωπίνῃ καὶ χριστιανικῇ: ἡ ἀλληλεγγύη, ἡ ὁποία ἐνώνει τοὺς ἀνθρώπους μεταξὺ τῶν ἐνώπιον τοῦ ἀγαθοῦ καὶ τοῦ κακοῦ. Ὁ ἄνθρωπος ἔχει δικαιώματα ἐπὶ τῆς ὑγείας, ἡ ὁποία εἶναι ἡ κορωνὴ τοῦ δικαιώματος τῆς ζωῆς. Ἀλλὰ πῶς πρέπει νὰ κατανοηθῇ τὸ δικαίωμα αὐτὸ τῆς ὑγείας; Ὁσμέραι ἀποκτάται ἡ συνειδήσις τῆς ἀνάγκης τῆς κοινωνικότητος. Καὶ τοῦτο διότι ἡ περίοδος ἡ ἀτομιστικὴ τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης καὶ τοῦ Κράτους, ὀριστικῶς ἔχει φθάσει εἰς τὸ τέρας της. Ποία ὅμως εἶναι ἡ ἔννοια τῆς κοινωνικῆς ἀντιμετώπισεως ἐν σχέσει μὲ τὴν ἱατρικὴν εἰς τὰς διαφόρους χώρας τοῦ κόσμου; Ἀντιλήψεις πεπλανημέναι καὶ ἰδέαι συγκεχυμέναι κυκλοφοροῦν, λόγῳ τῆς συγκρούσεως μεταξὺ τῆς ἐλευθέρως καὶ τῆς κοινωνικοποιηθείσης (socialisée) ἱατρικῆς. Ὁ κόμβος τοῦ ἀληθοῦς προβλήματος ἔγκειται εἰς τὴν σπουδὴν τῆς ἐφαρμογῆς καὶ τῆς προσαρμογῆς τῆς ἱατρικῆς πρὸς τὰς τεχνικὰς καὶ κοινωνικὰς ἀπαιτήσεις τοῦ παρόντος, χωρὶς προσβολὴν τῶν αἰώνιων ἀξιών αἱ ὁποῖα χαρακτηρίζουν τὴν ἀνθρωπίνην ἱατρικὴν. Ὀλόκληρος ἡ ἀνθρωπίνῃ ἱατρικῇ

ὀφείλει νὰ εἶναι προσωπικὴ ἱατρικὴ, δηλαδή μία ἱατρικὴ ἡ ὁποία πραγματοποιεῖ τὸ πλήρες ἀγαθὸν τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνθρώπου, ἀποτελουμένης ἐκ σώματος καὶ ψυχῆς.

Ἡ ἱατρικὴ τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, θὰ εἶναι ἀκόμη κοινωνικὴ, τόσοσιν κοινωνικὴ ὅσον καὶ προσωπικὴ κοινωνικὴ εἰς τὸ πνεῦμα ποῦ θὰ τὴν διέτῃ, κοινωνικὴ εἰς τὴν λειτουργίαν της, κοινωνικὴ εἰς τὴν ἐφαρμογὴν της.

Ἡ ἱατρικὴ ἀπαιτεῖ μίαν ὁργάνωσιν ἱατροκοινωνικὴν καὶ τὴν ἐπέμβασιν τοῦ συνόλου, ἀντιπροσωπευομένου ὑπὸ τοῦ Κράτους. Τὸ Κράτος εἶναι τὸ ὄργανον καὶ ὁ ἀντιπρόσωπος τοῦ κοινῶ ἀγαθοῦ τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος, δὲν εἶναι ὁμως παντοδύναμον ἔχει τὰ ὅριά του. Ποία ὅμως εἶναι τὰ δικαιώματα καὶ τὰ καθήκοντα τοῦ Κράτους ἐν σχέσει πρὸς τὴν πλήρη ὑγείαν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος; Τὸ Κράτος ἔχει τὸ δικαίωμα καὶ τὸ καθήκον νὰ ἐπιληρθῇ, νὰ φροντίσῃ, διὰ τὴν ὑγείαν τῶν πολιτῶν, ἀλλὰ ἡ ἐπέμβασίς του δὲν πρέπει νὰ λαμβάνῃ τὴν μορφήν τῆς κρατικοποιήσεως τῆς ἱατρικῆς, διότι αὐτὴ καταργεῖ τὴν ἐλευθερίαν τοῦ ἀνθρώπου, τόσοσιν τοῦ ἀρρώστου, ὅσον καὶ τοῦ ἱατροῦ.

Ἐὰν ἡ ἱατρικὴ καταλήξῃ εἰς τὴν κρατικοποίησιν, θὰ καταπέσῃ εἰς τὸν ἐξευτελισμὸν καὶ θὰ προσβάλλῃ τὸ κοινὸν ἀγαθόν. Οἱ προεστώμενοι τῶν συναφῶν ὑπηρεσιῶν καὶ οἱ ἱατροὶ πρέπει νὰ παύσουν νὰ εἶναι φιλόδοξοι καὶ νὰ μάθουν νὰ θυσιαζοῦν τὸν ἀτομικισμὸν τῶν. Οἱ Χριστιανοὶ ὅμως ἱατροὶ ὀφείλουν νὰ καταβάλλουν ὅλας τὰς προσπάθειας τῶν διὰ τὴν οἰκοδόμησιν μιᾶς ἱατρικῆς συμμόρφου πρὸς τὴν χριστιανικὴν περὶ ἀνθρώπου καὶ κοινωνίας ἀντιλήψιν. Μία τοιαύτη ἱατρικὴ θὰ φέρῃ τὴν συμπληρίωσιν τῶν ἀνθρωπίνων ἀξιών πρὸς τὰς προόδους τὰς τεχνικὰς καὶ κοινωνικὰς τῶν σημερινῶν καιρῶν.

Κοινωνικοποίησις ἄνευ τῆς κρατικοποιήσεως, ἱατρικὸς ὁμанизμὸς ἄνευ ἀτομικισμοῦ, ἰδοῦ ἡ δυσχερὴς ἰσορροπία, τὴν ὁποίαν ὀφείλουν νὰ προσπαθήσουν νὰ πραγματοποιήσουν.

Ὁ καθηγητὴς De Blond ἐκ Καναδά ἡ-

σκολήθη κατόπιν λεπτομερῶς μὲ τὸ κοινωνικὸν πρόβλημα καὶ τὴν δυνατότητα τῆς συνεργασίας τοῦ ἱατροῦ ὑπὲρ νομοθεσίας κοινωνιστικῆς. Ἡ ὑγεία τοῦ λαοῦ, ὡς εἶπε, ἀποτελεῖ τὸν κυριώτερον σκοπὸν τῆς δημοσίας εὐημερίας καὶ ἡ συνεργασία τοῦ ἱατροῦ ὑπὸ τὸν τύπον τὸν ὁποῖον ἐδημιούργησε ἡ κοινωνιστικὴ νομοθεσία, κατέστη πλέον ἀπολύτως ἀναγκαία. Ἀλλὰ ἡ ὕλιστικὴ ἀντίληψις τῆς ζωῆς νομοθετεῖ μέτρα προσβάλλοντα τὴν πραγματικὴν περὶ ἀνθρώπου ἀντίληψιν, τὴν χριστιανικὴν ἀντίληψιν. Ἐκ τούτου σοβαραὶ συγκρούσεις τῆς συνειδήσεως προκύπτουν διὰ τὸν ἱατρὸν ὅστις ἔχει τὴν ὀρθὴν ἀντίληψιν περὶ τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος καὶ ὁμῶς ζῆ ὑπὸ νόμους ὕλιστικούς.

Αἱ ἀνθρώπινοι ἐλευθερία, ἡ ἀκεραιότης καὶ ἡ ἀξιοπρέπεια τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος μειοῦνται αἰσθητῶς ἐκ τούτου καὶ ὁ χριστιανὸς ἱατρὸς ὀφείλει νὰ υπερασπίσῃ τὰς ἀντιλήψεις του. Εἰς αὐτὸν ὁμῶς ἀνήκει ἡ τιμὴ καὶ τὸ δικαίωμα νὰ λάβῃ ἀξιοπρεπῆ στάσιν, ὑποστηρίζων τὸ φυσικὸν δικαίωμα τοῦ ἀνθρώπου ὡς προσωπικότητος καὶ μὲ τὰς ἀρχάς του νὰ ἐπιδράσῃ διὰ νὰ γίνοντι νόμοι κοινωνικοῦ χαρακτῆρος πρὸς προστασίαν τῆς ὑγείας αὐτῆς.

Ὁ καθηγητὴς João Porto, παρουσιάζει εἰς τὴν εἰσήγησίν του τρία μέρη, διακρινόμενα ἀλλήλων ἀλλ' ἁρμονικῶς συνδεδεμένα. Εἰς τὸ ἐν μελετᾷ τὸ πρόβλημα εἰς τὰς φιλοσοφικὰς, κοινωνιολογικὰς καὶ χριστιανικὰς ρίζας του, ὑποστηρίζων, ὡς καὶ οἱ προηγουμένοι ὁμιληταί, τὴν ἀνάγκην μιᾶς ἱατρικῆς τῆς προσωπικότητος, ἡ ὁποία ἀντιμετωπίζει ὀλόκληρον τὸν ἄνθρωπον. Εἰς τὸ δευτερον μέρος ἀναλύει τὰς ἀντιλήψεις τῶν Πορτογάλλων ἱατρῶν ἐπ' αὐτοῦ καὶ τέλος προτείνει μέτρα πρὸς προστασίαν τοῦ ἀνθρώπου-ἄρρώστου, διὰ τὴν ἐξασφάλισιν τῆς ἀσκήσεως τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης μετὰ τοῦ ὀφειλομένου πρὸς αὐτὴν σεβασμοῦ.

Ἡ εἰσήγησις τοῦ ἱατροῦ William Pemberton ἐξ Ἑλλάδος εἶχεν ὡς θέμα τὴν ἐθνικοποίησιν τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης. Μετ' ἀπολύτου ἀντικειμενικότητος ἐξήτασε τὸ

πρόβλημα τοῦτο ὅπως παρουσιάζεται σημερινὸν εἰς τὴν πατρίδα του κατόπιν τοῦ τελευταίου νόμου, πὺ ἐτέθη εἰς ἐφαρμογὴν ἀπὸ τοῦ Ἀπριλίου τοῦ 1948.

Κατ' αὐτὸν τὸ Κράτος καθίσταται κυρίαρχον ὄλων τῶν νοσοκομείων τῆς χώρας. Οἱ ἱατροὶ ἀμειβόνται ἐν μέρει δι' εἰδικῆς ἀμοιβῆς, ἐν μέρει ἀναλόγως τοῦ ἀριθμοῦ τῶν ἀρρώστων τοὺς ὁποίους ἐξετάζουν. Οἱ ἱατροὶ συμφωνοῦν ὅτι ὁ νόμος προστατεῖται ὄλους τοὺς πολίτας ἀλλὰ φοβούνται ὅτι ἡ ἐθνικοποίησις θὰ ὀδηγήσῃ εἰς καταρροίσεις σημειωθείσας ἄλλοτε καὶ ἐν Γερμανίᾳ.

Ἡ ἱατρικὴ τάξις ἐπιθυμεῖ ὅπως εἶναι σεβαστὸν τὸ δικαίωμα τοῦ ἀρρώστου ἐπὶ τῆς ἐκλογῆς τοῦ ἱατροῦ του καὶ ὅπως προστατεῖται ἀπολύτως τὸ ἱατρικὸν ἀπόρητον. Οἱ Χριστιανοὶ ἱατροὶ ἀντιτίθενται εἰς τὸν νόμον αὐτόν, ὁ ὁποῖος καταρρίπτει τὴν ἀξιοπρέπειαν τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος καὶ ὀδηγεῖ εἰς τὴν χρησιμοποίησιν τῶν ἀνθρώπων ὡς πειραματοζώων ἢ δοκιμαστικῶν σωλῆνων διὰ πειράματα.

Ὁ καθηγητὴς Luigi Gedda, ἐξ Ἑλλάδος, εἰς τὴν εἰσήγησίν του ὑπενημιίζει ὅτι ἡ ἀτομικὴ ἀφ' ἐνὸς καὶ ἡ καθ' ὁμάδας ἀφ' ἑτέρου ἱατρικὴ δὲν πρέπει νὰ θεωροῦνται ὡς ἀντιτιθέμεναι, ἀλλὰ ὡς συμπληροῦσαι ἀλλήλας. Μεταξὺ τῆς μιᾶς καὶ τῆς ἄλλης συναντᾷ κανεὶς πάντοτε τὴν ἀνθρωπίνην προσωπικότητα. Συγκεκριμένη καὶ ζῶσα συνάντησις ὀργάνων καὶ πνεύματος. Ἡ ἀτομικὴ ἢ ἡ καθ' ὁμάδας ἱατρικὴ δὲν πρέπει νὰ λείψῃ ἀπὸ τοῦ νὰ εἶναι πάντοτε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς προσωπικότητος τοῦ ἀνθρώπου.

Ἄτομικὴ ἱατρική—ὁ ὁσος δευκνεί ὅτι ὁ ἱατρὸς ὀφείλει νὰ ἀσχολῆται μὲ τὴν ψυχοφυσικὴν ὄντοτητα τοῦ ἀρρώστου εἰς ὅλας του τὰς ἀπόψεις—ὁμαδική, συλλογικὴ ἱατρική, δὲν σημαίνει ἱατρικὴν κατὰ μάζας, ἐξαφάνισιν τῆς ἀνθρωπίνης ὄντοτητος ἐπ' ὀφελείᾳ τοῦ ἀριθμοῦ, κρατικοποίησιν τοῦ ἱατρικοῦ λειτουργήματος, διότι τότε θὰ ἀτετέλει τὴν ἀντίθεσιν τῆς προσωπικῆς ἱατρικῆς.

Ἡ ἀσκησις τῆς ἱατρικῆς καθ' ὁμάδας πρέπει νὰ σημαίνη τὴν ὀφελείαν ὄλων ἀπὸ τὰς ἱατρικὰς προόδους ἀνεξαρτήτως

οικονομικῆς ἢ κοινωνικῆς θέσεως, εἰς τρόπον ὥστε νὰ δύνανται ὅλοι νὰ ἐπιωφελοῦνται τῶν προφυλακτικῶν καὶ θεραπευτικῶν μέσων καὶ νὰ θεωρῆται καθεὶς ὡς ὄντοτις μὲ τὴν προσωπικότητά του.

Πρὸς ἐπιστέγασιν τῶν εἰσηγήσεων ἐπὶ τοῦ κεντρικοῦ θέματος, ὁ καθηγητὴς Valero de Simon, ἐξ Ἰσπανίας, παρουσίασε μίαν ἐνδιαφέρουσαν μελέτην ἐπὶ τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς δράσεως τῶν Χριστιανῶν ἱατρῶν. Δι' αὐτῆς καταφαίνεται τὸ εὐρὸν πεδῖον δράσεως τῶν Χριστιανῶν ἱατρῶν ὅλων τοῦ κόσμου μέσα εἰς τοὺς δυσκόλους καιροὺς τοῦ διερχόμεθα.

Τὰς εἰσηγήσεις ἐπικολούθησαν πλείοι ἀνακοινώσεις ἐπὶ τῆς ἱατρικῆς τῆς προσωπικότητος. Ὅλοι οἱ ὁμιλήσαντες ἐτόνισαν τὴν ἀνάγκην τῆς θεμελιώσεως τῆς ἱατρικῆς ἐπιστήμης ἐπὶ τῶν βάσεων αἱ ὁποῖαι ἀντιμετωπίζουν τὴν ὀλοκληρωμένην ἀντίληψιν τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου ἢ ὅποια συμπίπτει μὲ τὴν περὶ αὐτοῦ χριστιανικὴν ἀντίληψιν.

Τὴν τελευταίαν δὲ ἡμέραν συνῆλθον καὶ κατέληξαν εἰς ἀποφάσεις τὰς ὁποίας διέτυπον εἰς τὸ ἀκόλουθον μῆνυμα.

Οἱ ἱατροί, οἱ συμμετασχόντες εἰς τὸ III διεθνὲς συνέδριον τῆς Λισσαβῶνος θεωροῦντες ὅτι ἡ ἱατρικὴ ἐπιστήμη ἐξελίσσειται πρὸς μίαν ἱατρικὴν ρυθμιζομένην διὰ νόμων (collectivisée ou socialisée) ἐκφράζουν τὰς κάτωθι εὐχάς:

1) Ὅπως τὰ δικαιώματα τῆς ἀνθρώ-

πίνης προσωπικότητος παραμείνουν σεβαστά.

2) Ὅπως τὸ ἐπαγγελματικὸν ἀπόρρητον διατηρηθῆ εἰς ὅλας τὰς περιπτώσεις.

3) Ὅπως ἡ ἐλευθέρᾳ ἐκλογῇ τοῦ ἱατροῦ παρὰ τοῦ ἀρρώστου παραμείνη σεβαστή.

4) Ὅπως ἡ ιδιότης τοῦ οἰκογενειακοῦ ἱατροῦ ἀναγνωρισθῆ καὶ προστατευθῆ ὑπὸ τοῦ Κράτους καὶ ὅπως ὁυτός ἀποτελῆ τὸν ἱατρικὸν σύμβουλον τῆς οἰκογενείας.

5) Ὅπως οἱ νόμοι οἱ ρυθμιζόντες τὴν ἄσκησιν τοῦ ἱατρικοῦ λειτουργήματος σεβῶνται ἐπίσης τὴν προσωπικότητα τοῦ ἱατροῦ.

Ὅλοι ἐπίσης συνεφώνησαν ὅτι οἱ Χριστιανοὶ ἱατροὶ ἔχοντες εὐρὸν πεδῖον ὑψηλῆς δράσεως, πρῶτον διὰ τοῦ παραδείγματός των, τῆς ζωῆς των, ζωῆς χριστιανικῶς ὀλοκληρωμένης, τόσον ἰδιωτικῶς ὅσον καὶ κοινωνικῶς, ἰσχυροὶ διὰ τῆς πίστεως καὶ μὲ κίνητρον τὴν ἀγάπην, ἠνωμένοι θὰ δυνηθοῦν νὰ ἐπιδράσουν καὶ νὰ ἐπηρεάσουν τὸ περιβάλλον των, ἐφαρμόζοντες τὴν ἱατρικὴν τῆς προσωπικότητος.

Αἱ ἐργασίαι τοῦ συνεδρίου τούτου προπαρασκευάσαν τὸ ἔδαφος διὰ τὸ IV διεθνὲς ἱατρικὸν συνέδριον τῆς Ρώμης μὲ κύριον θέμα:

«Ἡ ἀνθρωπίνῃ προσωπικότητι καὶ ἡ ἱατρικῇ ἐπιστήμῃ» (La personne humaine du point de vue medical).

Α. Ε. ΧΑΡΟΚΟΠΟΣ

ΜΙΚΡΟ ΑΝΑΣΤΑΣΙΜΟ

Δὲν εἶχαμε λαμπάδες ἀναστάσιμες,
οὐδὲ γλυκὸ χαμόγελο στὰ χεῖλῃ.
Εἴτανε τόσο ἀδειανὰ τὰ χέρια μας,
τὰ χεῖλῃ μας γλομὰ σὰ χαμομήλι.

Νῶχαμε βάλει κὰν τὰ κυριακάτικα!
Εἴμασταν μὲ τὰ καθημερινὰ μας...
ἄχ μὲ τίς καθημερινὲς τίς ἔγνοιες μας,
μὲ τίς ἀρρώστιες, μὲ τὰ βιάσάνά μας.

Εἴμασταν... κ' ὅμως ἦρθε κ' ἀναστήθηκε
Ἐκεῖνος ποὺ τὸν εἶχαμε ξεχάσει.
Ναί, τόσο πιά παράξενη Ἀνάσταση
δὲν εἶχαμε ὡς τὰ σήμερα γιορτάσει.

Πῶς γίνηκε!... Πῶς γίνηκε δὲν ξέρουμε,
κ' ἄς εἶναι τόσες ὥρες περασμένες.
Δὲν εἶχαμε λαμπάδες ἀναστάσιμες...
μὰ εἶχαμε καρδιὲς βρασανισμένες.

ΙΩΣΗΦ ΚΥΠΡΙΑΝΟΣ

ΜΠΑΛΛΑΝΤΑ ΤΟΥ ΚΑΛΟΥ ΣΥΝΤΡΟΦΟΥ

(Τὴν εἶπε ὁ Σίμων ὁ Ζηλωτὴς λίγη ὥρα ὕστερα ἀπὸ τὴν Σταύρωση)

Θαρροῦν, τάχα, οἱ παπάδες πὼς τὸν χάσαμε
Τὸν σύντροφο τὸν ἀκριβό μας στὸ σταυρό,
Ποῦ ἀγάπες του ἦταν, οἱ καρaboκύρηδες,
Τὰ καΐκια καὶ τὸ πέλαο τ' ἀνοιχτό;

Σὰν ἦρθαν μὲ τὸν ὄγλο νὰ τὸν πιάσουνε,
Τὸ χαμογέλιο του ἦτανε γλυκό,
«Πρῶτα ν' ἀφήστε αὐτούς» εἶπε, ὁ Κα-
[λός μας Σύντροφος,
«Κείνος, ποῦ ἴσως σὰς ἔφταιξε, εἰμαι ἐγώ».

Κι' ὅταν ἔξω μᾶς εἶδε ἀπὸ τὶς λόγγες τους,
Ξεσπῶντας σ' ἓνα γέλιο εἰρωνικό,
Τοὺς εἶπε: «Γιατί τότες δὲν μὲ πιάνατε
Ποῦ ἀκούγατε στὴν πόλη ὅτι γυρνῶ;»

Γιὰ τὴ θυσία του ἤπιαμε τ' ἀγνὸ κρασί
Τὸ κόκκινο, στὸ δεῖπνο τὸ στερνό,
Δὲν ἦταν ἀγριωπός, στεγνὸς προφήτης, ὁ
[Ἄγαπημένος Σύντροφος
Μ' ἄνθρωπος σὰν καὶ μᾶς, ἦταν, θαρρῶ.

Τὸν ἔχω δεῖ νὰ διώχνει ἀνθρωπομάζωμα
Γυρνώντας τὸ φραγγέλιο του τὸ τρομερό,
Τότες ποῦχανε στήσει τὸ λιμέρι τους
Ληστὲς καὶ τοκογλύφοι, στὸ Ναό.

Δὲν θὰ τὸν πιάσουν σὲ βιβλίο κανένα τους
Κι' ἄς τῷγραφῆσαν μὲ πνεῦμα πονηρό.
Δὲν ἦταν ποντικὸς παπύρων, ὄχι, ὁ Ἄγα-
[πημένος Σύντροφος
Μ' ἀγάπαγε τὸ πέλαο τ' ἀνοιχτό.

Ἄν τὸ θαρροῦν πὼς ἔστησαν παγίδα, στὸν
[Καλό μας τὸν Σύντροφο,
Εἶναι ἄμυαλοι, γιατί εἶναι ψέμα αὐτό.
«Θὰ πάω στὴ γιορτή», εἶπε ὁ Καλός μας
[Σύντροφος,
«Ξέροντας πὼς πηγαίνω στὸ σταυρό».

«Μὲ εἶδατε νὰ γιαιτρεύω τὸν ἀνήμερο,
Κι' ἄλλοτες ν' ἀνασταίνω τὸ νεκρό,
Τώρα θὰ δεῖτε ἀπ' ὅλα τὸ τρανότερο:
Πῶς ὁ γενναῖος πεθαίνει στὸ σταυρό».

Ἦτανε γιὸς Θεοῦ, ὁ Καλός μας Σύντροφος,
Κι' ἤθελε νὰ τὸν νοιώθουμε ἀδελφό.
Τὸν εἶδα νὰ ἡμερώνει ὄγλους ἀμέτρητους,
Τὸν εἶδα καρφωμένο στὸ σταυρό.

Δὲν φώναξε ὅταν τὰ καρφιά τοῦ μπήγανε
Κι' ἀνάθρουζε τὸ αἷμα του τὸ ζεστό.
Τὰ νέφη στὰ πυρὰ τὰ οὐράνια οὐρλιάζανε
Μ' αὐτὸς κράταε τὸ χεῖλι του σφιχτό.

Τὸν εἶδα νὰ μαγεῖει ὄγλους ἀμέτρητους
Στῆς Γαλιλαίας τοὺς λόφους, πλαί του ἐγώ,
Κυττώντας τους μὲ τὰ σταχτιά τὰ μάτια
[του, διαβαίνοντας
Ἄνάμεσά τους, πρᾶος, μὲ βῆμα ἀργό.

Σὰν τ' ἀνεμοδαρμένο ἦτανε πέλαγος
Ποῦ δὲν κρατάει στὸ κύμα του καράβια
[καὶ πᾶν γυαλό-γυαλό,
Σὰν τῆς Γενησαρετ ἦταν τὴ θάλασσα
Ποῦ ἡμέρευε μ' ἓναν του λόγο ἀπλό.

Δάσκαλος τῶν ἀνθρώπων ὁ Καλός μας
[Σύντροφος
Ποῦ ἀγάπησε τὸ πέλαο τ' ἀνοιχτό,
Ἄν τὸ θαρροῦν πὼς σκότωσαν τὸν Καλό
[μας τὸν Σύντροφο,
Εἶναι ἄμυαλοι, γιατί εἶναι ψέμα αὐτό.

Τὸν εἶδα νὰ τρώει μέλι ἀπ' τὴν κερήθρα
Τώρα ποῦ τὸν καρφῶναν στὸ σταυρό.

EZRA POUND

Μετάφρ. Ἄντ. Ζαχαροπούλου.

Η ΚΥΡΙΑ ΤΟΥ 452

Τρεις και μισή μετά τὸ μεσημέρι. Ὁ γυαλιστερός διάδρομος τοῦ νοσοκομείου—μιά σειρά παράθυρα ἀριστερά, μιὰ σειρά πόρτες ἀριθμημένες δεξιά—εἶναι ἔρημος. Περνᾷ ἀπὸ τὰ παράθυρα ὁ ἥλιος καὶ στρώνει αἰσιόδοξα φωτεινὰ τετράγωνα ἐπάνω στὸ κερωμένο δάπεδο. Ἀπὸ τὸ βάθος ἔρχεται πατώντας ἀδύρουθα καὶ γοργὰ μὲ τὰ λαστιχένια γοβάκια τῆς μιᾶς μικρῆς νοσοκόμης. Καθὼς περνᾷ μέσα ἀπὸ τὰ φωτεινὰ τετράγωνα τοῦ ἡλίου, ἀνάβουν καὶ σβύνουν στὴν κατάσταση κολλαρισμένη ποδιά τῆς, ἀναλαμπές τοῦ ἡλίου. Ἐξῶ ἀπὸ τὸ δωμάτιο 452 στάθηκε ἡ ἀδελφὴ καὶ ἀνοίγει προσεκτικὰ τὴν μεγάλη πόρτα.

Μὲ τὴν πλάτη ἀκουμπισμένη στὰ στήθια μαξιλάρια, στὸ μοναδικὸ κρεβάτι τοῦ δωματίου, ἡ κυρία ποὺ θὰ ἐγχειρηθῆ αὖριο καπνίζει ἓνα σιγαρέττο σκεπτικῆ, μὲ τὸ κεφάλι ἐλαφρὰ γερμένο πρὸς τὰ πίσω.

Ἡ νοσοκόμος ἐπλησίασε τὴν ἄρρωστη καὶ τῆς γάιδεψε ἀπαλὰ τὰ μαλλιά. Ἐπειτα τὴν κύτταξε μὲ ἀγάπη καὶ τῆς λέει:

—Θὰ κάμειτε αὖριο τὴν ἐγχείρησι... Καὶ θὰ πᾶτε θανασία. Εἶναι κι' αὐτὸ μιὰ δοκιμασία... Δὲν λέω... Ἀλλὰ ὁ Θεὸς βρῖσκεται πάντα κοντὰ μας στὶς δοκιμασίες. Δὲν εἶναι ἔτσι;

Ἡ ἄρρωστη ἐκράτησε τὸ τσιγάρο μετέωρο καὶ γύρισε τὸ κεφάλι ἀπότομα πρὸς τὸ μέρος τῆς ἀδελφῆς.

—Δεσποινίς, δὲν φοβάμαι τίποτε...

Καὶ σὲ λίγο πρόσθεσε:

—Οὔτε καὶ τὰ πιστεύω ἄλλωστε αὐτὰ ποὺ μοῦ λέτε!

Τὸ κορίτσι δὲν περιέμενε αὐτὴ τὴν ὑπόδοχή.

—Ἄ, νὰ μὲ συγχωρήτε... Ἀλλά... Προσπάθησε νὰ συνεχίσῃ.

—Ξέρω, ξέρω, τί θὰ μοῦ ἀπαντήσετε, εἶπε νευρικὰ ἡ ἄρρωστη. Σέβομαι τὴν ἀυταπάρνησί σας καὶ τὶς πεπονηθείς σας ἀλλὰ σὰς δηλώνω καθαρὰ ὅτι ἀδιαφορῶ γιὰ ὅλα αὐτὰ! Μὴ προσπαθήσετε νὰ μὲ

κάνετε νά, πῶς τὸ λέτε σεῖς... χριστιανί. Καὶ γιὰ νὰ ξέρετε, σὰς πρόλαβε μιὰ ἀνηψία μου, φοιτήτρια... Καὶ ἀπέτυχε φυσικά!

Τὰ εἶπε ὅλα αὐτὰ γρήγορα καὶ στὴ σειρά, σὰν νὰ εἶχε ἐτοιμάσει μέσα τῆς αὐτὴ τὴν ἀπάντησι.

Ἡ μικρὴ ἀδελφὴ ἐσήκωσε ἀπὸ τὸ κομοδίνο δυὸ ἄδεια ποτήρια καὶ ἄρχισε νὰ συγυρίζει τὸ δωμάτιο.

—Ἀδελφὴ! Ξαναφώνησε ἡ ἄρρωστη σὲ λίγο.

...Μπορεῖτε νὰ πάρετε καὶ αὐτό! Δὲν μοῦ χρειάζεται...

Καὶ σηκώνοντας τὸ χεῖρι πάνω ἀπὸ τὸ κεφάλι τῆς, στὸν τοῖχο, ἄγγιξε μὲ τὴν ἄκρη τῶν δακτύλων μιὰ μικρὴ εἰκονίτσα.

—Ἄν χρειασθῆ νὰ μὲ κηδεύσετε, μετὰ τὴν ἐγχείρησι, μπορεῖτε νὰ τὸ βάλετε στὰ σταυρωμένα χέρια μου, νὰ τὸ φιλήσῃ ἡ εὐσεβὴς ἀνηψία μου... Πρόσθεσε γελώντας. Δὲν φαντάζομαι ὅμως τὰ πράγματα νὰ ἔχουν τόσο τραγικὴ ἔκβασι! Διάθε... Μὲ συγχωρεῖτε ἀδελφὴ τί πῆγα νὰ πῶ (ἐσταύρωσε τάχα τὸ στόμα τῆς) δὲν ἔχω δὰ καὶ τίποτα σοβαρὸ. Μιὰ ἀπαντιοῦν ἐν ψυχρῷ. Πφ! Δέκα λεπτῶν ὑπόθεσις!

Ἡ ἀδελφὴ δὲν ξαναμίλησε. Ἐσκυψε, ἐσήκωσε ἀπὸ κάτω δυὸ-τρία περιοδικὰ ποὺ εἶχαν πέσει ἀπὸ τὸ κρεβάτι, διώρθωσε τὰ λουλούδια στὸ βάζο τους ἐπάνω στὸ τραπέζι καὶ ἔφυγε ἀπὸ τὸ δωμάτιο.

—Παράξενος ἄνθρωπος... Ἴσως φοβᾶται περισσότερο ἀπ' ὅ,τι θέλει νὰ φαίνεται, ψιθύρισε μόνῃ τῆς ἡ ἀδελφὴ.

Τὴν ἐπομένη. Στὸ χειρουργεῖο ἐτοιμάζονται γιὰ τὶς ἐγχειρήσεις. Ἀπὸ τὴ μεγάλη βορεινὴ τζαμαρία μπαίνει ἄπλετο φῶς. Λαχανιασμένη ἀπὸ τὸ κυνήγημα μιᾶς μνίγας ποὺ ἔδωσε σημεῖα ζωῆς μέσα στὸ χειρουργεῖο—φοβερός ἐχθρός—ἄφησε ἡ ἀρχινοσοκόμος τὴν τρόμπα τοῦ ἐντομοκτόνου στὴν ἄκρη καὶ ρίχνει μιὰ τελευταία

προσεκτικὴ ματιὰ γύρω της.

Πάντοτε κάτι θὰ βρεθῆ τὴν τελευταία ὥρα... Ἀλλὰ τὰ ἐργαλεῖα εἶναι ὅλα ἔτοιμα, τὰ κουτιά μὲ τίς γάζες, οἱ ἐνέσεις, τὰ «νεφροειδῆ». Εὐτυχῶς!

Οἱ βοηθοὶ μπαίνουν ἕνας-ἕνας, σοβαροὶ μὲ τίς λευκὲς μακρονὲς μπλουζὲς καὶ τὰ σκουφάκια τους. Φοροῦν τὰ λεπτὰ λαστιχένια γάντια καὶ περιμένουν τὸν χειρουργό. Μπήκε καὶ αὐτὸς καὶ ἐτοιμάζεται χωρὶς νὰ μιλά.

Στὸ χειρουργικὸ τραπέζι, ἔτοιμη ἡ κυρία τοῦ 452. Τὴν δένουν καλά. Τώρα ἐτοιμάζονται γιὰ τὴν νάρκωσι. Ἡ ὥρα τῆς ἐγχειρήσεως πλησιάζει...

Αἰφνης μιὰ ὑστερική κραυγὴ ἀντήχησε μέσα στὴν ἡσυχία τοῦ χειρουργείου.

—Λύστε με! Λύστε με σὰς λέω ἀδελφή!...

Ὁ χειρουργὸς γυρισμένος στὸ πλάϊ ἔσπρωχνε τὰ λαστιχένια γάντια του νὰ φθάσουν στὶς ρίζες τῶν δακτύλων του. Ἄκουσε τὴ φωνὴ καὶ ἔστρεψε ἀτότομα ξαφνιασμένος.

—Τί συμβαίνει;

—Πέστε γιὰτὸ νὰ μὲ λύσουν! Δὲν μπορῶ νὰ κάμω σήμερα τὴν ἐγχειρήσι. Ἄδύνατον! Λύστε με... Τοὺς παρακαλεῖ ὁ λους ἀγοιμένη, ἐνῶ τὰ μάτια της ἔχουν δακρύσει.

—Καλά, καλά... Ἀλλὰ γιατί;

Τὴν ρώτησαν καὶ ἐπλησίασαν περίεργοι.

—Ἐλάτε δὰ κυρία μου, εἰτε ὁ χειρουργός, ντροπῆ. Φοβηθήκατε;

Ἐν τῷ μεταξὺ ἡ ἀρχινοσοκόμος, σφίγγοντας τὰ χεῖλη μὲ ἀπορία, ἄρχισε νὰ τὴν λύνει. Ἐκείνη ἐλευθέρωσε τὸ χέρι της ἀ-

πὸ τὰ λουριά, ἀνακάθισε καὶ ἔδειξε μὲ τρόμο στὸν ἀπέναντι τοῖχο.

—Δὲν βλέπετε γιὰτὸ;

Οἱ ἄλλοι ἐγύρισαν πρὸς τὴν κατεύθυνσι πού ἔδειχνε. Δὲν εἶδαν τίποτε τὸ ἔκτακτο. Καὶ ἐκύτταξαν μὲ συμπάθεια τὴν ἀρρωστη καὶ οἱ τρεῖς γιαιτροὶ μὲ τὴν ἴδια ἰδέα, ὅτι ἐπρόκειτο γιὰ μιὰ ψυχοπαθῆ πού ἔδλεπεν ὁράματα.

—Ἐκεῖ, ἐκεῖ... Ἐπιμένει ἡ ἀρρωστη. Στὸ ἡμερολόγιο!

Ἀπέναντί της ἕνας μεγάλος ἡμεροδεικτὴς σημειώνει τὴν ἡμερομηνία μὲ μεγάλο κόκκινο ἀριθμό:

«Παρασκευὴ 13 Ἰανουαρίου...».

—Δὲν μπορῶ κατ' οὐδένα τρόπο νὰ κάνω τέτοια μέρα ἐγχειρήσι!

Καὶ ἡ κυρία τοῦ 452, κατέβηκε ἀπὸ τὸ σιδερένιο τραπέζι, καὶ ἐβάδισε ἀποφασιστικὰ πρὸς τὴν ἔξοδο τοῦ χειρουργείου...

Τὸ περιστατικὸ αὐτὸ ἔκανε, φυσικὰ, τὸ γυρο τοῦ νοσοκομείου. Καὶ τὸ μεσημέρι ἔφθασε εἰς τὸ ἐστιατόριο τῶν ἀδελφῶν. Ἐκεῖ, ἡ μικρὴ νοσοκόμος πού τὴν προηγούμενη εἶχε ἀποπειραθῆ νὰ πῆ δυὸ λόγια πίστεως στὴν κυρία τοῦ 452 τὸ ἔμαθε ἀπὸ τὴν διπλανή της. Ἐγέλασε τόσο πολὺ πού κόντεψε νὰ πιγῆ καθὼς ἔπαιρνε τὴ σοῦπα της.

—Δὲν εἶναι τρελλή, ἀπάντησε ἔπειτα στὰ σχόλια τῶν συναδέλφων της.

...Ἐπάχει ἀράγε ἀνθρωπος πού νὰ μὴν πιστεῦθαι σὲ κάτι; Κι' εἰταν δὲν δέχεται τὴ σωστὴ πίστι, θὰ πιστεῦθαι στίς...

—Μαρία, μοῦ δίνεις τὴν ἀλατιέρα;

ΝΕΟΙ ΠΟΥ ΓΡΑΦΟΥΝ

ΤΙ ΑΝΤΑΠΟΔΩΣΩ ΣΟΙ ΚΥΡΙΕ :

Μέ πῆρας σάν πατέρας ἀπ' τὸ χέρι
μιά μέρα ποῦταν γύρω σκοτεινά.
'Ο ἦλ ος δὲν γαλεῖος. Μὰ εὐτ' ἀστῆρι
στὴ γῆ δὲν σκόρπισε λάμψη καρδιά.

Δὲν ξέρω τί θεροῦσα τὸτ' ἀλλήθεια
σάν σ' ἔναιρο θυμῆμαι φοβερό
ἔνοιωθα πληξῆ, φόβο μέσ' στὰ στήθεα.
Πῶς μὲ πληγώνουν τώρα! Δὲν μπορῶ...

Καί σ' ἀκολούθησα στὰ σκοτεινά θυμῆμαι
γιατί μοῦ φάνηκες ἀλήθεια, τί καλός!
Δὲν σέ ρωτοῦσα «Κύριε, ποῦ πᾶμε;»
Σὺν νᾶσαιον πάντα φίλος κι' ἀβελφός.

Καί μ' ἔφερες σὲ κήπους ἀνθισμένους,
σὲ χῆρες παραλείπεις ἁμορφιάς,
σὲ τόπους ἀπὸ Φῶς πλημμυρισμένους
στὸν τόπο τῆς ἀτέλειωτης Χαρᾶς.

Γαλήνη, ἁμορτιά παντοῦ σκορπιέται
χαρὰ, τραγῶδι, φόβος, πνοὴ ζῆσης.
Τ' ἀηθόνι μὲ τὸ σπῖνο ξεγελιέται
καί φάλλει ὡς τὴν ὥρα τῆς Αἰῆδας.

Κι ἡ νύχτα ποῦ σάν ἔρθει τὰ σκεπάζει
μὲ τὸ βελούδο της ἀργὰ ἀπαλά,
πλειότερη ἁμορφιάς γαλήνη στάζει
στὰ δένδρα, στὰ λουλούδια, στὰ πουλιά.

Πῶς νὰ Σοῦ ψάλλω ἀγνά καλὴ Πιτέρα
τί λόγια εὐχαριστίας νὰ Σοῦ πῶ;
Δὲν φτάνει εὐτ' ἡ νύχτα εὐτ' ἡ μέρα
γιὰ νὰ Σέ θυμῶ μ' ἀτέλειωτο σκοπὸ.

Καί τί ν' ἀνταποδώσω στὴ στοργή Σου
ἀνήμπορο ἕνα πλάσμα Σου ἐγώ;
Κυτάζω μαγεμένη ἐδῶ τῆ γῆ Σου
κι αἰγίαστα 'Εσὲ θεολογῶ.

Πατέρα μου, ἡ ψυχὴ μου εἶναι γεμάτη
ἀπ' τῆς 'Α ἀπὸς τὸ θερμὸ παλιό.
Δὲν ἔχω νὰ Σοῦ δώσω ἄλλο. Νάτη
ἡ φτωχὴ καρδιά μου πάνω σὲ Βωμό.

N. KAZANTZI

ΠΡΟΣΦΟΡΑ...

Δέξου τὴν Κύριε αὐτὴ
τὴν προσφορὰ μου.
Πᾶς, στὴ δίνω ὀλιγοκλήτη
τὴν τρυφερὴ καρδιά μου.
Κάνε δλόδρωση ν' ἀνήθῃ
στὰ γάρφαρα νερά Σου...
Μέσα μου ἀναψα καυτὸς
ὁ ἅγιος πόθος...
μέσα ἀπὸ δάκρυα χαρᾶς
πατάγεται σιμὰ Σου...

Θ' ΑΝΑΣΤΗΘΟΥΜΕ

Βαρὺς ὁ κλῆρος ποῦ γιὰ μᾶς ἔλαχε
χωρὶς ἀνάσα σηκώνουμε στοὺς ὤμους
τὴν τύχη δλόκληρης τῆς γῆς
κορμιά βαρυνισμένα
σκόφτουσιν καί πάντα...
ἀδιάκοπα διαδελνουν, στὴν κορυφὴ
ποῦ θὰ στηθῆ ἀπλὸς σταυρός.
καί πάνω θὰ σταυρωθῶν, θὰ σμιλετοῦν φυγές.
Θὰ λαξευτοῦν, ὠραία ἀγάλματα ποῦ ὡς
τώρα ξέφυγαν ἀπὸ τὰ χέρια τοῦ λαξευτῆ, κι
μὲ τέτοιον πόνο τὰ κύταζε ποῦ ἔχχαναν [αὐτὸς
λευκότη κι ἁμορφιά καί ἁρμονία...]

Ναί Κύριε, ὅπως καί Σὺ
ταπεινωμένοι, πονεμένοι
μὲ τὸν ἰσθῶ νὰ τρέχῃ ἀπ' τὴν ἀγωνία
αἰματωμένος...
Θὲ σταυρωθῶμε!
Μὰ ὅπως καί Σὺ Χριστέ μας
Θ' ἀναστηθῶμε!

ΣΟΥΖΑΝΑ ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΞΑΝΑΓΥΡΙΣΟ

Θὰ μὲ περιμένεις προφές,
καί' ἀπ' τὴν ἱεὶς τὴν ἱτιά,
τὴν ἱστορία τὴν παλιὰ,
νὰ συνεχίσῃς.

Θὰ περιμένῃς, Κύριε,
μὲ περισσὴ λαχτάρα,
ἴσως ἐτούτῃ τῆ βραδυά,
μέσ' ἀπ' τοῦ κήπου τὰ κλαδιά,
νὰ ξεπροβάλλω.

Θὰ περιμένῃς νὰ Σοῦ πῶ,
ταλαίπωρος ἐγώ,
πῶς νὰ Σέ θῶ,
τί νὰ Σ' ὁμολογήσω.

*Ὡ, ναί, θυμῆθηκα, Χριστέ
κείνη τὴν ἱστορία,
τὴν ἱστορία τὴν παλιὰ,
ποδλεγες κείνη τῆ βραδυά
μὲ μάτια θαρραμένα.

Κύριε, δῶσ' μου δύναμη,
κοντὰ Σου γιὰ νὰ γέρω
σάν τὴν γυναῖκα ποδχουσε,
στ' ἅγια τὰ πόδια Σου τὸ μῆρο.

KIMON GALANHS

Κι εἶναι τριαντάφυλλο ἡ ψυχὴ
Καί Σὺ εἶσαι ἡ θροῦσά της!
Κι εἶναι ἡ καρδιά μου γιορτινὴ
Καί Σὺ εἶσαι ἡ χαρὰ της...

N. ΦΩΤΕΙΝΟΣ

ΑΣ ΑΝΑΛΑΒΩΜΕΝ ΤΗΝ ΕΠΙΘΕΣΙΝ ΕΙΣ ΤΟΝ ΨΥΧΡΟΝ ΠΟΛΕΜΟΝ

Παραθέτομεν κατωτέρω άρθρον, τὸ ὁποῖον ἔχει γραφῆ ἀπὸ τὸν κ. Donald Stone καὶ τὴν σύζυγόν του καὶ ἀδημοσιεύθη εἰς τὸ περιοδικὸν «The Messenger» τοῦ Φεβρουαρίου 1950. Τὸ ἄρθρον ἀναφέρεται εἰς τὴν ἀνάγκην νὰ λάβουν καὶ οἱ χριστιανοὶ πρωτοβουλίαν καὶ μάλιστα «ἐπίθεσιν» πνευματικὴν, διὰ ν' ἀποκρουσθῇ ἡ φ. ἐσρὰ ἀπειλὴ κατὰ τοῦ πολιτισμοῦ μας ποῦ λέγεται «ψυχρὸς πόλεμος». Μὲ βάσιν τὴν χριστιανικὴν ἀντιληψιν περὶ τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος καὶ τῆς κοινωνίας («τὴν δημοκρατίαν» εἰς τὴν ἀληθινὴν ἔννοιαν τοῦ Θεοῦ) οἱ συγγραφεῖς ἐξετάζουν τί θὰ ἦδινάτο ἡ ἐκκλησία τῶν (ἡ μεθ' ἑαυτῆς μητροπολιτικῆ ἐκκλησία) νὰ ἐπιτύχῃ διὰ τὴν νίκην τοῦ πολιτισμοῦ. Ἐς σημειωθῆ ὅτι ὁ κ. Donald Stone εἶναι ἐκ τῶν ἀφοσιωμένων ἐργατῶν τῆς προσπάθειας τοῦ χριστιανικοῦ πολιτισμοῦ καὶ κατέχει ἐξέχουσαν ὄντως θέσιν εἰς τὴν Διευθύνειν τοῦ σχεδίου Marshall (Διευθυντὴς τῆς Ε. C. A.).

Βλέπομεν νὰ γράφουν πολλοὶ διὰ τὸν «ψυχρὸν πόλεμον». Ἀλλὰ ἡμεῖς ὡς μέλη τῆς Ἐκκλησίας μετέχομεν εἰς αὐτὸν ἢ μήπως ἕνας τέτοιος πόλεμος εἶναι κάτι τὸ ὁποῖον θὰ ἔπρεπε νὰ ἀφίσωμεν νὰ τὸ ἀντιμετωπίσῃ ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον τὸ Ὑπουργεῖον Ἐξωτερικῶν ;

Τί εἶναι αὐτὸς ὁ ψυχρὸς πόλεμος καὶ ποῖος τὸν κερδίζει; Γνωρίζομεν ὅτι ἡ Ρωσία ἐπιδιώκει νὰ κυριαρχήσῃ εἰς τὸν κόσμον. Τὴν παρηκολουθήσομεν νὰ προσθέτῃ τὴν μίαν χώραν μετὰ τὴν ἄλλην εἰς τὸν σκοπὸν τῆς. Ἡ δὲ ἀπώλεια τῆς Κίνας ἀπὸ τὴν παράταξίν μας εἶναι ἡ πρόσφατος ἀπόδειξις ὅτι δὲν πολιτευόμεθα ὀρθῶς.

Εἰς τὴν παράταξίν μας προσφέρουν ὀλίγην δύναμιν αἱ μὴ ἀνεπτυγμένα, καί, εἰς μερικὰς περιπτώσεις μὴ δημοκρατικά, κοινωνία τῆς Λατινικῆς Ἀμερικῆς. Ἡ χετραφέτησις τῶν Ἰνδιῶν, τῆς Ἰνδονησίας, καὶ ἄλλων ὑποτελῶν ἄλλοτε περιοχῶν ἐνῶ διὰ τὴν δημοκρατικὴν ἰδέαν εἶναι ἕνα κέρδος, ἐξασθενεῖ οὐχ ἤτιον τὴν σταθεροποιούσαν ἐπίδρασιν τῆς Βρετανίας καὶ ἄλλων δυτικῶν δυνάμεων. Μόνον εἰς τὴν Εὐρώπῃν ἔπου τὸ σχέδιον Marshall ἔφερε ἐλπίδας καὶ νέαν ἐνότητα, κατορθώθη νὰ συκρατηθῇ τὸ μέτωπον τοῦ κομμουνισμοῦ.

Ὁ ψυχρὸς πόλεμος εἶναι ἀγὼν διὰ τὴν διάνοιαν καὶ τὴν καρδίαν τοῦ λαοῦ. Εἶναι μία παγκόσμιος μάχη σχεδιασμένη μετὰ τὸν ἐκείνων, ἀφ' ἑνός, ποῦ πιστεύουν εἰς τὴν ἰερότητα τῆς ἀνθρωπίνης προσωπικότητος νὰ ἀναγνωρίζῃ τὰς ὑψίστας δυνατότητας

τὰς ὁποίας ὁ Θεὸς προώρισε δι' αὐτὴν καὶ εἰς τὴν ἀγάπην ὡς τὴν βάσιν δι' ἑλίας τὰς ἀνθρωπίνους σχέσεις. Καὶ ἀφ' ἑτέρου ἐκείνων οἱ ὁποῖοι ἐξαίρουν τὸ ὕλιστικὸν καθεστῶς καὶ υἱοθετοῦν οἰονδήποτε μέσον ἤθελον εὖρει ἐπιφελέας, ὁσονδήποτε δόλιον καὶ καταστρεπτικόν, διὰ νὰ ἐπιτύχουν ἀνθρωπίνους σκοποὺς. Εἶναι μέρος τοῦ πρωταγωνίου ἀγῶνος μετὰ τὴν δημοκρατίας καὶ δικτατορίας, ἐλευθερίας καὶ δουλείας, δικαιοσύνης καὶ κακίας. Ἡ σύγκρουσις εὐρίσκειται τόσον μέσα εἰς τὰς χώρας ἔσον καὶ μετὰ τῶν χωρῶν ἢ μπορεῖ νὰ ἐκδηλωθῇ ὅπουδήποτε δύο ἢ περισσότερα πρόσωπα ἀντιμετωπίζουσι, τὸ ἐν τὸ ἄλλο. Ὁ ψυχρὸς πόλεμος συνίσταται εἰς ἰδεολογικὰς μάχας τόσον παγκοσμίως ὅσον καὶ τοπικῆς μόνον ἐκτάσεως.

Ὁ λόγος διὰ τὸν ὁποῖον δὲν ἀντιμετωπίζομεν μὲ τὸν τρόπον ποῦ θὰ ἔπρεπε τὸν ψυχρὸν πόλεμον εἶναι ὅτι πολλοὶ ἀπὸ ἡμᾶς εἴμεθα τόσον αὐτάρεσκοι, ὥστε δὲν ἠμποροῦμεν νὰ ἐννοήσωμεν κἂν ὅτι πρόκειται διὰ μίαν μάχην καὶ τόσον πολὺ ἀδίδακτοι ὡς πρὸς τὴν πίστιν τοῦ ἀντιπάλου ὥστε δὲν ξεύρομεν κἂν πῶς νὰ χρησιμοποιήσωμεν τὰ καλύτερά μας ὄπλα.

Ἔως τώρα, εἰς τὴν ἀνθρωπίνην ἱστορίαν, πυρῆνες ἐλευθέρων ἀνθρώπων ἐπέζησαν μολοντί πολλοὶ ἄνθρωποι εὐρίσκοντο εἰς κατάστασιν δουλείας ἢ δουλοπαροικίας. Μὲ τὴν ἀνάπτυξιν τῶν ὄπλων ὁμαδικῆς καταστροφῆς καὶ τὴν τεχνικὴν ποῦ χρησιμοποιεῖται διὰ τὴν μόλυνσιν καὶ τὴν διαφθορὰν τῶν ἐθνῶν, εἶναι τώρα σο-

δαρὸν ζήτημα κατὰ πόσον ὁ πολιτισμὸς ἤμπορεῖ νὰ ἐξακολουθήσῃ ἐφ' ὅσον θὰ ὑφίστανται πυρῆνες ὀλοκλήρωσιμος ὅπουδῆποτε. Τὰ ὅπλα αὐτὰ εἰς τὰς χεῖρας μίας μικρᾶς μειονοψηφίας ἤμποροῦν γρήγορα νὰ καταστρέψουν μίαν εἰρηνοφιλον πλειονοψηφίαν μέσα εἰς μίαν χώραν ἢ καὶ ἔξω ἀπὸ αὐτήν.

Τὸ συμπέρασμα λοιπὸν εἶναι πρόδηλον. Ἡ πρέπει νὰ προσηλυτίσωμεν τὰς ἀπειλητικὰς δυνάμεις τῆς σήμερον—αἱ ὁποῖαι δὲν περιορίζονται πλέον εἰς πυρῆνας—εἰς μίαν δημοκρατικὴν ἀντίληψιν τῆς ζωῆς, ἢ νὰ συνδιαλλαγῶμεν μετὰ τὴν ἰδέαν νὰ παραδώσωμεν τὴν ἐλευθερίαν μας, τὴν χώραν μας, τὰς ἐστίαις μας. Ἡ Χριστιανισμὸς εἶναι μέσα εἰς τὸν ψυχρὸν πόλεμον.

Ὅπως, ὀρθῶς, ἀπήντησε κάποιος: Εἰς τὴν πραγματικότητα, ἡ σύγκρουσις Ἡνωμένων Πολιτειῶν καὶ Σοβιετικῆς Ἐνώσεως, δὲν ἀρχίζει ἀρὰ γε ἀπὸ σᾶς καὶ ἐμένα καὶ τὰ πρόσωπα μετὰ τὰ ὁποῖα δὲν ταιριάζομε;

Οἱ μικροπρεπεῖς ἀγῶνες μετὰ ἐλατήρια ταπεινῆς φιλαρχίας καὶ κακίας, δὲν εἶναι, λοιπὸν, τὰ αἷτια ποῦ ὠδήγησαν εἰς τὴν κατάπτωσιν τῆς κινεζικῆς κυβερνήσεως; Καὶ ἡ ἀνικανότης τὴν ὁποίαν δείχνουν μερικὰ εὐρωπαϊκὰ ἔθνη δὲν εἶναι πανομοιότυπον ἐγωιστικῆς καὶ ὑπερηφάνου ἀπειθήσεως τοῦ καθενὸς ἀπὸ ἡμᾶς νὰ ἐκπληρώνεται χωρὶς ἀναβολὴν κάθε μας ἐπιθυμία;

Τὸ γεγονός ἐστὶν οἱ ἡγέται, ἀνώτεροι ἢ κατώτεροι, εἰς ὅλον τὸν κόσμον, ἀπασχολοῦνται ἐγωιστικῶς διὰ τὸν ἑαυτὸν των, δὲν ἔχει τὴν ρίζαν του εἰς τὴν κοινὴν ἀπασχόλησιν μας διὰ μεγαλύτερα καὶ καλύτερα σπῆματα, αὐτοκίνητα, φορέματα, ἀνετον ζῶν;

Ἡ ἐλκυστικότης τῆς κομμουνιστικῆς διδασκαλίας δὲν ἐνισχύεται ἀπὸ τὴν οικονομικὴν ἐκμετάλλευσιν καὶ δὲν ἔχει ὡς βοήθημα τὴν δυσπιστίαν, ὅπουδῆποτε συναντᾶται; Ἐν ἀπερίσκεπτον μεταχειρίσιν ἐκείνου ποῦ ὑπηρετεῖ, τὴν μικροπρεπῆ τυραννίαν τοῦ ἐπόπτου ἢ τὴν αἰσχροκερδῆ ἀγορὰν γῆς εἰς θέσιν ὅπου προβλέπεται ὅτι θὰ ἀνοιχθῇ γειτονικὸς δρόμος.

Βεβαίως ἡ πολιτικὴ καὶ οἰκονομικὴ

διαφθορὰ εἰς τὸ ἐσωτερικόν καὶ τὸ ἐξωτερικόν, ἔχει τὴν πηγὴν τῆς εἰς τὴν ἰδίαν ἀδυναμίαν ἢ ὁποῖα μᾶς κάμνει νὰ δεχώμεθα λιποβαρῆ προϊόντα ἢ νὰ καταφεύγωμεν εἰς ἀπάτην εἰς ἐξετάσεις ἢ τὰ εἰσιτήρια τῶν λεωφορείων κλπ. Ἡ μάχη εἰς τὸν ψυχρὸν πόλεμον δὲν ἀπαιτεῖ νὰ ἀναχαιτισθῇ σταθερῶς ἢ ἔκτασις τῆς ἰδικῆς μας διαφθορᾶς;

Ἐξέχουσα προσωπικότης ἀπὸ τὴν Γερμανίαν παρετήρησεν ὅτι ἀφοῦ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ ἐξοδευώμεν περὶ τὰ ὀκτὼ δισεκατομμύρια δολλάρια κατ' ἔτος εἰς οἰνοπνευματώδη ποτὰ ἢ ἀντιστοίχους ποσότητας εἰς κωνὸν καὶ καλλυντικὰ θὰ ἔπρεπε νὰ εἴμεθα εἰς θέσιν νὰ δώσωμεν βοήθειαν εἰς τὴν χριστιανικὴν ἡγεσίαν ποῦ θέλει νὰ ἐργασθῇ διὰ τὰ ἰδεώδη τῆς χριστιανικῆς δημοκρατίας εἰς τὴν Γερμανίαν. Διατί λοιπὸν, τόσο ὀλίγοι ἐνδιαφέρονται νὰ βοηθήσουν; Μήπως διότι δὲν ἀντιλαμβάνομεθα τὴν εὐθύνην μας διὰ τὸν ψυχρὸν πόλεμον;

Ὅπως μᾶς συνιστᾷ ὁ Ἀπόστολος Παῦλος: «Ἄρα οὖν ἕκαστος ἡμῶν περὶ ἑαυτοῦ λόγον δώσει τῷ Θεῷ. Μηκέτι οὖν ἀλλήλους κρίνωμεν, ἀλλὰ τοῦτο κρίνατε μᾶλλον, τὸ μὴ τιθεῖναι πρόσκομμα τῷ ἀδελφῷ ἢ σκάνδαλον».

Πῶς, λοιπὸν, ἤμποροῦμεν νὰ ἀναλάβωμεν τὴν ἐπίθεσιν εἰς τὸν ψυχρὸν πόλεμον;

Πρῶτον, πρέπει νὰ ἀναγνωρίσωμεν ὅτι, τὸ νὰ εἴμεθα «κατὰ» τοῦ κομμουνισμοῦ, δὲν ἀρκεῖ διὰ νὰ ἀπομακρύνωμεν τὴν ἀδικίαν καὶ τὸ κακόν. Δὲν ἤμποροῦμεν νὰ κτυπήσωμεν κάτι, μετὰ τὸ τίποτε. Ἐὰν δὲν κάμωμεν ἐμφανεστέραν τὴν χριστιανικὴν δημοκρατικὴν ἀντίληψιν καὶ τὸν χριστιανικὸν τρόπον ζωῆς, καὶ δὲν δεῖξωμεν ὅτι ὁ χριστιανικὸς αὐτὸς κανὼν ἔχει περισσοτέραν δυναμικότητα καὶ ἐδεργετικώτερα ἀποτελέσματα διὰ τὸν ἀνθρώπον περισσότερον ἀπὸ κάθε τι τὸ ὅποιον οἱ κομμουνισταὶ τοῦ ἐξωτερικοῦ ἢ οἱ ὀλισθαὶ τοῦ ἐσωτερικοῦ ἤμποροῦν νὰ προσφέρουν, ἢ δυσκολία δὲν προέρχεται ἀπὸ τὸν Θεὸν ἀλλὰ ἀπὸ τὰ ὄργανά Του.

Δεύτερον, ὀφείλομεν νὰ ἐννοήσωμεν τὴν ἀληθῆ φύσιν τῆς δημοκρατικῆς ἀντιλήψεως τῆς ζωῆς. Ἐὰν ἕνας Ἰνδονήσιος καταστη-

ματάρχης ἢ ἕνας Ἰταλὸς τεχνίτης, εἰς τοὺς ὁποίους εἶχον γεννηθῆ ὑπόνοιαι διὰ τὰς προθέσεις μας, μᾶς ἠρώτα πῶς ἐννοοῦμεν τὴν δημοκρατικὴν αὐτὴν θεώρησιν τῆς ζωῆς καὶ κατὰ τί διαφέρει αὕτη ἀπὸ τὴν σοβιετικὴν «λαϊκὴν δημοκρατίαν» τί θὰ τοῦ ἐλέγουμεν; Θὰ ἠμπορούσαμεν νὰ ἐξηγήσωμεν τὴν δημοκρατικὴν μας πίστιν μὲ ἀπλοῦς ὄρους πού θὰ ἐδίδαν εἰς τὸν ἄλλον νὰ καταλάβῃ ἀμέσως τὸ νόημα τῆς ἀμοιβαίας κατανοήσεως καὶ τῶν κοινῶν ἐπιδιώξεων δι' ὅλην τὴν ἀνθρωπότητα; Ἐκάμαμεν τὴν δοκιμὴν αὐτὴν μὲ ἑκατοντάδας Ἀμερικανῶν, ἐκ τῶν ὁποίων ἐλάχιστοι ἦσαν εἰς θέσιν νὰ δώσουν μίαν πειστικὴν ἀπάντησιν. Τείνομεν νὰ θεωρήσωμεν ἔτι ἡ οὐσία εἶναι τὸ πολιτικὸν καὶ κεφαλαιοκρατικὸν μας σύστημα μᾶλλον παρὰ ἡ κοσμοθεωρικὴ συνέπης ἐφαρμογὴ τῶν δημοκρατικῶν ἀρχῶν.

Τρίτον, ἡ καλύτερα μας ἀπάντησις πρὸς τοὺς ἐχθροὺς τῆς δημοκρατικῆς αὐτῆς ἀντιλήψεως εἶναι ἡ ἀποδεικτικὴ ἐμφάνισις τῆς. Ἐὰν προέρχεται ἀπὸ ἀντίληψιν μιᾶς κοινωνίας βασιζομένης εἰς τὴν ἱερότητα τοῦ αἵμου τότε θὰ πρέπη νὰ κατευθύνωμεν ὅλας τὰς ἀνθρωπίνους σχέσεις πρὸς ἕνα πνεῦμα σεβασμοῦ, ἀγάπης καὶ ἀδελφωσύνης. Σχέσεις μεταξύ κατανομῆς καὶ ἐργασίας, Βουλῆς καὶ Ἐκτελεστικοῦ Σώματος, ἐπόπτου καὶ ὑφισταμένου, συζύγου καὶ τῆς γυναικὸς του, ἱερέως καὶ ἐκκλησιασμάτος, διδασκάλου καὶ μαθητοῦ πρέπει νὰ διαμορφωθοῦν ἀπὸ αὐτὰς τὰς πνευματικὰς καὶ ἠθικὰς ἐπιταγὰς. Αὐτὸ εἶναι ἔργον ὄλων μας. Ἡ περισσότερον ἀποτελεσματικὴ — πράγματι συγκινητικὴ — περίπτωση τὴν ὁποίαν ἔχομεν ποτὲ ἶδει εἶναι τὸ ἀναμορφωτικὸν ἔργον τὸ ὅποιον ἐπιτελεῖται εἰς τὴν Ἑλλάδα διὰ 25.000 κομμουνιστὰς καὶ ἄλλα ἀντιδραστικὰ στοιχεῖα πού εἶχον συλληφθῆ ἀπὸ τὸν Ἑλληνικὸν στρατόν. Ὁ Ἕλλην ἐκεῖνος πού εἰργάσθη εἰς τὸ ἔργον αὐτὸ δὲν ἐφήρμοσε μόνον ὑγιεῖς πνευματικὰς καὶ μορφωτικὰς μεθόδους ἀλλὰ ἐπὶ πλέον ἐνεφάνισε μίαν ἀξιόλογον προσωπικὴν διακήρυξιν χριστιανικῆς πίστεως καὶ συμπεριφορᾶς.

Τέταρτον, ἡ ἰσχυροτέρα δύναμις διὰ νὰ μεταβάλῃ τὴν ἀτελεσφόρητον, ἐγωκεντρικὴν, ἀντιδημοκρατικὴν συμπεριφορὰν τοῦ λαοῦ εἶναι ὁ Χριστιανισμός. Οἱ ὕλισται, εἶτε ὡς κομμουνισταί, κεφαλαιοκράται, ἐργατικοὶ ἀρχηγοί, εἶτε ἀπλῶς συνήθεις ἄνθρωποι πού ἀπασχολοῦνται μὲ τὸ νὰ ἀνεβαίνουν καὶ νὰ «χαίρωνται» τὴν ζωὴν, δὲν διαθέτουν τίποτε τὸ ὅποιον νὰ ἠμπορή μὲ τόσην δύναμιν νὰ ἀλλάξῃ τὴν ἀνθρωπίνην φύσιν ἔσον τὸ Ἅγιον Πνεῦμα. Δὲν ἔχουν τίποτε τόσον ἐπαναστατικὸν καὶ ἱκανοποιητικὸν ἔσον ὁ Χριστὸς ὅταν εἶναι θρονιασμένος εἰς τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων. Αὐτὸ πρέπει νὰ ἀποτελῇ τὸ κέντρον τῆς ὑποθέσεώς μας.

Πέμπτον, τὸ κράτος, ἡ κοινωνία, τὸ σχολεῖον, ἡ ἐκκλησία χρειάζονται νὰ ἀφιερῶσουν μακρὰς σκληρὰς ὥρας διὰ νὰ σκεφθοῦν πῶς ἠμποροῦν ν' ἀποκαταστήσουν τὴν ἐπαφὴν μὲ ἄλλας χώρας ἐπάνω εἰς μίαν βᾶσιν δημοκρατικῶν ἀντιλήψεων. Ἐὰν αἱ χιλιάδες τῶν ἀντιπροσώπων τῶν Ἠνωμένων Ἐθνῶν πέραν τῶν ὠκεανῶν ἦσαν δραστήριοι κήρυκες καὶ ζωντανὰ παραδείγματα τοῦ δημοκρατικοῦ τρόπου ζωῆς, ἡ ἀρνήσις, ἡ ὑποψία καὶ ὁ μηδενισμὸς πού τόσον ἐπικρατοῦν παντοῦ θὰ διελύοντο ἐντελῶς. Ἐὰν αἱ ἑκατοντάδες χιλιάδες τῶν Ἀμερικανῶν ἐπιχειρηματιῶν καὶ περιηγητῶν πού πηγαίνουν εἰς τὸ ἐξωτερικόν, ἤσθάνοντο κάποιαν εὐθύνην νὰ διαδώσουν τὸ εὐαγγέλιον τῆς τοιαύτης ἀντιλήψεως τῆς ζωῆς καὶ νὰ μαρτυρήσουν πίστιν εἰς τὸν Ἰησοῦν Χριστόν, θὰ ἔφερον ἀνυπολόγιστα ἀποτελέσματα. Οἱ ἄνθρωποι πεινοῦν διὰ πνευματικὴν τροφήν, ἀλλὰ ἡμεῖς ἀποκρύπτομεν τόσον πολὺ τὴν χριστιανικὴν μας πίστιν, ὥστε οἱ συνάδελφοί μας εἰς τὸ ἐπάγγελμα καὶ τὴν κοινωνικὴν ζωὴν, εἰς τὸ ἐσωτερικόν καὶ τὸ ἐξωτερικόν, δὲν ζεοῦρον κἂν ὅτι πιστεύομεν.

Ἐὰν αἱ ἱκαναὶ ἑκατοντάδες μελῶν τῆς «Μητροπολιτικῆς Ἐκκλησίας», μὲ τὰ ἄφθονα μέσα των, μαζὺ μὲ ἄλλους χριστιανοὺς εἰς ὅλον τὸν κόσμον, κινητοποιηθοῦν, ἐπὶ αὐτῆς τῆς βάσεως πρὸς μίαν κοινὴν ἐπίθεσιν, ὁ ψυχρὸς πόλεμος ἠμπορεῖ νὰ κερδηθῇ.

ΑΠΟΨΕΙΣ

ΕΝΑ ΧΡΕΟΣ ΜΑΣ

Η ΗΜΕΡΑ ΤΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ

Αυτήν τὴν φορὰν τὰ θέματα μὲ τὰ ὁποῖα θὰ ἀσχοληθῆ ἡ στήλη μας, τὰ δίδουν οἱ ἀναγνώσται, ἡ «ἀλληλογραφία», ποὺ ἀποτελεῖ ἓνα τόσοσ πολύτιμον παράγοντα τῆς πνευματικῆς ἐπαφῆς, εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς ὁποίας ἔχουν ταχθῆ καὶ αἱ «Ἀκτίνες».

Καὶ ἀρχίζω ἀμέσως μὲ τὴν ἐπιστολὴν μιᾶς ἀναγνώστριάς, ἀπὸ τὴν Θεσσαλονίκην. Ζητεῖ νὰ ἀσχοληθοῦμε καὶ πάλιν μὲ τὴν προσπάθειαν ποὺ γίνεται διὰ νὰ στηλιτευθῆ τοῦλάχιστον, ἂν δὲν ἐπανορθωθῆ, τὸ φεθερὸν ἔγκλημα ποὺ λέγεται παιδομάζωμα.

Ἡ ἀναγνώστριά μας αὐτὴ ἐφιστᾷ ἰδιαιτέρως τὴν προσοχὴν μας εἰς τὸ ἔργον μιᾶς ομάδος Ἑλληνίδων τῆς Θεσσαλονίκης, ποὺ ἐζήτησε νὰ κάμῃ εἰς τὸ ἑλληνικὸν κοινὸν εὐρύτερα γνωστὸν τὸ περιεχόμενον τῶν θαυμασιῶν πράγματι ραδιοφωνικῶν ἐκπομπῶν τοῦ Πῶλ Λαντάμ, ἀπὸ τὸν ραδιοφωνικὸν σταθμὸν τῆς Γενεύης, σχετικῶς μὲ τὸ παιδομάζωμα. Δὲν εἶναι ἀγνωστος ὁ ὑπέροχος αὐτὸς ἀγὼν, ἀλλὰ ἄς τὸ ὁμολογήσωμεν δὲν τὸν ἐπροσέξαμεν ὅσον ἔπρεπε. Τὸ ὄνομα τοῦ Πῶλ Λαντάμ δὲν μᾶς ἔχει ἐντυπωθῆ μὲ τὴν δύναμιν ποὺ ἤξιζε. Καὶ τὸ Ἔθνος καὶ αἱ μητέρες ἀκόμη, δὲν τοῦ ἐξέφρασαν ὅσον ἔπρεπε τὴν εὐγνωμοσύνην ὄλων μας διὰ τὴν ἱεράν του στραυροφορίαν.

Ἡ σταυροφορία αὐτὴ ἴσως δὲν σταματήσῃ τὸ ἔγκλημα ποὺ λέγεται παιδομάζωμα. Ἀποτελεῖ ὅμως πλῆγμα ἀποφασιστικὸν κατὰ τοῦ ἄλλου, τοῦ ἀκόμη χειροτέρου ἐγκλήματος, ποὺ λέγεται ἀδιαφορία καὶ ἀναληθσία τῆς κοινῆς γνώμης διὰ τὴν νέαν γενιτσαρίαν. Καὶ μέσα εἰς τὴν λαμπρὰν προσπάθειαν ποὺ γίνεται καὶ εἰς τὸν τόπον μας διὰ τὴν ἀφύπνισιν τῆς κοινῆς γνώμης εἰς τὸ ζήτημα αὐτό, πρέπει νὰ λάβῃ ξεχωριστὴν θέσιν ἡ ἀναγνώρισις ἀγωνιστῶν ὅπως ὁ Λαντάμ. Ἐνα μυριόστομο «εὐχαριστῶ» εἶναι μία ἀπάντησις ποὺ τὴν ὀφείλομεν, τὴν ὀφείλει τὸ ἔθνος ὁλόκληρον. Καὶ πρέπει νὰ τὴν δώσωμεν τὴν ἀπάντησιν αὐτήν.

Ἡ ἴδια ἀναγνώστρια, ἐξ ἀφορμῆς τῆς «ἡμέρας τῆς μητέρας» ζητεῖ νὰ γράψωμεν κάτι καὶ διὰ τὴν συμβολὴν τῆς Ἑλληνίδος μητέρας εἰς τοὺς σημερινούς κρισίμους διὰ τὸ ἔθνος μας καιρούς. Ὁρθοτάτη ἢ ἐπιθυμία αὐτῆ. Ἄς ὑπενθυμίσωμεν, ὅτι εἰς εἰδικὸν τεύχος, ἀφιερωμένον εἰς τὴν ἀποστολὴν τῆς γυναικὸς (Ἰανουάριος 1944) αἱ «Ἀκτίνες» ἐξύμνησαν τὸ ἔργον τῆς Ἑλληνίδος μητέρας. Μὲ συγκίνησιν δὲ ἐνθυμοῦμαι τὸ ὠραῖον ἐκεῖνο ποίημα τοῦ Βερίτη μας γιὰ τὴ μάννα. Ποίημα ποὺ εἶναι ὕμνος, ὁ καλύτερος κατὰ τὴν γνώμη μου ὕμνος, τὸν ὁποῖον προσέφερεν ἡ νεώτερα ἑλληνικὴ τέχνη, πρὸς τὴν Ἑλληνίδα μητέρα. Εἶναι ἐξ ἄλλου ἰδιαιτέρως εὐχάριστον, ὅτι τὰ Κατηγορητικὰ Σχολεῖα συνέβαλαν μεγάλως εἰς τὸν ἑορτασμὸν τῆς ἡμέρας τῆς μητέρας.

Τὸ θέμα ὅμως ἔχει κεφαλαϊώδη σπουδαιότητα διὰ τὴν φυλὴν μας. Δι' αὐτὸν τὸν λόγον, ὅτι μὲν ἔγινε ἕως τῶρα διὰ τὴν Ἑλληνίδα μητέρα εἶναι καλὸν καὶ ἐπαινετὸν. Ὅ,τι θὰ γίνῃ ὅμως εἰς τὸ μέλλον πρέπει νὰ εἶναι ἀκόμη πλουσιώτερον εἰς ἐκδηλώσεις καὶ ἀσυγκρίτως ἰσχυρότερον εἰς ἀποτελέσματα. Καὶ πρὸς τοῦτο, διδομένης εὐκαιρίας, πρέπει ἀσφαλῶς νὰ βάλωμεν ὄλοι ὄλας τὰς δυνάμεις μας.

ΑΠΟ ΤΑΣ ΗΝΩΜΕΝΑΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

Ἰδοὺ τώρα ἓνα σημαντικώτατον ὄντως μήνυμα, ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν. Τὰ μέλη τῆς «Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων» καὶ ὄλοι ἐκεῖνοι οἱ ὁποῖοι παρακολουθοῦν τὸ ἔργον τῆς Ἐνώσεως αὐτῆς, θὰ χαροῦν βέβαια ὅλας ἰδιαιτέρως, ἂν λάβουν γνῶσιν τοῦ ὅτι εἰς τὰς Ἠνωμένας Πολιτείας ὑπάρχει—μαζὶ μὲ διαφόρους ἄλλας παρεμφερεῖς—καὶ μία χριστιανικὴ Ἐνωσις μὲ τὰς αὐτὰς μὲν ἀρχὰς ὅπως καὶ ἡ ἰδική μας, εἰδικῶς δὲ προωρισμένη δι' ἐκπροσώπους τῶν θετικῶν ἐπιστημῶν. Ὁ τίτλος τῆς εἶναι «American Scientific Affiliation», ἐτοι-

μάζεται δὲ διὰ τὸ πέμπτον ἐτήσιον συνέδριόν της, τὸ ὅποιον θὰ συνέβη τὸν προσεχῆ Αὐγούστου. Ἐχω ὑπ' ὄψιν μου τὸν κατάλογον τοῦ ἐπιτελείου τῆς ὀργανώσεως αὐτῆς. Περὶ τοὺς ἑκατὸν ἐπιστήμονες—ἐπιστήμονες τοῦ ἐργαστηρίου, ὄντως ὀθλαδῆ ἄνθρωποι τῆς ἐπιστήμης—ἐργάζονται συστηματικῶς διὰ τὴν διάδοσιν τῶν ἀρχῶν αἱ ὁποῖαι ἀποτελοῦν τὴν μοναδικὴν ἀπάντησιν εἰς τὸ ἐρώτημα ἂν ἀξίζη πλέον, ἔτσι πῶς κατηντήσαμεν, νὰ ἀφιερῶνῃ κανεὶς τὰς δυνάμεις του εἰς τὴν καλλιέργειαν τῆς ἐπιστήμης!

“ΚΥΡΙΟΣ ΠΟΙΜΑΙΝΕΙ ΜΕ,,

Ἀναγνώστης καὶ φίλος μας ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν, ὁ αἰδεσ. κ. Ζάννος Γουγούτας, μᾶς γράφει ἐπιστῶν τὴν προσοχὴν ἐπὶ τοῦ ὅτι ὁ ἀείμνηστος πρόεδρος τῶν Ἡνωμένων Πολιτειῶν Οὐίλσον εἶχε τὸν ψαλμὸν «Κύριος ποιμαίνει με καὶ οὐδὲν με ὑστερήσει...» ὡς καθημερινὸν του σχεδὸν μελέτημα. Δι' ἐκείνους πῶς ξέρουν πῶς ἐδημιουργήθη καὶ πῶς ἔλαβε τὰς βάσεις του ὁ δυτικὸς πολιτισμὸς, μία τοιαύτη πληροφορία εἶναι ἐνδιαφέρουσα βεβαίως, ἀλλ' ὄχι ἐκπληκτικὴ προσθήκη εἰς τόσα ἄλλα στοιχεῖα, τὰ ὁποῖα ἔχομεν ἐπὶ τοῦ θέματος αὐτοῦ. Πολλοὶ ὅμως ἀπὸ τοὺς Ἕλληνας δὲν τὰ ξέρουν αὐτά. Καὶ ἔχουν ἀνάγκη νὰ μάθουν, ὅτι ἂν ὑφίσταται ἀκόμη ὁ δυτικὸς πολιτισμὸς καὶ ἂν αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι ὑπάρχουν ὡς πολιτισμένον ἔθνος, καί, εἰς τὸ τέλος τῆς ἀναλύσεως, ἂν ἔχωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν ἀμερικανικὴν βοήθειαν, τοῦτο δὲν ὀφείλεται εἰς τὸ Χόλλυγουντ καὶ τὰ παρόμοια, ἀλλ' εἰς τὴν τεραστίαν ἐπίδρασιν τὴν ὁποῖαν ἤσκησεν ἐπὶ τῶν λαῶν αὐτῶν ἡ καθημερινὴ μελέτη τῆς Ἁγίας Γραφῆς, τὸ πνεῦμα τῆς ὁποίας ἐνέπνευσε καὶ καθωδήγησε τοὺς διαμορφωτὰς τοῦ πολιτισμοῦ αὐτοῦ.

Ἴσως, ὅταν οἱ ἄσχοι τῆς ἀρνήσεως ἤνοιγαν καὶ ἐξαπελύετο ἡ θανατηφόρος ἀπόπνοια τῆς ἀρνήσεως, νὰ ὑπῆρξε εἰς πολλοὺς ἀμφιβολία, ἐὰν τῆς ζωῆς ἢ πνοῆς ἢ τοῦ πνευματικοῦ θανάτου ἢ ἀναθυμιάσεως θὰ ἐπικρατήσῃ. Ἀλλὰ τῶρα δὲν ὑπάρχει πλέον ἡ ἀμφιβολία. Τὸ πνεῦμα θαυματουργεῖ πά-

λιν! Καὶ ἡ Γραφή τονώνει πάντοτε, εἰς τὰς δυσκόλους τῶν στιγμῶν, τοὺς μεγάλους ἀγωνιστὰς τοῦ ἱεροῦ ἀγῶνος διὰ τὴν σωτηρίαν τοῦ πολιτισμοῦ τῆς ἀνθρωπότητος.

ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΠΡΟΣΕΥΧΗ

Ἰδοὺ καὶ ἄλλο γράμμα, ἀπὸ τὰς Ἀθήνας αὐτό. Μᾶς ζητεῖ τὰς ἀπέψεις μας ὡς πρὸς τὴν πρότασιν, αἱ συνεδριάσεις τῶν δικαστηρίων νὰ ἀρχίζουσιν μὲ προσευχὴν. Πόσον εὐγενὴς εἶναι ἡ ριφθεῖσα ἰδέα εἶναι περιττὸν νὰ τὸ ἐξάρωμεν. Τί εὐτύχημα διὰ τὸ Ἔθνος θὰ ἦτο, ἐὰν ὑπῆρχεν εἰς τὸν τόπον μας πνευματικὴ καλλιέργεια τοιαύτη, ὥστε μία ἀπὸ τὰς πνευματικωτέρας ἐκδηλώσεις τῆς κοινωνικῆς συμβιώσεως, ὅπως εἶναι ἡ ἀπονομή τῆς δικαιοσύνης, νὰ ἀρχίζῃ μὲ τὴν πρὸς τὸν οὐρανὸν ἀνάστασιν, αὐτό, βεβαίως δὲν χρειάζεται νὰ λεχθῇ κἄν. Ὅτι πάλιν δὲν θὰ ὑπάρχῃ ὠφέλεια, ἀλλὰ τὸναντίον βλάβη, ἂν ἀντὶ τοιαύτης ἀληθινῆς ἀνατάσεως ἔχωμεν μίαν ἀπλὴν διατύπωσιν, ἐκπληρουμένην κατὰ διαταγὴν ἐν μέσῳ παγερᾶς ἀδιαφορίας, ἴσως δὲ ἐπιδεικτικῆς ἀσεβείας, αὐτὸ θὰ πρέπη ὁ ἐπιστολογράφος μας νὰ τὸ ὁμολογήσῃ.

Ἄς ἐπιτραπῇ λοιπὸν καὶ εἰς ἡμᾶς νὰ ρίψωμεν μίαν ἰδέαν: Κατὰ τινὰ ἀναλογίαν μὲ ἔθιμα ἀγγλικὰ, μήπως θὰ ἠμποροῦσε κατ' ἔτος, μετὰ τὰς δικαστικὰς διακοπὰς, ἡ ἐπανάληψις τῶν συνεδριάσεων τῶν δικαστηρίων νὰ γίνεται μὲ μίαν εἰδικὴν λειτουργίαν ἢ ἄλλην ἀκολουθίαν, εἰς τὸν Μητροπολιτικὸν Ναὸν τῶν Ἀθηναίων; Τὸ δικαστικὸν σῶμα, ἀπὸ τοῦ προέδρου τοῦ Συμβουλίου τῆς Ἐπικρατείας καὶ τοῦ Ἀρείου Πάγου, μέχρι καὶ τῶν εἰρηνοδικῶν, ἀλλὰ καὶ τὸ δικηγορικὸν σῶμα, ἀλλ' ἀκόμη ὁ ὑπουργὸς τῆς Δικαιοσύνης, καθὼς καὶ ἐκπροσώποις τῆς ἀπὸ καθέβρας διδασκαλίας ἀλλὰ καὶ τῆς νεολαίας πῶς σπουδάζει τὰ νομικὰ, νὰ παρηκολούθουν μίαν τοιαύτην τελετὴν, ἢ ὁποῖα θὰ ἐγίνετο μὲ πᾶσαν λαμπρότητα, ἱεραουργούσης τῆς Ἱεραῆς Συνόδου ἐν σώματι! Αὐτὸ θὰ ἠμποροῦσεν ὄντως νὰ πραγματοποιηθῇ, ἀρκεῖ νὰ ὑπάρξῃ κάποια καλὴ θέλησις. Θὰ ἦτο ἓνα πρῶτον βῆμα, τὸ ὅποιον θὰ συνετέλει μεγάλως καὶ εἰς τὴν καλυτέραν λειτουργίαν

τῆς δικαιοσύνης καὶ εἰς τὴν ἐξοψωσιν τοῦ κύρους καὶ τοῦ γοήτρου τῆς.

Καί, ἐδῶ ποῦ τὰ λέμε, θὰ ἦτο ἓνα ἀντίδοτον διὰ τὴν θλιβεράν ἐντύπωσιν ποῦ προζενοῦν τὰ σπασμένα τζάρια καὶ τὰ στραβωμένα καθίσματα τῶν αἰθουσῶν τῶν δικαστηρίων μας!

Ο ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΚΑΡΑΘΕΟΔΩΡΗ

Ἐο διακεκριμένος συνεργάτης καὶ ἀγαπητὸς φίλος τῶν «Ἀκτίνων» κ. Δημ. Κοτσάκης, μᾶς γράφει παραπονούμενος, διότι εἰς τὴν ἐπιστολήν του, ποῦ ἐδημοσιεύθη εἰς τὸ προηγούμενον φύλλον, ὁ ἀείμνηστος Κωνσταντῖνος Καραθεοδωρῆ ἔγινε ἀπὸ τὸν διορθωτὴν «Καραθεοδωρῆς». Λυπούμεθα πολὺ διὰ τὴν ἀπροσεξίαν, ἣ ὅποια ἔκαμε ὥστε μία ἰδιορρυθμία τοῦ ὀνόματος νὰ μῆ εἰς τὸ καλοῦσι τοῦ γενικοῦ κανόνος μὲ τὸν ὅποιον σχηματίζονται τὰ ἑλληνικά ἐπώνυμα. Καὶ ἐπιλαμβανόμεθα τῆς εὐκαιρίας, πάλιν κατόπιν παρακλήσεως τοῦ ἐπιστολογράφου μας, νὰ προσθέσωμεν, ὅτι ὁ ἀείμνηστος ἀνὴρ, μολονὶ ἐξέχουσα μορφή εἰς τὴν παγκόσμιον ἐπιστήμην, ὑπῆρξεν οὐχ ἥττον ἀπὸ τοὺς σπουδαιότερους ἐργάτας διὰ τὴν πνευματικὴν τόνωσιν τῆς ἑλληνικῆς νεολαίας, εἰς τὴν Γερμα-

νίαν καὶ εἰδικώτερα εἰς τὸ Μόναχον.

Καὶ ὁ θάνατος τοῦ Ἑλληνος αὐτοῦ σοφοῦ, ἀπετέλεσεν ἀπώλειαν ὄχι μόνον διὰ τὴν ἐπιστήμην ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν ἐν γένει πνευματικὸν καὶ εἰδικώτερον τὸν χριστιανικὸν ἀγῶνα, ἣ εἰς τὸν ὅποιον συμβολή του ὑπῆρξεν ἀληθῶς ἀνεκτίμητος.

ΤΟ ΤΕΛΕΙΩΤΙΚΟΝ ΚΤΥΠΗΜΑ

Ἐπὶ τῇ εὐκαιρίᾳ, κάτι ἀκόμη προτοῦ νὰ κλείσωμεν. Ὅσοι ἀναγνώσταί μας, εἴτε ἀμέσως εἴτε ἐμμέσως, παρηκολούθησαν τὴν διάλεξιν τοῦ Heisenberg, ποῦ ἔγινεν εἰς τὰς 17 Μαρτίου, θὰ ἐνεθυμήθησαν ὅσα εἶχαν γράψει αἱ «Ἀκτίνες» ἐπὶ τῆς ἀρχῆς τῆς ἀπροσδιοριστίας». Μὲ αὐτὴν δίδεται τὸ τελειωτικὸν πλέον κτύπημα κατὰ τῆς ἀφελοῦς ἐκείνης ἐκδοχῆς ὅτι τὸ σῦμπαν εἶναι ἡ ὕλη... καθ' ἣν στιγμὴν ἢ νεωτέρα ἐπιστήμη διατυπώνει τὴν ἀδυναμίαν τῆς, ὄχι νὰ ἐξηγήσῃ τὸ σῦμπαν μὲ βάσιν τοὺς νόμους τῆς ὕλης, ἀλλὰ νὰ ἀντιληφθῇ καὶ τί εἶναι αὐτὸ ποῦ ὀνομάζομεν ὕλην. Ἐς ἴση λοιπὸν ὁ ἀναγνώστης, ποῦ ἐνδιαφέρεται εἰδικώτερον διὰ τὸ θέμα, τὰ ἄρθρα τῶν «Ἀκτίνων» εἰς τόμους 1938 σελ. 89-95 καὶ ἰδίᾳ 1943 εἰς σελ. 271-272 καὶ 1946 σ. 167-173.

Z. N.

Ἡ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΖΩΗ ΤΟΥ ΜΗΝΟΣ

Ἡ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΘΕΜΕΛΙΩΣΗ

Οἱ θεμέλιοι λίθοι, ποῦ ὁ Βασιλεὺς τῶν Ἑλληνῶν ἔβαλε σὲ διάφορες πόλεις καὶ χωριά τῆς Βορείου Ἑλλάδος, γιὰ νὰ κτισθοῦν Ἐκκλησίαι καὶ σχολεῖα, εἰς ἀποτελοῦν ἀπλῶς τὴν συμβολικὴν θεμελίωσιν ὀριζομένων ἐκκλησιαστικῶν καὶ σχολικῶν κτιρίων. Ἐκφορᾶζον καὶ συμβολίζον συγχρόνως τὰ θεοικα ἰσχυρήματα γιὰ μιὰ πύξ πλαταιὰ καὶ πύξ μεγάλη θεμελίωσιν, τὴν πνευματικὴν θεμελίωσιν τοῦ λαοῦ μας. Νομίζει κανεὶς πὺς οἱ θεμέλιοι λίθοι ὑψώνονται πᾶνω ἀπὸ τὴν ἐρεπισημένη ἐκαίνῃ γῆ σὺν λουκὰ ὄρσοσημα, ποῦ διαγράφον καὶ καθορίζον μὲ ἀσφάλεια τὸν δρόμον γιὰ τὴ νέα πορεία τοῦ ἔθνος μας πρὸς τὴν πνευματικὴν του ἀνοικοδόμησιν.

Ἡ Ἐκκλησία ἀπὸ τῆ μιὰ, τὸ Σχολεῖο ἀπὸ τὴν ἄλλη. Ἡ Χριστιανικὴ πίστις καὶ τὸ Ἑλληνικὸ πνεῦμα. Ἡ ὑψηλότερη καὶ ἀνώτερη σύνθεσις πνευματικῶν πολιτισμῶν, τοῦ Ἑλληνοχριστιανικοῦ πολιτισμοῦ, ποῦ μόνον ἀπάνω σ' αὐτὸν μπορεῖ νὰ στηριχθῇ σταθερὰ καὶ ἀκλόνητα ἡ «καινοεργία Ἑλλάδα».

ἘΝΑ ΔΕΜΑ ΚΙ' ἘΝΑ ΚΑΛΟΪ

Μιὰ Ἀθηναϊκὴ οἰκογένεια, ποῦ εἶχε συμμετάσχη στὸν ἔρανον ὑπὲρ τῶν συμμοριοπλήκτων καὶ πρόσφερε καὶ αὐτὴ τὸ δέμα τῆς, ἔλαβε μιὰν ὄραϊα καὶ συγκινητικὴ ἀπάντησιν ἀπὸ τὴν ἀγνωστὴ οἰκογένεια, ποῦ εἶχε πάρει τὸ δέμα. Ἡ ἀπάντησις ἦταν ἓνα μικρὸ καλῶσι μὲ λίγα αὐγά. Τονίζετις λέξεις «μικρὸ» καὶ «λίγα», γιὰτι αὐτίς ἴσασα, μὲ τὴν περιωρισμένη ποσοτικὴ καὶ ὕλικὴ ἀξία ποῦ ἀκφορᾶζον, μᾶς δίνουσι ἄντονώτερα τὴν πλοῦσια ποιοτικὴ καὶ ἠθικὴ σημασία τοῦ μικροῦ δέμου.

Πόση ψυχὴ εἶχε κουβαληθεῖ ἀπὸ τὸν κακοεχημένο βορρᾶ μέσα στὸ μικρὸ ἐκεῖνο καλῶσι! Πόση συγκίνηση, στοργή, χαρὰ μέσα σ' ἐκεῖνο τὸ ταπεινὸ σπιτίσιο δέμου! Πᾶνω ἀπὸ τὴ μαρτυρικὴ γῆ διασταυρώθησαν ὄχι τὰ δέμα, ἀλλὰ τὰ χέρια τῶν δυὸ οἰκογενειῶν σ' ἓνα θερμὸ χειροσφιγμένο ἀλληλεγγύης καὶ συναδελφώσεως, σ' ἓνα ὑψηλὸ συμβολισμὸ ἀγάπης.

Ο ΝΕΟΣ ΑΚΑΔΗΜΑΪΚΟΣ

Ἡ ἐκλογὴ τοῦ κ. Διονυσίου Κοκκίνου στὴν Τάξη Γραμμάτων καὶ Τεχνῶν τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν εἶναι ἡ δίκαιη ἐπιδράσει μίᾳ σαμῆς, πιστῆς καὶ γόνιμης διηρησίας στὴν πνευματικὴ ζωὴ τοῦ τόπου. Ἀθόρυβος, σοβαρὸς καὶ ἐντιμὸς ἐργάτης τῆς Ἑλληνικῆς Τέχνης, χρησιμοποιεῖς ὡς βασικὴ πηγὴ τῶν ἐμπνεύσεών του τὴν Ἑλληνικὴν ζωὴν καὶ ἀφιέρωση εἶνα μεγάλο μέρος τῆς πνευματικῆς του δραστηριότητος στὴ συγγραφή τῆς ἱστορίας τῆς Ἑλληνικῆς Ἐπαναστάσεως. Καὶ μόνο αὐτὰ τὰ δύο ἦταν ἀρκετὰ νὰ τοῦ ἐξασφαλίσουν τὴν ἔδρα τῆς Ἀκαδημίας.

ΠΝΕΥΜΑ ΚΑΙ ΗΘΟΣ

Ὅτε μᾶς ἐκπληττίζει, ὅτε μᾶς ἐνδιαφέρει ἰδιαιτέρως ἢ πρόσφατη ἀποκάλυψη μίᾳ νέας λογοκλοπῆς στὸν λογοτεχνικὸ καὶ θεατρικὸ τομῆα. Μ' ὅλο ποῦ οἱ ἀλληλοκαταγγελλόμενοι εἶναι νέοι καὶ γι' αὐτὸ ἡ περίπτωση εἶναι πιὸ θλιθερῆ, δὲν ἔχουμε καμμιά διάθεσι ν' ἀσχοληθοῦμε μὲ αὐτὸ καθ' ἑαυτὸ τὸ περιστατικὸν καὶ τὰ πρόσωπά του. Μᾶς ἐνδιαφέρει μόνο ἡ βαθύτερη καὶ γενικώτερη διαπίστωση, ὅτι καί τι σάπιο ὑπάρχει στὴν πνευματικὴ μᾶς ζωὴ, καί τι σάπιο, ποῦ ἔχοντας γιὰ ἀφετηρίαν ἕνα χαλασμένον ἦθος, μελόνει ἀναπόσπασκτα, μοιραία καὶ τὸ πνεῦμα. Πνευματικὴ ζωὴ δὲν θά πῆ ἀπλῶς λογοτεχνικὴ ἢ καλλιτεχνικὴ παραγωγὴ. Θά πῆ πνευματικὴ καὶ ψυχικὴ ἀνάτασι, θά πῆ καθαρὸ ἦθος καὶ φωτεινὸ πνεῦμα σὲ μὴ ταυτοχρόνῳ καὶ ἀδιάσπαστῃ ἐνότητι. Καὶ ὅπως δὲν μπορεί νὰ ὑπάρξῃ γνήσιος πνευματικὸς ἄνθρωπος χωρὶς ἦθος, δὲν μπορεί νὰ ὑπάρξῃ καὶ ἀληθινὴ πνευματικὴ δημιουργία χωρὶς ἠθικὴ.

ΕΝΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΣΩΜΑΤΕΙΟ

Ἐργάζεται τόσο σερνά καὶ ἀθόρυβα, ποῦ τὸ ὄνομά του — Ἀδελφότης Κυριῶν Καλλιθέας «Ἡ Ἀμάρις» — εἶναι ἄγνωστο ἔξω ἀπὸ τὸν στενὸν κύκλο τῆς δράσεώς του. Καὶ εἶναι χαρακτηριστικὸ ὅτι, σὲ μίαν τελευταία συγκέντρωσι, ποῦ εἶχε ὀργανώσει γιὰ νὰ τιμῆσῃ καὶ νὰ ψυχαγωγῆσῃ μ' ἕνα ἐκλεκτὸ ἔθνος καὶ πνευματικὸ πρόγραμμα μίαν ὁμάδα ἠρωϊκῶν τραυματιῶν, ἐκδηλώθηκε ἐκ μέρους τῶν περσειοκοιμένων τὸση ἀγνοία ὡς πρὸς τὸ σωματεῖο καὶ τὴν δράση του, ὥστε ἔγινε ἀνάγκη νὰ δοθεῖν ἀπὸ ἕναν ἐκτιμητὴν του καὶ φίλο του οἱ ἀναγκαῖες ἐξηγήσεις! Καὶ νὰ φαντασθῆ κανεὶς ὅτι τὸ σωματεῖο αὐτὸ ἐργάζεται ἀπὸ χρόνια καὶ ἀναπτύσσει μίαν πλατείαν καὶ ἀποδοτικὴν δράση, ποῦ δὲν εἶναι μόνο φιλανθρωπικὴ μὲ τὴν κοινὴν ἔννοια τῆς λέξεως, ἀλλὰ εὐρύτερα κοινωνικὴ καὶ πνευ-

ματικὴ, ἀποδίδοντας ἴση ἢ καὶ μεγαλύτερη σημασία στὴν ψυχικὴ ἀγαθοεργία παρά στὴν ὀλική. Δίγες λέξεις τιμῆς πρὸς τὸ ἀληθινὰ χριστιανικὸ του ἔργο εἶναι τὸ μικρότερον καθήκον ἀπάναντί του.

Ο ΤΙΜΗΜΕΝΟΣ ΑΝΑΠΗΡΟΣ

Ἀνοξιάτικη λιπαρὰ στὸ πάρκο τοῦ Παδίου τοῦ Ἀρεως. Μία ἐξαίσιος Ἀττικὴ ἡμέρα—χαρὰ Θεοῦ. Τὰ παιδιὰ ἐπαίζαν καὶ γελούσαν, οἱ ἄνθρωποι χαίρονταν εὐχαριστιμένοι τὴν ὁμορφὴ φύση, τὴν καθαρὴν ἀτμόσφαιρα, τὸν ἀπαλὸ ἥλιο.

Ξαφνικά, μίαν θλιθερῆ νότα. Ἐνα καρροτοακί μ' ἕναν ἀνάπυρο στρατιώτη. Καὶ τὰ δύο του πόδια κορμῆνα. Καὶ πίσω νὰ σπρῶχνῃ τὸ καρροτοακί καὶ νὰ τὸ ὀδηγῇ μίαν μαυροντυμένη γυναίκα, ποῦ φαινόταν πὼς ἦταν μητέρα του.

Μία σκοτεινὴ, θλιθερῆ νότα μέσα στὴν ἐξαίσιος μέρα. Καὶ ὅμως. Τρεῖς νέοι—φίλοι του, συνδελφοὶ του ἰσως—ἔτρεξαν κοντὰ του μόλις τὸν εἶδαν καὶ ἄρχισαν νὰ τοῦ κουβεντιάζουν ζωηρά, γέλαστα, χαρούμενα. Καὶ τὴν ἴδια στιγμὴ ἀκούσα ἕνα ἤχηρὸ, ἀνοιχτὸ, ἀγκάρδιο γέλιο ἀπὸ τὸ στόμα τοῦ ἀνάπυρου.

Κοίταξα τὸ πρόσωπό του. Ὅλο φῶς καὶ θέλησι καὶ δύναμη. Καμμιά ἔκφρασι ὀπταγῆς, ἀπελπίσεως. Ἀπὸ τὰ μάτια του, τὸ γέλιο του δὲν ἀναδιδόταν παρά θάρρος καὶ σθένος. Ἐμείνα νὰ τὸν κοιτάζω καὶ νὰ τὸν καμαρώνω. Ποῦ τὸν εἶχα ἐξατίσει; Ὅχι, δὲν μὲν ἦταν ἄγνωστος. Κάπου τὸν εἶχα συναντήσῃ. Καὶ ἔαφνικά τὸν ἀναγνώρισα. Ἦταν ὁ ἀνάπυρος τοῦ Μελίτη. Ὁ τιμημένος ἀνάπυρος, ποῦ εἶχε προσφέρει τὰ δύο του πόδια θεοῖα στὸν ὀπέρχο ἀγῶνα τῆς ἐλευθερίας καὶ τοῦ πνεύματος, καὶ τώρα, «μὲ τὸ κεφάλι γεμάτῳ δάφνης καὶ τῇ συνείδησι ἀναπαυμένη», ὄντισθεται «μὴν Ἑλλάδα ἄξια τέτοιου ἠρωτισμοῦ καὶ τέτοιαις θεοῖαις καὶ τέτοιαις νίκαις», μίαν καινούργια Ἑλλάδα (*).

Ἐμείνα νὰ τὸν κοιτάζω, νὰ τὸν καμαρώνω καὶ ν' ἀκούω τίς μουσικῆς ἐπιταγῆς, ποῦ ἡ ἠρωτικὴ ψυχὴ του ἔξέπεμπε γύρω καὶ παντοῦ μὲ τὴν θαρραλέαν παρουσίαν του, τὴν ἐλπιδοφόρα ματιὰ του, τὸ χαρούμενον γέλιο του. Καὶ ἔαφνικά ἐπένοιας κοντὰ του τὴν μαυροντυμένην γυναίκα νὰ χαμογαλᾷ, φαντάστηκεν — ὄχι δὲν τὸ φαντάστηκεν, ἀλλὰ τὸ ἔνοιωσα βαθιὰ καὶ καθαρά — ὅτι ἡ πνευμένη ἐκαίην Μητέρα ἦταν ἡ ἴδια ἡ Ἑλλάδα, ποῦ ὁ ἠρωτισμὸς καὶ ἡ θέλησι τῶν παιδιῶν τῆς τὴν κάνουν νὰ ὑπερνικᾷ τὸν πόνο, νὰ ξεπερνᾷ τὴν κακουχίαν καὶ νὰ ἀκτινοβολῇ ἀπὸ ἱκανοποίησης καὶ πίστη.

ΜΕΛΗΣ ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

(*) «Ἀκτινες», Δεκέμβριος 1949.

Ο Κόσμος τών Γραμμάτων

ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ

Ἡ Ἀποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου, τὸ βιβλίον τὸ «ἐσφαγισμένον ἀρχαίοις ἐπίτα» εἶναι τὸ πλέον ἄγνωστον εἰς τοὺς πολλοὺς, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῶν μᾶλλον οἰκοδομητικῶν βιβλίων τῆς Καινῆς Διαθήκης.

Τὴν ἐπὶ τῶν πιστῶν οὐδοὴν τοῦ προφητικοῦ τούτου βιβλίου τὴν ἔχει παραλάβῃσι μεγάλως ἡ προσπάθεια πρὸς ἀνεύρεσιν τῆς ἐννοίας διαφόρων ἐπὶ μέρους προφητικῶν ἐξηγητικῶν καὶ ὁ καθορισμὸς χρονολογικῶν καὶ ἄλλων λεπτομερειῶν του. Ἐπίσης ἀπαθάρτυε πολλοὺς εἰς τὴν μελέτην τοῦ βιβλίου τούτου ἡ γνώμη ὅτι εἶναι ἀπαραίτητος προϋπόθεσις διὰ τὴν οὐδοὴν του ἡ γνώσις τῶν ἀνωτέρων λεπτομερειῶν καὶ ἡ διακρίσεισι τῶν προαναγγελλομένων γεγονότων. Διὰ τοῦτο, ὁ καθηγητὴς κ. Π. Μπρατσιώτης, προσφέρει εἰς τὸ ἑλληνικὸν χριστιανικὸν κοινὸν ἀνεκτίμητον διηρησίαν, μὲ τὴν ἐμπειρικοταυμένην ἐκδοσιν τοῦ ἔργου του «Ἡ ἀποκάλυψις τοῦ Ἰωάννου—Κείμενον, εἰσαγωγή, σχόλια καὶ εἰκόνες» (Ἐν Ἀθήναις, 1950).

Ὁ καθηγητὴς κ. Μπρατσιώτης, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν ἐπιστημονικὴν του σταδιοδρομίαν ἐξέκίνησε ἐκ τῶν περὶ τὴν Καινὴν Διαθήκην ἔρευνῶν καὶ τὸ ὅποιοι ἡ ἀγάπη πρὸς τὰ ἱερά κείμενα τούτους κροτοῦς ἔχει προσφέρει μέχρι σήμερον εἰς τὰ θεολογικὰ ἑλληνικὰ γράμματα, ἦτο ὁ μᾶλλον ἐνδεδειγμένως νὰ παραουσίη εἰς τὸ θεολογικὸν ἀλλὰ καὶ τὸ εὐρύτερον ἑλληνικὸν κοινὸν τὴν «προφησίαν» τῆς Νέας Ἐπαγγελίας. Καὶ ἐκείνω τὸ ὅποιο δι' ἄλλους μὲν θὰ ἀπέταίσι: τόλμημα, δι' ἄλλους δὲ ἱερούσιαν, ἦτο δι' αὐτὸν ἓνα χρέος, εἰς τὴν ἐκπλήρωσιν τοῦ ὁποίου κινεῖται μὲ ἐξαιρετικὴν ἀνυσιν καὶ εὐχέρειαν.

Ἐπειτα ἀπὸ διεξοδικῆν εἰσαγωγὴν εἰς τὴν ὁποίαν ἐξετάζονται μὲ βαθύτητα ἀλλὰ καὶ μὲ ἀκρίθειαν ὅλα τὰ σχετικὰ πρὸς τὸ προφητικὸν τοῦτο ἔργον τῆς Καινῆς Διαθήκης ζήτηματα, ἀπὸ τῆς λογοτεχνικῆς μορφῆς καὶ τῆς ἀξίας τῆς Ἀποκαλύψεως μέχρι τῆς ἐπιδράσεώς της ἐπὶ τὴν χριστιανικὴν λαοκρασίαν καὶ τὴν Τέχνην, ἀκολουθεῖ ἡ ἐρμηνεία ἡ ὅποια παρουσιάζει τοῦτο τὸ πρῶτον· χρωματίζει καὶ φωτίζει τὸ κείμενον, ἐνθὺ δὲν περιπλανᾶται εἰς ἀγνοῦς συζητήσεις καὶ ἐπικινδύνους ἀποπειράς ἐφευρέσεως ἰδίων ἐξηγήσεων ἐπὶ τῶν σκοτεινῶν σημείων τῶν καθαρῶς προφητικῶν μερῶν τοῦ βιβλίου.

Ὅρθως δὲ τονίζεται ἐπανειλημμένως ὁ γενικὸς χαρακτὴρ τῆς Ἀποκαλύψεως ὡς βιβλίου παρχυθίας, βιβλίου τὸ ὁποῖον στηρίζει εἰς τὴν πίστιν καὶ τὸ ὅποιον οὐδαμῶς ὁμοιάζει πρὸς

τὴν σύγχρονον ἢ μεταγενεστέραν τῆς Ἀποκαλύψεως Ἰουδαϊκὴν ἢ χριστιανικὴν ἀποκαλυπτικὴν φιλολογίαν, ἢ ὅποια εἶναι γεματὴ ἀπαισιοδοσίαν.

Ἀπὸ τῆς ἀρχῆς, ἦδη ἀπὸ τῶν Ἐπιστολῶν πρὸς τὰς Ἑπτὰ Ἐκκλησίας, μέχρι τῶν τελευταίων λέξεων τοῦ κυρίου κειμένου τῆς προφητείας, πνέει ἓνας ἀνεμὸς πεποιθήσεως εἰς τὸν θρίαμβον τοῦ νικητοῦ τοῦ θανάτου καὶ ἡ εἰκὼν ἡ ὅποια κλείει τὸ ὅλον βιβλίον εἶναι εἰκὼν θριάμβου καὶ νίκης. «Καὶ νῦν οὐκ ἔστιαι ἔτι, καὶ οὐ γρᾶτα λόγγου καὶ φωτός ἡλίου, ὅτι Κύριος ὁ Θεὸς φωτίζει αὐτοὺς καὶ βασιλεύουσιν εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων». Αὐταὶ αἱ λέξεις ἀποτελοῦν τὴν κατακλιθεὶς τῆς Ἀποκαλύψεως, ἐπὶ τὸ κείμενον καὶ τὰς ἐννοίας τῆς ὅποιας μᾶς ἐρελκάζει τὴν προσοχὴν, κατὰ τὴν ἀποκαλυπτικὴν ἡμέραν τὰς ὅποιας διερχόμεθα, ὁ καθηγητὴς κ. Μπρατσιώτης.

I. I. K.

Ἀπὸ τὰ βιβλία τῆς Ἁγίας Γραφῆς, ἐκεῖνα ποῦ μᾶς εἶναι περισσότερο ἄγνωστα εἶναι ὅσα περιέχονται ἐν τῇ Παλαιᾷ Διαθήκῃ. Καὶ ἀπ' αὐτὰ, πάλι, ὀλιγώτερον γνωστὰ εἶναι ἐκεῖνα ποῦ δὲν ἔδιδόνται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἐτοί, καθὲς προσπάθεια γιὰ νὰ γίνουσι κτῆμα οὐ περισσότερο κοινὸν εἰς τὴν κοινότητα τῶν βιβλίων τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης, καὶ μάλιστα ἐκεῖνων ποῦ εἶναι περισσότερο ἄγνωστα, εἶναι κάτι ποῦ κινεῖ τὴν συμπάθειαν καθὲς ἀνθρώπου ποῦ ἐνδιαφέρεται γιὰ τὴν πνευματικὴν τροφοδοσίαν τοῦ λαοῦ μας.

Γι' αὐτὸ, μὲ πολλὴν χαρὰ χαιρετίζουμε μὴ ἐργασίαν ἐκλεκτοῦ συνεργάτου τῶν «Ἀκτίων», τοῦ κ. Γ. Καχριμάνη, γύρω ἀπὸ τὴν «Σοφία Σολομώντος».

Ἐγὼ ἐκδοθῆ ἐν τῇ σειρά τῶν ἐκδόσεων τοῦ Περιοδικοῦ «Ἐννορία» ποῦ τόσο φιλότιμα ἐργάζεται καὶ αὐτὸ ἐν τῶν τομέα του γιὰ νὰ συμβάλῃ ἐν τῶν κοινῶν ἀγῶνα τῆς χριστιανικῆς διαπαιδαγωγήσεως τῆς γενεᾶς μας.

Ἡ ἐργασία αὐτὴ τοῦ κ. Καχριμάνη περιέχει μὴ σύντομην εἰσαγωγὴν, τὸ κείμενον, τὴν ἐρμηνεία του οὐ ἀπλῆ γλῶσσα, καὶ σύντομος, ἀλλὰ πολὺ καλοδοκίμως σημειώσεις ποῦ δὲν μυρίζουν σχολαστικότητα.

Ἐν τῷ τέλος ὁ κ. Καχριμάνη εἶχε μὴ πολὺ καλὴν ἰδέαν· ἐκτὸς ἀπὸ τὸν πίνακα τῶν περιχομένων, νὰ προσθέσῃ καὶ ἓνα εὐρετήριο ὀνομάτων, γεγονότων καὶ ἐνοσιῶν ποῦ περιέχονται ἐν τῇ σημειώσει. Ἐτοί ὁ ἀναγνώστης, χωρὶς κόπον, δόξηται νὰ βεῖ ἢ ὁποιοδήποτε θέμα θὰ ἤθελε καὶ ποῦ ὑπάρχει μέσα ἐν τῷ ὅρωτο καὶ πολῦτιμο αὐτὸ κείμενον.

Δὲν εἶναι καθόλου ὑπερβολὴ νὰ πῆ κανεὶς ὅτι

το βιβλίο αὐτὸ τοῦ κ. Καχυριάνη, πού, ὡς μαθαίνουμε, ἦρθε μιά ἐξαιρετικὴ ὑποδοχὴ μέσα στὸ ἀναγνωστικὸ κοινό, ἀποτελεῖ ἕνα πλούσιον σύντομο γιὰ κάθε ἀληθινὰ πνευματικὸν ἄνθρωπο.

ΕΡ. ΟΛ.

«Χριστιανικὴ Ἑστία» (Ἀναμορφωτικὴ Ἐργάνωση Πατρῶν). Ἐκδόσεις πεπραγμένων 1949.

Αἰγυσιόλιθο είναι τὸ φυλλαδάκι πὺ παρουσιάζει τὰ «πεπραγμένα» τῆς σπουδαίας αὐτῆς Ὀργανώσεως, διατυπωμένα σὲ σὺλ τηλεγραφήματος. Καὶ ὅμως τὸ χριστιανικὸ πνεῦμα πὺ ξεπηδᾷ ἀπὸ τίς λίγες αὐτῆς γραμμές, μὲ πόση συγκίνησι καὶ χαρὰ γεμίζει τὴν ψυχὴ τοῦ ἀναγνώστη ἕκείνου πὺβει: νοιώσει τὴν ψυχικὴ ἀρρώστια τῆς ἐποχῆς μας καὶ εἶναι ἀπὸ πὺ μὲν πὺρὲ νὰ περιμένῃ κανεὶς τὴ θεραπεία τῆς.

Καὶ πόση παρηγοριὰ μεταδίδουν οἱ ἀσχολίαστες αὐτῆς, ἀπέριτες, πληροφορίες γιὰ μιά τόσο πλούσια σὲ καρποῦς ἔρως! Φιλικοί κύκλοι, διαλέξεις, πνευματικὴ καθοδήγησι τοῦ Ἑθνικοῦ ἀγῶνις, ἀποστολῆς στὴν ὑπαίθρου καὶ τὰ νησιά, φροντίδα γιὰ τοὺς συμφορητῆς, φοιτητικὴ νοσοκεία, ἐργαζομένη νοσοκεία, Χριστιανικῆς Ὀμίλου Νέων, Οἰκοτροφεῖο σπουδαστῶν, Πρόνοια, Κατηχητικὰ Σχολεῖα, Χριστιανικῆς ὁμάδης, Παιδικῆς ἐφορῆς, Βιβλιοπωλεῖο... Αὐτοὶ εἶναι οἱ τίτλοι τῶν κεφαλαίων τοῦ Ἀπολογισμοῦ καὶ τῶν τομῶν ἔπου ἔχει ἀπλωθεὶ τὴν ἐπιθεορῆ τῆς Ἑκκλησιαστικῆς Ἑστίας Πατρῶν.

Ἄλλὰ τὴν ἐπιτυχία τῆς θαυμάσιας αὐτῆς ἐργασίας τὴν ἐξηγεῖ τὸ θαυμαστὸ ρητὸ πὺ χρησιμοποιεῖ γιὰ μὲτο στὴν Ἑκθεσι πεπραγμένων: «Σὺ εἶ ὁ Θεὸς ὁ ποιῶν θαυμάσια...»

*

Ἐκθεσις περὶ τῆς θρησκευτικῆς κινήσεως ἐν τῇ Ἱερῇ Ἐπισκοπῇ Κυθωνίας καὶ Ἀποκορώνου κατὰ τὸ ἔτος 1949.

Καὶ ἄλλες πληροφορίες γιὰ τὴν θρησκευτικὴ κίνησι ἄλλης ἐπαρχίας, στὴν Κρήνη τῶρα. Καὶ εἶναι ἀξιόλογοι: Κατηχητικὰ Σχολεῖα, κηρύγματα, θρησκευτικῆς συγκεντρώσεως, προσευχῆ, διαλέξεις, περιοδικὸ βιβλιόθηκη, φροντιστῆρα, οἰκοτροφεῖο, ἐπισκέψεις, κατασκηνῶσι, Σχολεῖα Βυζαντινῆς Μουσικῆς, Νυκτερινῆς Σχολῆς, Ταμεῖο Ἐλεημοσύνης — καὶ οἱ τίτλοι μὲνο τῶν κεφαλαίων τῆς ἐργασίας μαρτυροῦν τὴν ἔκτασι τῆς, ἀκόμη περισσότερο σημαντικῆς, ὅταν σκέπτεται κανεὶς πὺς δὲ αὐτὰ γίνονται σὲ μιά, μακρυνὴ μάλιστα, ἑλληνικὴ ἐπαρχία.

✿

Sir Stafford Cripps: Γιὰ μιά Χριστιανικὴ Δημοκρατία. Πρόλογος Παναγ. Κανελλοπούλου.

Γιὰ τίς πολιτικῆς ἰδέες τοῦ βελίου θὰ μιλήσῃ διεξοδικώτερα ἄλλος, ἀρμολιώτερος, συναργάτης

τοῦ περιοδικοῦ. Μπορεῖ μὲνο ἀπὸ τῶρα νὰ σημειωθῆ πὺς κ' ὁ Sir Stafford Cripps ἀποδοκιμάζει «τὴν εἰσοδο τῆς Χριστιανικῆς Ἐκκλησίας στὸς καταλόγους τῶν κομμάτων», τονίζοντας πὺς τὰ πολιτικὰ θέματα, εἶναι ζητήματα τεχνικὰ, πὺ ἡ ἀντικατάστασι τοῦς προεπιθέεται εἰδικὴ κατάρτισι.

Βασικὴ ἰδέα τοῦ βελίου εἶναι, πὺ ὅσο σὸς, πὺς ὁ Χριστιανισμὸς δὲν μπορεῖ νὰ εἶναι μὲνο μιά «κυριακάτικη θρησκεία» ἢ σημαίνει τὸ πᾶν, ἢ τίποτε. Ἀκόμη τὸ ὅτι ἀπὸ τίς δυὸ διαφορετικῆς ἀντιλήψεως γιὰ τὸ πὺς πρέπει νὰ ἐργασθῆ ἡ Ἐκκλησία καὶ πὺ ὅσο νὰ μὴν ἀποκλεισθῆ ἢ μιά τὴν ἄλλη» πρέπει νὰ υλοποιηθῆ ἕκείνη πὺ «ἀποδέχεται νὰ δημιουργήσῃ τὸ μέγιστο ποσοστὸ ἀγαθῶ καὶ ἀνθρώπινῆς εὐτυχίας ἐδῶ κατω καὶ τῶρα», νὰ διαδώσῃ δηλαδὴ τὴν «χριστιανικὴ πολιτικὴ». Ἡ ἄλλη ἀντιλήψη» εἶναι ἕκείνη πὺ ἐνδιαφέρεται μὲνο γιὰ τὴν προσωπικὴ τελείωση τοῦ αἰώμου κ' ἐδῶ ἔχει κανεὶς νὰ παρατηρήσῃ «πὺς οἱ δυὸ αὐτῆς ἀντιλήψεως εἶναι μὲνο δὲν ἀποκλείουν ἢ μιά τὴν ἄλλη, ἀλλὰ καμμιὰ τοῦς δὲν μπορεῖ νὰ ὑπάρξῃ χωρὶς τὴν ἄλλη.» κα μιά τοῦς δὲν ἔχει αὐτοτέλεια: δὲν εἶναι δυὸ τρόποι ἀλλὰ ἕνας καὶ μόνος, ὀργανικὰ συγκροτημένους κ' ἀδιαίρετους.

Ἄλλη ἰδιαίτερα σημαντικὴ παρατήρησι τοῦ βελίου εἶναι, ὅτι ἡ ὀρειοκλιτικὴ σοσιαλιστικὴ ποίησι τῆς οἰκονομικῆς ζωῆς ἀνογεῖ τὸ πρόβλημα τοῦ «τί θὰ βάλουμε στὴ θέσι τοῦ ἀναγνωρισμοῦ καὶ τοῦ φόβου τῆς πείνας», πὺ ἔχει τὰ καταργήσεως καὶ θὰ πείθουν ἔσοι ν' ἀποτελοῦν κίνητρα γιὰ τὴν ἀνθρώπινη προσπάθεια. Ἡ χριστιανικὴ ἀγάπη κ' ἀδελφείωση εἶναι τέτοια κίνητρα, πὺ μὲνο πὺς ἀλλὰ καὶ ἰσχυρὰ. Γι' αὐτὸ λοιπὸν ὅσο τὸ Κράτος πλατύνει τὴν περιοχὴ ὅπου ἀναπτύσσει τὴν ἔρως τοῦ, τόσο τὸ ὑπέδαφος γρῆνίζεται: περισσότερη διαπότισι ἀπὸ τὸ χριστιανικὸ πνεῦμα.

✿

Μάρκου Τσοῦρη, Καθηγητοῦ τοῦ Κολλεγίου Ἀθηνῶν: Μικρῆς ὀμιλίης γιὰ μὲγάλα παιδία.

Πρόκειται γιὰ ὀμιλίης τοῦ σ. φητὸς μαθητῆς τοῦ, πᾶν σὲ διάφορα θέματα. Τὸ σπουδαιότερο χαρακτηριστικὸ τοῦς εἶναι ἡ εὐλιχνεία — κ' ἔξ μὴ φανῆ αὐτὸ παράδειξο, ἀφοῦ ἡ ὀμιλία εἶναι εἰδος τοῦ λόγου. ἔχει τόσο δυσφημισθῆ ἀπὸ τίς τόσο «κατὰ συνθήκην» ἀριλογίης πὺ ἀκοῦμε, καὶ τὰ παιδιὰ νὰ πὺς περισσότερο εἰ μὲγάλο. Ὁ κ. Τσοῦρης εἶναι φανερὸ πὺς μιλάει μὲνο γιὰ θέματα πὺ τὸν ἐνδιαφέρουν καὶ πᾶν σὲ κάθε θέμα δὲν λέει παρὰ μὲνο ὅτι πιστεύει ὁ ἴδιος. Ὑποτετα, ἔχει διαρκῶς ἐν ἔρως τοῦ ἕκείνου πὺ τὸν ἀκοῦνε καὶ φροντίζει νὰ βρισκαται πάντα μὲνο σὲ ὅρα καὶ τοῦ δικιοῦ τῶν ἐνδιαφερόμετος. Ἄν, τῶρα, σ' αὐτῆς τίς δυὸ προεπιθέσεως προσπάθῃ κανεὶς κ' ἕνα γενικώτερο ρεαλιστικὸ, προσγειωμένο στὴν πραγματικότητι, τόνο, καθώς καὶ τὸ ἱκανοποιητικὸ γνωσιολογικὸ ὀλικὸ καὶ τὸν στερωτὸ λόγο (μὲ μιά ἐπιτυχημένη σχο-

λική τοποθέτησι κι' ἀνάμεσα στίς συμπληγάδες πού δημιουργοῦνται ἀπὸ τὸ γλωσσικὸ πρόβλημα), εὐκόλου καταλαβαίνει: πόσο ἐπιτυχημένες εἶναι οἱ ὁμιλίαι αὐτές.

Οἱ «Ἀκτίνες» ὅμως δὲν μποροῦν νὰ μὴ σημειώσουν μιά βασικὴ ἑλλειψίς: «Ὅλες οἱ ὁμιλίαι καὶ περισσότερο οἱ πρῶτες, («Ἱστορικὰ καὶ Πατριωτικὰ θέματα») θίγουν τὸ ζήτημα τῆς ἠθικῆς καὶ πνευματικῆς ἀγωγῆς τῶν παιδιῶν—κι' ἄλλωστε ἡ ἀπαρχόλησι μὲ τὸ καίριο τοῦτο θέμα δίνει στίς ὁμιλίαις αὐτές τὸ σημαντικότερο μέρος τῆς ἀξίας τους. Κρίμα εἶναι λοιπὸν πὸς ἕνας ἄξιος ἐκπαιδευτικὸς ὅπως ὁ κ. Μ. Τ. ἀντιμετωπίζει τὸ βασικὸ αὐτὸ θέμα καὶ πρόβλημα χωρὶς νὰ δίνῃ στὴ χριστιανικὴ πίστι (μολοῦσι δειχθεῖν ἀπέναντι τῆς κάθε εὐλάβεια καὶ σεβασμῶ), τὴν κεντρικὴ θέσι πὸς πρέπει νὰ ἔχῃ, γιὰ νὰ μὴ μείνουν χωρὶς ἀποτέλεσμα οἱ ἠθικῆς προτροπῆς πὸς ἀπευθύνει:...

Φιλίππου Στ. Δραγοῦμη: Ἐπολογία τοῦ Κοινοβουλευτισμοῦ. Ἐποροῦσις του στὴ Βουλῆ.

Μ. Σίμψα: Διοικήσεις.—Ἠγεσία (Σχέδιον μελέτης).

Ἐξιόλογος ἐργασία γύρω στὸ θέμα τῆς διοικήσεως, οἰκοδομημένη γύρω σὲ σωστὰς ἀρχές. Ἰδιαίτερα ἀξιοσημείωτα εἶναι τὰ σχετικὰ μὲ τὸν σκοπὸ, τὸ κίνητρο πὸς πρέπει νὰ χαρακτηρίζουν τὸν ἀξιό ἡγήτη (ἡλαθὴ τὴ διάθεσι νὰ ὑπερηγήσῃ τοὺς γύρω του ἀπὸ πλοῦσμα ἀγάπης) καθὼς κι' ὅσα γράφονται, γιὰ τίς μεταρρυθμίσεις καὶ τὴν ἀλληλεξάρτησι πὸς ὑπάρχει στὸ ἠθικὸ ἐπίπεδο μεταξὺ λαοῦ καὶ διοικήσεως.

Τζάνου Γουγούτα, ἱερέως: Δουλοῦδια τοῦ Παραδείσου. Ἐκδοσις «Ἁγιορειτικῆς Βιβλιοθήκης».

Σόντομος βιογραφίαι ἁγίων καὶ διάφορα ἄλλα μικρὰ ἔθρακα γύρω ἀπὸ τὸν μοναχικὸ θεσμό.

Σάββα Νανάκου, θεολόγου.—Καθηγητοῦ: Ὁ Ἅγιος Ἰερομάρτυρ Σεραφεῖμ, Ἄρχιεπίσκοπος Φαναρίου καὶ Νεοχωρίου.

Βιογραφία τοῦ ἁγίου, ἱστορικὴ εἰσαγωγή, ὅπου γίνεται λόγος καὶ γιὰ τὸν διονύσιον τὸν «Φιλόσοφο», ἐκκλησιαστικοὶ ὕμνοι καὶ δημοτικὰ τραγοῦδια ἀφιερωμένα στὸν ἅγιο.

Collection de l'Institut Français d'Athènes. Bulletin ana-

lytique de Bibliographie Hellenique. 1948, Revues et Périodiques.

Στὴ σειρά τῆς ὥραιας αὐτῆς βιβλιογραφικῆς ἐργασίας τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου Ἀθηνῶν, ἕνας ἀκόμη τόμος, πὸς δίνει κάθε χρῆσιμο στοιχεῖο γιὰ ὅλα τὰ ἑλληνικὰ περιοδικὰ πὸς κυκλοφόρησαν κατὰ τὸ 1948.

Νίκου Ε. Μηλιώρη: Ὁ Παλαμᾶς καὶ οἱ Πρόσφυγες.

Ὁμιλία στὴν «Ἐστία Νέας Σμύρνης» μὲ βάσι δυὸ σχετικὰ μὲ τοὺς πρόσφυγες ποιήματα τοῦ Παλαμᾶ, τὴν «Ἀνατολή» καὶ τὸ «Τραγοῦδι τῶν Προσφύγων».

N. ΒΑΣΣΑΜΗΣ

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΕΝΕΥΗΝ

Ὁ ἱατρός Tournier τῆς Γενεῆς εἶναι τόσον γνωστὸς εἰς τὸ ἀναγνωστικὸν κοινὸν τῶν «Ἀκτίνων» ὥστε δὲν εἶναι ἀνάγκη νὰ τὸν παρουσιάσῃ κανεὶς.

Ὁ θεμελιωτὴς τῆς «ιατρικῆς τῆς προσωπικότητος» πὸς, μὲ τὸ συγγραφικὸν κυρίως ἔργον του, ἀπεκροστᾶλλωσε τὰς συγχρόνους πνευματικὰς τάσεις τῆς ἱατρικῆς, ἀποτελεῖ ὁ ἴδιος μίαν ζωντανὴν προσωπικότητα, πὸς συνδυάζει, εἰς μίαν ζηλευτὴν ἀρμονίαν, βαθεῖαν ψυχολογικὴν διαίθεσιν, ἐκτεταμένην κοινωνικὴν καὶ κλιτικὴν πείραν, καὶ τὴν θερμὴν καὶ φωτισμένην πίστιν τοῦ πραγματικοῦ χριστιανοῦ.

Ἐνα μέρος ἀπὸ τὸν πλοῦσιον αὐτὸν ἐσωτερικὸν κόσμον, προσέφερε εἰς τοὺς φοιτητὰς τοῦ Πανεπιστημίου τῆς Γενεῆς, εἰς μίαν σειράν διαλέξεων, μὲ γενικὸν θέμα: «Ἡ ψυχικὴ ζωὴ τοῦ φοιτητοῦ». Ὁ ὁμιλητὴς ἐξήγησε τὰ σεξουαλικά, διανοητικὰ καὶ οἰκογενειακά προβλήματα τῶν φοιτητῶν καὶ τὸν ἀντίκτυπὸν των εἰς τὴν προσωπικότητά των.

Ὁ διαπρεπὴς ἐπίσης Ἑλβετὸς φυματιολόγος Δρ F. Cardis ἔδωσε μίαν διάλεξιν εἰς τὸ ἱατρικὸν κοινὸν τῆς Γενεῆς μὲ θέμα «Ἱατρικὴ καὶ Χριστιανισμός».

Μὲ σαφῆναιαν ὁ ὁμιλητὴς ἔδωκεν ἐν ἀρχῇ τὸν ὄρισμόν τῆς ἱατρικῆς. Ἡ ἐπιστήμη τοῦ Ἱπποκράτους, εἴπε, εἶναι ἡ «τέχνη τῆς θεραπείας», τέχνη ὅμως ὅχι ὑπὸ αἰσθητικῆν ἔννοιαν. Ἡ ἱατρικὴ δὲν δημιουργεῖ, ἀλλὰ προνοεῖ διὰ τὴν συντήρησιν τῆς υγιείας.

Ὡς τέχνη, ἡ ἱατρικὴ ἐπιφωλεῖται τῶν προόδων τῶν ἄλλων ἐπιστημῶν, καὶ ἰδιαίτερος τῶν φυσικῶν (βιολογίας, χημείας, φυσικῆς κτλ.). Ἄλλ' ὁ πλουτισμὸς αὐτὸς δὲν ἀφορᾷ παρὰ μόνον τὰς τεχνικὰς μεθόδους τῆς ἱατρικῆς.

Ἡ ἱατρικὴ εἶναι ἐπὶ πλῆθον καὶ λειτουργημα καὶ ὡς τοιοῦτο, ἀπαιτεῖ ἀπόλυτον ἐντιμότητα ἀπὸ ὅσους τὸ ἐξακοῦν. Καὶ ἀπὸ αὐτὸ τὸ σημειο-

ἀρχίζουν αι σχέσεις της Ιατρικής με την θρησκείαν και ειδικώτερον τον Χριστιανισμόν. Διότι ἡ Ιατρική, ὡς λειτουργήμα εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῆς ἀνθρωπότητος, ἔχει μίαν ἀναμφισβήτητον ἠθικὴν καὶ ἰδιολογικὴν λαμπρῶν, καὶ, μετὰ τὴν σημερινὴν ἐπιβολὴν τῆς, ἤμπορεῖ νὰ ὀδηγήσῃ εἰς ἓνα εἶδος πνευματικοῦ ἰμπεριαλισμοῦ καὶ νὰ ζητήσῃ νὰ ἐπικρατῇ τὴν κυριαρχίαν τῆς εἰς ὁλόκληρον τὴν προσωπικότητα καὶ τὰς ἐκδηλώσεις τῆς (τὴν προσωπικότητα τοῦ ἀσθενεῦς κατὰ πρῶτον λόγον, ἀλλὰ καὶ τὸ ὄχιτος).

Ἐν τούτοις, ἀπὸ τεχνικῆς ἀπόψεως δὲν ὑπάρχει ἀντίθεσις μεταξὺ Ιατρικῆς καὶ πίστεως. Ἡ ἀντίθεσις ποῦ ἀγαπητέριος τὸ τέλος τοῦ παρελθόντος αἰῶνος καὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ αἰῶνος μας, ὁρίζεται εἰς τὰς βιολογικὰς ἐπιστήμας ποῦ μαζί με τὴν πρόθεσιν ἐξήγησαν νὰ προσφέρουν εἰς τὴν Ιατρικὴν καὶ τὴν φιλοσοφίαν τῆς.

Ἐν τῷ 19ῷ αἰῶνι εἶναι χαρακτηριστικὸς ἀπὸ αὐτῆς τῆς πλευρᾶς, αἰὼν μαγίστης σημασίας διὰ τὴν ἱστορίαν τῆς Ιατρικῆς. Τῆς προσέφερα τὸν Claude Bernard, θεμελιωτὴν τοῦ πειραματισμοῦ, τὸν Πακστὲρ καὶ παρὶ τὸ τέλος τῶν τῶν πολῦτιμον ἐπιστήμην τῆς κληρονομικότητος, τὴν γενετικὴν.

Αυστοχῶς, οἱ ἱατροὶ, κατὰ τὴν μεγάλην τῶν πλειονότητα, δὲν ἀφωμοίωσαν παρά μόνον τὴν τεχνικὴν καὶ τὰς μεθόδους τῶν μεγάλων ἐρευνητῶν τοῦ 19ου αἰῶνος, καὶ ἠγγύθησαν τελειῶς τὸ πνευματικὸν τῶν περιχώρων. Παραλλήλως, ἡ Ιατρικὴ ἐσπυσε νὰ ἐγκολπωθῇ τὰς φιλοσοφικὰς γενικεύσεις τῶν βιολογικῶν ἐπιστημῶν καὶ τοιαυτοτρόπως ὁ θετικισμὸς, ὁ δλιτισμὸς καὶ ἡ αἰτιοκρατία ἐκυριαρχήσαν. Ἡ σωτηρία ἀντιδράσεις τοῦ 20ου αἰῶνος προέρχεται ἀπὸ τὰς οὐδαρὰς κριτικὰς, κατὰ τῶν ὀλιστικῶν ἀντιλήψεων ποῦ εἰσῆχθησαν ἀπὸ τοῦς Ιατρικοῦς κύκλους, δηλαδὴ ἀπὸ τοῦς κόλπους τῆς ἐπιστήμης. Ἡ γνώσις τῶν νόμων τοῦ ὀλικοῦ κόσμου — λέγουσιν οἱ ἱατροὶ — δὲν λύει τὸ ἀνθρώπινον πρόβλημα.

Ἀπὸ τὴν ἄλλην πλευρᾶν καὶ αἱ βιολογικαὶ καὶ αἱ φυσικαὶ ἐπιστήμαι ἐπανέρχονται εἰς τὴν εὐθεταν ὁδόν· ἀντικειμενικῶς, ἀναγνώρισις τῶν ὀρίων τῶν γνωσθῶν μας, οὕτως ὥστε, σήμερον, ἡ συντριπτικὴ πλειοψηφία τῶν σοφῶν εἶναι πλήρης οὐδαμοῦ πρὸς τὰς πνευματικὰς ἀξίας.

B K.

ΓΡΑΜΜΑΤΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΟΞΦΟΡΔΗΝ

Ἡ 'Οξφόρδη, τὸ ἐπιστημονικὸν αὐτὸ κέντρον τῆς Ἀγγλίας μετὰ τὰς ἐπτάμιση χιλιάδας τῶν φοιτητῶν ἀπὸ ὅλα τὰ μέρη τοῦ κόσμου, ἤρχισε τὰ τελευταία ἔτη νὰ παρουσιάζῃ μίαν πνευματικὴν ἀνοίξιν. Ἡ ἀεργετικὴ βροχὴ τῶν ἐσωτερικῶν Ἰσραποστολῶν εἰς κάθε κολλέγιον, πρὸ παντὸς δὲ ἡ ἐπίσημος ἐξόρμησις τῆς Ἐκκλησίας διὰ νὰ φέρῃ τὸν Χριστὸν εἰς τὸν φοιτητὴν, καὶ τὸν φοιτητὴν εἰς τὴν πίστιν ἕνεκα πλουσί-

ους καρποῦς. Κάθε τρία ἔτη γίνεται μία ἐπίσημος κινητοποιήσις, κατὰ τὴν ὁποίαν καθαρῶτερα ἀποκαλύπτεται πόσον πλούσιον εἶναι τὸ περιχόμενον τῆς θρησκείας καὶ πόσον ἱκανοποιεῖ τὰς ἀνηυχίας καὶ τὰς ἀπορίας παντὸς σκεπτομένου.

Τὸ κίνημα τῆς τραχέουσης τριετίας συνέπεσε νὰ ἀρχίσῃ ἔφετος. Κατὰ τὰς ἀρχὰς Φεβρουαρίου, κατόπιν ἀρτίας προετοιμασίας καὶ προεργασίας μετὰ τὸ πρακτικὸν πνεῦμα τοῦ Ἄγγλου, εἰς κάθε κολλέγιον ἤρχισεν μία σταυροφορία. Τὴν παραμονὴν ἔγινε μία ὁμαδικὴ συμπροσευχὴ τῶν πυρήνων καὶ στελεχῶν εἰς τὸν πανεπιστημιακὸν ναόν. Ἄς μὴ νομίσῃ κανεὶς ὅτι οἱ περισσώτεροι ἦσαν κληρικοὶ. Ἐπιστήμονες καὶ ἀνθρώποι ποῦ ἐγνώρισαν ἐκ πείρας τὴν δύναμιν τῆς πίστεως ἀπετέλουν τὴν πλειοψηφίαν. Ἐτονίσθη κατὰ τὴν συγκέντρωσιν αὐτὴν ἀπὸ τὸν Dr K. Kirk πῶς κάθε φοιτητὴς, ἐρευνητὴς τῶν ἐπιστημονικῶν ἀληθειῶν, καλεῖται, εἰς τὴν παραγμένην αὐτὴν ἐποχὴν μας ν' ἀνακαλύψῃ τὴν βαθυτέραν αἰτίαν τοῦ ἀνθρώπινου δράματος. Καὶ ἐδῶ ἀκριβῶς φαίνεται πόσον πολῦτιμος καὶ ἀναντικατάστατος εἶναι ἡ συμβολὴ τῆς θρησκείας.

Εἰς τὰ κολλέγια ἀνεπιτόσονται θέματα σχετικὰ μετὰ τὰς ἀντιρρήσεις καὶ τὰ συνθήματα τῶν ὀρθολογιστῶν. Ἐπικλοῦσθαι πάντοτε ἐλευθερὰ συζητήσεις, ἡ ὁποία πολλὰκις ἦτο περισσώτερον ἐνδιαφέρουσα. Τὸ ἐνδιαφέρον τοῦ φοιτητικοῦ κόσμου ἐδῶ, εἶναι: ἑστραμμένον κυρίως εἰς τὰ ἔξης σημεῖα. «Ποιοὶ παράγοντες ρυθμίζουν τὴν ἱστορίαν ἀτόμων καὶ ἐθνῶν; Ἐνδιαφέρεται ὁ Θεὸς διὰ τὴν πολιτικὴν μανίαν καὶ εἰναι δικαίαι δὲν σταματᾷ τὸ κακόν;» Ἀφορμὴν ἔδωσαν αἱ περιφημοὶ ὀμιλίαι ἀπὸ ραδιοφώνου, τοῦ B. B. C., καὶ τοῦ τελευταίου βιβλίου τοῦ χριστιανοῦ καθηγητοῦ τῆς ἱστορίας εἰς τὸ Πανεπιστήμιον τοῦ Καίμπριτζ Dr H. Butterfield, «Christianity and History» 1949. Ἀκολουθῶν καὶ αὐτὸς τὴν γραμμὴν τοῦ ἄλλου μεγάλου συγχρόνου ἱστορικοῦ A. Toynbee, ἐξηγεῖ τὰ γεγονότα τῆς ἱστορίας συσχετίζων αὐτὰ μετὰ ὀρισμένα αἰτία καὶ σταθεροῦς ἠθικοῦς νόμους. «Δὲν εἶναι δυνατόν νὰ μένουσιν χωρὶς συνεισφοράς παραδόσεις τῶν νόμων τοῦς ὁποίους ἔθεσαν ὁ Θεὸς, προκειμένου νὰ ρυθμίζωνται αἱ σχέσεις μεταξὺ ἀνθρώπων πρὸς ἀνθρώπων καὶ πρὸς τὸν δημιουργόν του. Καὶ τὰς συνεισφοράς αὐτάς τὰς εἶδομεν εἰς τὴν ἐποχὴν μας μετὰ ὀλην τὴν τραγικὴν τῶν μορφῶν. Ὁ κόσμος εἶναι ἀνήσυχος. Σείσεται. Κάποιος τὸν σείει ἐκ θεμελίωσιν. Καὶ αὐτὸς ὁ κάποιος εἶναι ἡ Νέμεσις. Οἱ ἀρχόντες τῶν ἐθνῶν ἀπὸ τοῦ Bismarck μέχρι τῶν σημερινῶν Μαρξιστῶν ἠθέλησαν νὰ κυβερνήσουν μετὰ τὰς ἀρχὰς τῆς Real politik, ἦσαν «ρεαλισταί». Ἄλλ' ἠπατήθησαν καὶ ἠπάτησαν τόσοσιν ἄλλους. Οὕτω ἡ δύναμις, οὕτω ἡ διπλωματικὴ ἰκανότης ἤμποροῦν νὰ λύσουν τὰς διαφορὰς τῶν ἐθνῶν. Ἐξῶ ἀπὸ τὸν Χριστιανισμόν λύσις δὲν ἀβρίσκαται.»¹

¹ 'Ide I' Καφάλαιον τοῦ ἔργου του, «Judgement in History».

Ψυχὴ τῆς κινήσεως εἶναι ὁ Dr F. A. Cockin, ἐπικοπὸς τοῦ Bristol. Ἐπὶ μίαν ἐβδομάδα, κάθε ἐπέκριν ὠλεῖται εἰς τὸ Sheldonias Theatre τῆς Ὀξφόρδης. Κατάματος ἡ αἰθουσα πάντοτε ἀπὸ 2000-2500 φοιτητῶν. Χωρὶς ἀναδαφικὰς εἰσηγήσεις καὶ προχείρους δογματισμοὺς ἠχολογῆθαι μὲ τὰ ἐξῆς θέματα:

«Τὸ κατάντημα τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ πραγματικότης τοῦ Θεοῦ. Τὸ δίλημμα τῆς ἠθικῆς. Πῶς βλέπει ὁ Θεὸς τὸ κακόν. Ἀνάστασις. Ζωὴ ἐν «πνεύματι». Ἡ κλήσις τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ ἰδικὴ μας ἀπάντησις. Εἶναι δόσολογὸν ἐδῶ νὰ ἐκταθῆ περιλήγουσ τῶν ἀναίερῶν ὁμιλιῶν. Εὐτυχῶς συντόμως θὰ ἐκδοθῶν εἰς εἰδίον πρὸς γενικωτέρων ὠφέλειαν. Μόνον ἄς λαχθῶν ὀλίγα ἀπὸ ὅσα εἶπε εἰς τὴν τελευταίαν του ὁμιλίαν.

«Παντοῦ εἰς κάθε διαμέρισμα τῆς κρατικῆς ὑπηρεσίας ἢ τῆς Ἐπιστήμης ἀκούονται παράπονα Ζητούν χαρακτηρῶν. Κελοῦς ἐπιστήμης. Χριστιανὸς ἐπιστήμης. Διορθώσατε τὴν ζωὴν σας. Ἡ μᾶλλον, ἀφήσατε τὴν Πίστιν νὰ εἶς διορθώσῃ. Ἡ ἀνθρωπότης ζητεῖ ἓνα νέον εἶδος ἀνθρώπων. Γενῆτα. Ἀναγεννηθῆτα».

Ἡ «Mission of Oxford», ὅπως ὀνόμασαν τὴν κίνησιν αὐτήν, δὲν ἀπήντησαν εἰς ὅλα τὰ ἐρωτήματα τῶν διανοουμένων, διότι προκαλέσας ἐν τῷ μεταξῷ νέα ἐρωτήματα. Δὲν ἱκανοποίησας τὰς ἀνησυχίας, διότι προκαλέσας βαθυτέραν διψάν, πείναν καὶ περισσώτερας ἀνησυχίας. Καὶ αὐτὸ εἶναι το πρῶτον δρελοῦ τῆς σιροτῆς τόσον χιλιάδων φοιτητῶν πρὸς τὴν πηγὴν τῆς Ἀληθείας.

A. TIM.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

κ. Ἀντ. Τομ. Βόλονι. Ἡ ἀπλότης καὶ ἡ εὐλόβεια τοῦ ποιήματός σας συγκινῶν. Ἡ τεχνικὴ σας ὁμοιομορφία ἐλλείψει, προσέξτε τὴν ἀριότητα τῆς μορφῆς. — δ. Δωρ. Παπαν. Δρέπανον Κοζάνης, Αὐθρομητιμῶν, μουσικότης καὶ ἔθνικόν αἶσθημα δὲν λείπουν ἀπὸ τὴν ποιήσιν σας.—σ.τ.ρ. Γ. Ἰωρ. Ρουσκ. Β. Σ. Γ. 902. Πολὺ ἐπιτυχῆς ἡ ἐκλογή τοῦ θέματός σας. Ἀξίειπαινος ἡ ἐπίδοσις σας εἰς τὸ διήγημα. Περιμένοντες κατὰ πληρῆστερον. — κ. Τιμ. Σταυρ. Γ. Ράπεςζαν Αἰγίουλαίας. Τὸ ποιητικὸν σας προσόντα μᾶς κάνουν νὰ σᾶς συστήσωμεν νὰ καλλιερῆσατε, ὅσον σᾶς εἶναι δυνατόν, τὸν

ἔθνικόν παλμόν τῆς ἐμπνευσῶς σας. — δ. Ἀντ. Σ. Ἰδ. Ἡρ. Ἐνταῦθα.—Ὁ «ἠμός τῶν ψυχῶν» πολὺ κλόος. Ἄλλο ἔχουμεν καὶ πάλιν νὰ σᾶς συστήσωμεν νὰ προσέξατε τὴν μορφήν.— κ. Ν. Τριαντ. Χαλκιδᾶ. «Ἐχετε δίκαιον δι' ὅσα γράφετε εἰς τὴν ἐπιστολήν σας περὶ τῶν βιβλίων ποῦ ἀναφέρεται. Τὸ «Χρονικὸ τοῦ Σάν Μικελε» δὲν εἶναι κακόν βιβλίον.—σ.τ.ρ. Κ. Κ. α. Β. Σ. Γ. 901. Δὲν στερῶνται χωρὶς τὰ ἀσφῶδύματά σας, ἀλλὰ καθῶς καὶ οἱ ἀντιλαμβάνομεθα, εἰς τὰς «Ἀκτίνες» δὲν ἔχουν τὴν θέσιν των.— κ. Δ. Σπυρ. Λευκάδα. Εὐχοριστοῦμεν δι' ὅσα μᾶς γράφετε, καὶ αἱ ὑποδείξεις σας σοβαρῶς θὰ ληθῶν ὅτι ὄψιν.— κ. Σ. Α. Μυλ. Σπάρτην. Ἡ λογοτεχνικὴ σας ἐργασία διδῆται δυνατώτερα νὰ γράφετε εἰς τὸ μᾶλλον ὁσια ποιήματα. Ἐργασθῆτε λοιπὸν χωρὶς νὰ ἀδυνατῆτε.— κ. Ἀρσεν. Σαμ. Ἐνταῦθα. Ἡ μουσικότης δὲν λείπει ἀπὸ τὸ ποιήμα σας. Ἀλλὰ ἡ «Ψυχὴ» σας χρειάζεται περισσώτερον ψυχὴν διὰ νὰ συμβαδίζωσιν ὁσια καὶ μορφή εἰς τὴν ποιήσιν σας.— κ. Ἀρ. Γιαν. Πειραιᾶ. Ὅσον μᾶς εἶναι δυνατόν θὰ λάβωμεν ὅτι ὄψιν τὴν ὑπόδειξιν σας.— κ. Χρυσ. Πατ. Ἀρίσαν Εἰς τὸ βάθος ἔχετε δίκαιον. Ἡ ἐπιστολή σας διεβρήσθη εἰς ἀρθρογράφον μας.— κ. Β. Γ. Δ. Ἀγρίνιον. Ἀτέλειαι πολλὰ παρατηροῦνται εἰς τὰ ποιήματά σας. Ἡ ποιητικὴ σας ἔκφρασις εἶναι ἐξεζητημένη καὶ αἰδοιοκαταληξίαι σας δὲν εἶναι σοφ. καὶ.— κ. Γιαν. Ἰωαν. Π. Φάληρον. Μὲ χράν μας ἐλάβομεν συνεργασίαν σας. Θὰ σᾶς ἀπαντήσωμεν ἰδιαίτερως.— κ. Γ. Ε. Ρουτ. Λευκάδα. Ἀξιολογῶς ἡ προσάθειά σας. Ἡ ἐργασία σας εἶναι πρωτοτυπία.— κ. Ἀριστ. Δ. Σ. Λευκάδα. Ἀξιοπροσέκτος ἡ ποιητικὴ σας παραγωγή. Καλλιερῆσατε περ σῶτερον τὴν ἐμπνευσίαν σας καὶ δὲν θὰ ζημιωθῆτε.— κ. Φώτην Λύχων Brookline 26—Mass. U.S.A. Τὰ ἀσφῶματα σας πολὺ καλά καθῶς καὶ ἀπόδοσις τοῦ προσημακοῦ φαρμάκου.— κ. Παν. Ἀντων. Τρίπολιν. Ἀνεπιτύχως τὸ ποιητῆ σας. Διαβάσατε νεοέλληνας ποιητῆς.— δ. Στελ. Λυτῆς. Κροκεῖας Σπάρτης. Τὸ διήγημα ὡς ἀρχὴ πολὺ καλὴ. Ἡ χριστιανικὴ τοῦ ἐμπνεύσεως καὶ ἡ ἀπλότης του συγκινῶν.— κ. Β. α. σ. Κ. α. ψ. Ἰωάννινα. Τὸ νεότερον ποιητῆ σας καλλίτερον ἀπὸ τὸ προηγούμενον. Ἡ τελευταία σιροτῆ του ἀξιολογῶς. Μὲ χράν μας εἴδομεν ὅτι ἐλάβατε ὅτι ὄψιν σας τὰς ὑποδείξεις μας.— Σ. Ροδ. α. π. Ἡ Ἀγρίνιον. Τὸ «Χριστὸς Ἀνίστη» πάρα πολὺ καλόν. Τὸ «Ἔβα τὸ Φῶς» ἀδύνατον.— Π. Σπυρ. Ἀρ. Ἡ Ἀγρίνιον. Τὸ «Σαν σπῆσωσιν» ὁστρεῖ εἰς τὴν μορφήν. Δὲν ἐπιτρέπονται ὁρμήματα τεχνικῆς εἰς ἐλάς πᾶν τοσούτο καλοῦσ στίχους ἔχετε γράψει.— δ. Κ. Κ. Κ. Σουλδόκαστρον. Ἀξιοπρίσκειον τὸ ποιήμα σας. Ὁ δεκαπεντασούλλοβος πολὺ βοηθῆ τὴν ποιητικὴν ἀτμοσφῆραν τοῦ ἐξαρετικῶ ζωντανῶ διὰ τὸν τόπον σας θέματος.— κ. Θεοφ. Κροισ. Αὐρίον. Προσέξατε τὴν ἀπλότητα. Ἀποφεύγετε τὰς ἀντιποιητικὰς λέξεις καὶ τὰς ἀσφαίους.— κ. Κ. Βιτᾶλην Ἐνταῦθα. Ἡ ἐμπνευσις τοῦ ποιήματός σας ἀξιολογῶς. Περιβάτε ἀνθάλατε ἀπὸ τὰ Γρασεῖα μας Τρίτην 7 Β. μ.— κ. Σ. Β. Κονταρ. Ἐνταῦθα. Τὸ ποιήμα μέρους πολὺ καλόν. Τὸ δεύτερον ἀδύνατον. Διὰ ὅσα ἡ ἀνισότης—σ.τ.ρ. Ν. Κ. Σπυρ. Σ.Τ.Γ. 924. Καὶ τὸ νεον ποιήμα πολὺ καλόν, ὅπως καὶ τὸ προηγούμενον.

Περιοδικόν «Ἀκτίνες», ὀργανιστῆς «Χριστιανικῆς Ἐνώσεως Ἐπιστημόνων».— Ἐκδ. Χριστ. Ἐνώσ. «Ἀκτίνες». Γραφεῖα: ὁδὸς Καρότσι 14, Ἀθῆναι (1) Τηλ. 35-023—Θεσσαλονίκη: «Ἀγ. Σοφίας 28.— Πειραιῶς: Ταγματοῦ καὶ Κολοκοτρώνη 67.— Ἰπποδρόμου: Δ. Γ. Σταμάτης, κατοικία: Πειραιῶς 5 Ἀθῆναι.— Ἐτησίαν συνδρομὴ δρ. 18 000, ἐξωτερικῶς Βολλ. 3 ἢ Α. Ἀγγλίας 1 /-.— Πρωτ. ταχυγραφεῖα: Δ. Παπακωνσταντίνου, Μαυρομηχάλη 176.— Χειρόγραφα, δημοσιεύματα ἢ μὴ, δὲν ἐπιστρέφονται.